

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดในจังหวัดพิษณุโลก
The Development of English Media for Temple Promoting Tourism in
Phitsanulok

โดย

นายจุมพต อ่อนทรวง

นายดำรงค์ มหนิธิวงศ์

นายจิรพจน์ ขวัญคง

ผศ.ดร.อภิพัทธ์ วิศิษฎ์ใจงาม

นายสุทัศน์ อาสนาชัย

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

๒๕๕๙

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610759042

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดในจังหวัดพิษณุโลก
The Development of English Media for Temple Promoting Tourism in
Phitsanulok

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

๒๕๕๙

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610759042

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

The Development of English Media for Temple Promoting Tourism in Phitsanulok

By

Mr. Chumphot Onsuang

Mr. Damrong Mahanithiwong

Mr. Chiraphot Khwankong

Asst.Pro.Dr. Abhiphat Wisitchai-ngarm

Mr. Suthas Arsanachai

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Buddhachinaraj Buddhist College

2559

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS 610759042

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย	: การพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดในจังหวัดพิษณุโลก
ผู้วิจัย	: นายจุมพต อ่อนทรวง, นายดำรงค์ มหนิธิวงค์, นายจิรพจน์ ขวัญคง, ผศ.ดร.อภิพัทธ์ วิศิษฎ์ใจงาม, นายสุทัศน์ อาสนาชัย
ส่วนงาน	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
ปีงบประมาณ	: ๒๕๕๙
ทุนอุดหนุนการวิจัย	: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดในจังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ๒) พัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก และ ๓) นำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ และการประชุมกลุ่มย่อย กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ รวมทั้งสิ้น ๑๙ คน ประกอบด้วย ๑) ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกรวัด คณะกรรมการบริหารวัดพระศรีรัตน มหาธาตุวรมหาวิหาร จำนวน ๓ รูป/คน ๒) ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกรวัด คณะกรรมการบริหารวัดราชบูรณะ จำนวน ๓ รูป/คน ๓) ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกรวัด คณะกรรมการบริหารวัดนางพญา จำนวน ๓ รูป/คน และ ๔) นิสิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๑๐ รูป/คน เครื่องมือในการวิจัย คือ ๑) แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร ๒) แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษฯ และ ๓) แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย พบว่า ๑. กระบวนการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ ๑) ขั้นการวางแผน เป็นการกำหนดเนื้อหารายการและหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำ กำหนดระยะเวลา วิเคราะห์ผู้ชม กำหนดวัตถุประสงค์ และเตรียมงบประมาณในการผลิต ๒) ขั้นเตรียมการผลิต เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบทวิดิทัศน์ บุคลากร เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ งานศิลปกรรม ฉาก สถานที่ถ่ายทำ ผู้แสดง และงานกราฟิก ๓) ขั้นผลิต แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นการซ้อม เป็นการเตรียมตัวให้ทุกคนมีความพร้อมก่อนถ่ายทำจริง ถ้าพบข้อบกพร่องจะได้ทำการแก้ไขก่อนการถ่ายทำจริง ขั้นถ่ายทำ เป็นการบันทึกวิดิทัศน์ตามแผนการทำงานที่วางไว้ และขั้นตัดต่อ เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบท โดยใช้เครื่องช่วยตัดต่อตลอดจนการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย เสียงประกอบ และเทคนิคพิเศษต่างๆ ลงไป และ ๔) ขั้นประเมิน เป็นการประเมินผลการผลิตสื่อวิดิทัศน์ใน ๔ ด้าน ประกอบด้วย คุณภาพของเนื้อหา คุณภาพของภาพ คุณภาพของเสียง และคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ

๒. ผลการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านคุณภาพของเนื้อหาอยู่ใน

ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของภาพอยู่ในระดับมาก และด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนออยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

๓. ผลการนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย สรุปตามประเด็นดังนี้ ๑) จุดเด่นคือ มีเนื้อหาชวนติดตาม เรื่องราวดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ผู้แสดงในเรื่องพูดจาชัดเจนและฟังเข้าใจได้ง่าย ภาพมีความคมชัด เสียงมีความชัดเจน ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องและอ้างอิงได้เป็นอย่างดี ๒) จุดที่ควรปรับปรุงคือ ระยะเวลาบางฉากที่มีความน่าสนใจสั้นเกินไป ควรเพิ่มแนวดนตรีที่สามารถสร้างสีสันและชวนให้เกิดความเร้าใจมากกว่านี้ และ ๓) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ ในการบันทึกเสียงควรใช้อุปกรณ์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อป้องกันลมจากปากเวลาพูด และการบันทึกภาพควรใช้กล้องในการถ่ายทำอย่างน้อย ๒ ตัว เพราะจะได้ภาพที่ลึกและสั่นไหวมากกว่านี้

Research Title : The Development of English Media to Promote Temple Tourism in Phitsanulok.

Researchers : Mr.Chumphot Onsuang, Mr.Damrong Mahanithiwong, Mr.Chiraphot Khwankong, Asst.Pro.Dr.Abhiphat Wisitchai-ngam, Mr.Suthas Arsanachai

Department : Mahachulalongkornrajavidyalaya University Buddhachinaraj Buddhist College

Budget Year : 2559

Researcher Scholarship Sponsor : Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The research on the development of English media to promote temple tourism in Phitsanulok aims to 1) study the process of media development for Buddhist tourism 2) develop English media for tourism of important temples in Phitsanulok province 3) present English media for Buddhist tourism. Collecting data were by using document analysis methods, Quality assessment by experts and Focus group. The sample group used in this study included 19 people, consisting of 1) the 3 representatives of monks, temple servants and administrative committees of Phrasriratanamahathat Woramahavihara temple 2) the 3 representatives of monks, temple servants and administrative committees of Ratchaburana temple ๓) the ๓ representatives of monks, temple servants and administrative committees of Nang phaya temple 4) the 10 students of Buddhachinaraj Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The research tools are 1) document analysis form 2) English media suitability assessment form 3) record form for focus group which analyzes qualitative data by content analysis and quantitative data analysis by using descriptive statistics to find the mean (\bar{x}) and standard deviation (S.D.).

The research found that 1) the process of development English media for tourism promotion of the temple in Phitsanulok consists of 4 steps: 1) Planning is the content of the program and find information about the subject, schedule, audience analysis, set objectives and prepare budget for production 2) Production preparation is a preparation in the field of video personnel, equipment and materials, artworks,

scenes, filming locations, actors and graphic works 3) The production process is divided into 3 steps: the rehearsal process is to prepare everyone to be ready before the actual shooting. If found defects will be corrected before the actual shooting. The shooting process is a video recording according to the work plan laid down and editing is a picture to be edited into a story according to the chapter by using the cutting aid as well as recording music, audio, sound effects and special effects and 4) The evaluation process is an evaluation of the production of video media in 4 areas, consisting of quality of content, image quality, sound quality and the quality of the presentation techniques.

2. The results of development English media for tourism promotion of the temple in Phitsanulok with overall quality at a high level. When considering each side, it was found that the quality of the content is at the highest level next is the image quality at a high level and the quality of presentation techniques is at a high level.

3. The results of the presentation of English media for Buddhist tourism by using a small group meeting method summary of issues as follows: 1) the highlight is content, the story continues, the actors speak clearly and listen easily, the image is sharp, the sound is clear and the information presented is accurate and referenced as well. 2) The point that should be improved is some interesting scenes are too short. It should add a musical style that can create more color and encourage more excitement and 3) additional suggestions are to record sound, use high quality equipment to prevent wind from mouth when speaking and recording should use at least 2 cameras to shoot because it will get more deep and smooth images.

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ประกอบไปด้วย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยพระสุธีรัตนบัณฑิต,ดร. (พระมหาสุทิตย์ อากาศโร) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ที่ได้อนุมัติงบประมาณดำเนินงานวิจัย ขอขอบคุณคณะผู้วิจัยทุกรูปท่าน ที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้

และที่สำคัญยิ่ง กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกร และกรรมการบริหารวัด ของวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา ตลอดจนนิสิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช ที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ สอบถาม และการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อให้ข้อมูลในด้านต่างๆเกี่ยวกับวัดที่สำคัญของจังหวัดพิษณุโลก เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนต่อไป

หากคุณงามความดีที่จะพึงเกิดขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ ขอยกให้เป็นปฏิการคุณแก่ทุกท่านที่กล่าวมา ตลอดจนวัดต่างๆ สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ องค์กร คณะบุคคล และส่วนบุคคลต่างๆ มา ณ ที่นี้

จุมพต อ่อนทรวง และคณะ

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๔ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พระปรางค์).....	๕๙
ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๕ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (ทางขึ้นพระปรางค์).....	๕๙
ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๖ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุภายในพระปรางค์).....	๕๐
ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๗ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (วิหารพระพุทธเจ้าเข้านิพพาน).....	๕๐
ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๘ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (ภายในวิหารพระพุทธเจ้าเข้านิพพาน).....	๕๑
ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๙ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (บริเวณพระอัฐารส).....	๕๑
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๐ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พระอัฐารส).....	๕๒
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๑ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พระอัฐารส).....	๕๒
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๒ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (ภาพมุมสูงพระอัฐารส).....	๕๓
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๓ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หน้า วัดราชบูรณะ (ภาพมุมสูงวัดราชบูรณะ).....	๕๓
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๔ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หน้า วัดราชบูรณะ (ภาพเจดีย์หลวงวัดราชบูรณะ).....	๕๔
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๕ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หน้า วัดราชบูรณะ (พระประธานในอุโบสถวัดราชบูรณะ).....	๕๔
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๖ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หน้า วัดราชบูรณะ (หอไตรวัดราชบูรณะ).....	๕๕
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๗ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หน้า วัดราชบูรณะ (เรือพระที่นั่ง ร.๕).....	๕๕

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๘ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก	
หน้า วัตนางพญา (ภาพป้ายหน้าวัตนางพญา).....	๕๖
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๙ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก	
หน้า วัตนางพญา (หน้าอุโบสถวัตนางพญา).....	๕๖
ภาพที่ ๔.๒.๑.๓๐ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก	
หน้า วัตนางพญา (พระวิสุทธिक्षัตริย์).....	๕๗
ภาพที่ ๔.๒.๑.๓๑ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก	
หน้า วัตนางพญา (พระมหาธรรมราชา).....	๕๗
ภาพที่ ๔.๒.๑.๓๒ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก	
หน้า วัตนางพญา (ภาพจิตรกรรมฝาผนังวัตนางพญา).....	๕๘

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญภาพ.....	ฉ
สารบัญ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย.....	๕
๑.๓ ปัญหาการวิจัย.....	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิด.....	๕
๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่จะได้จากงานวิจัย.....	๗
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๘
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ.....	๙
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์.....	๑๓
๒.๓ แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดพิษณุโลก.....	๒๑
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๒๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๓๔
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๓๔
๓.๒ พื้นที่การวิจัย ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	๓๔
๓.๓ เครื่องมือการวิจัย.....	๓๔
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๓๘
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๓๙
๓.๖ สูตรสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๔๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๑
๔.๑ ผลการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา	๔๑
๔.๒ ผลการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก.....	๔๒
๔.๓ ผลการนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา.....	๖๑
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๖๒
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๖๒
๕.๒ อภิปรายผล.....	๖๔
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๖๘
บรรณานุกรม	๖๙
ภาคผนวก	๗๓
ภาคผนวก ก บทควมวิจัย.....	๗๓
ภาคผนวก ข กิจกรรมที่เกี่ยวข้องจากการนำผลจากโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	๘๗
ภาคผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมา และผลที่ได้รับจากโครงการ.....	๘๙
ภาคผนวก ง ตัวอย่าง แบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม.....	๙๒
ภาคผนวก จ รูปภาพกิจกรรมดำเนินการวิจัย.....	๑๐๗
ภาคผนวก ฉ แบบสรุปโครงการ.....	๑๑๑
ภาคผนวก ช รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๑๑๖
ประวัติผู้วิจัย	๑๑๘

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ แสดงโครงสร้างของแบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของ วัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก.....	๓๕
๒ แสดงโครงสร้างของแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อภาษาอังกฤษเพื่อ การท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก.....	๓๗
๓ แสดงผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญใน จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม.....	๔๒
๔ แสดงผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญใน จังหวัดพิษณุโลก ในด้านคุณภาพของเนื้อหา.....	๔๒
๕ แสดงผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญใน จังหวัดพิษณุโลก ในด้านคุณภาพของภาพ.....	๔๓
๖ แสดงผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญใน จังหวัดพิษณุโลก ในด้านคุณภาพของเสียง.....	๔๓
๗ แสดงผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญใน จังหวัดพิษณุโลก ในด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ.....	๔๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงาน การลงทุน และการกระจายรายได้สู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมถึงการพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ^๑ ยิ่งไปกว่านั้น จาการสรุปพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของการท่องเที่ยว จะพบการเติบโตของหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวของประเทศนับตั้งแต่ทศวรรษที่ ๒๔๗๐ จนถึงปัจจุบัน อันสะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลงของธุรกิจการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมการท่องเที่ยวอย่างเห็นได้ชัด^๒ และจากภาพรวมรายได้ทางการท่องเที่ยวของประเทศตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐^๓ จะพบว่ารายได้จากการท่องเที่ยวมีมูลค่าสูงมากและมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติที่มุ่งเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวทางเลือก เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเทศกาล และการท่องเที่ยวเชิงศาสนา เป็นต้น ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑ จึงได้จัดให้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาเป็นการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special interest Tourism) ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มต้องการที่จะเรียนรู้ และได้ประสบการณ์ที่แตกต่างในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง สอดคล้องกับทิศทางทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในอนาคตที่มีเป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่ความมั่นคง (Stability) มั่งคั่ง (Prosperity) และยั่งยืน (Sustainability)^๔ ทำให้การท่องเที่ยวเชิงศาสนากลายเป็นแนวทางหนึ่งที่รัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวมาโดยตลอด เนื่องด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธนั้นมีส่วนทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศขยายตัวขึ้นทุกปี และพุทธศาสนาเองก็จัดเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศไทย^๕ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยมให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดิ่งามลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน

^๑ ราณี อธิชัยกุล และคณะ, “แนวทางการพัฒนามาตรฐานและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย,” (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๙), หน้า ๑

^๒ บุญยสฤษฎ์ อเนกสุข, ยล เยี่ยม เยื่อน เหยา แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, หน้า ๑๑.

^๓ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, รายงานประจำปี ๒๕๖๐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า ๘.

^๔ ฉลอง พันธุ์จันทร์, การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิปัสสนากรรมฐานเพื่อพัฒนาเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดมหาสารคาม, หน้า ๑๑๓.

^๕ อ่างแก้ว, ยล เยี่ยม เยื่อน เหยา แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, หน้า ๙๘.

การใช้ชีวิต และความสัมพันธ์กับผู้อื่น มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการบริโภค และ สร้างจิตสำนึก^๖ ดังนั้นในงานวิจัยนี้จะศึกษาการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในบริบทของศาสนาพุทธ ซึ่งจะใช้คำเรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธ

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวเชิงพุทธย่อมต้องมีความสัมพันธ์กับวัด เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงพุทธนั้นถือเป็นการท่องเที่ยวเชิงศาสนาหรือการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Tourism) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับวัด ศาสนสถาน แหล่งโบราณสถาน และสถานที่ปฏิบัติธรรม ตลอดจนสถานที่ๆ มีความเกี่ยวพันกับความเชื่อหรือตำนานทางศาสนา^๗ ยิ่งไปกว่านั้น เนื่องจากวัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ซึ่งเป็นไปตามคติความเชื่อที่ถือว่าการได้มาสู่การะสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ร่วมทำบุญ บริจาคทาน ปฏิบัติบูชา จะนำความเป็นสิริมงคลมาสู่ชีวิตและครอบครัวของผู้ที่ได้ไปสักการะขอพร และยังสามารถสร้างเสริมกำลังใจให้เกิดขึ้น ทำให้จิตใจผ่องใส โดยจะเห็นได้ว่า "วัด" เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรม และยังสามารถสะท้อนไปถึงร่องรอยวิถีชีวิตในอดีตที่มีลักษณะกลมกลืนระหว่างชุมชน วัด และสิ่งแวดล้อม ที่มีลักษณะการผสมกลมกลืนการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ความเชื่อของท้องถิ่น และยังเป็นแหล่งรวมข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ การศึกษา ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม รวมทั้งเชื่อมโยงความเป็นมาของวัฒนธรรมกับชุมชนและการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ที่ล้วนมีคุณค่าต่อจิตใจและมีความศักดิ์สิทธิ์ งดงาม เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของชาวไทย วัดจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้นที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นตรงที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคม รวมถึงความผูกพันทางจิตใจต่อชนรุ่นหลัง ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นจำนวนมาก กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ และมีความเป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมเฉพาะในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มุ่งหวังที่จะได้รับความเพลิดเพลินและได้บุญกุศลไปพร้อมกัน^๘

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวของไทยตลอดจนสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงพุทธดังกล่าวมา ภาครัฐจึงได้มีการจัดทำนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวออกมาในรูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลาย อาทิ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย การรณรงค์โดยใช้คำขวัญ (Campaign) และการสร้างอัตลักษณ์ให้กับท้องถิ่น โดยมีทั้งภาครัฐบริหารจัดการเองไปจนถึงการเน้นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ดังที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้กล่าวถึงความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ ๒ ว่า “การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ เป็นภารกิจของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งที่

^๖ อ่างแล้ว, บุญยสฤษฎ์ อเนกสุข, ยล เยี่ยม เยื่อน เหยา แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, หน้า ๙๘.

^๗ อ่างแล้ว, บุญยสฤษฎ์ อเนกสุข, ยล เยี่ยม เยื่อน เหยา แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, หน้า ๒๕.

^๘ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม : แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี ๒๕๕๗ .๒๕๕๗ หน้า ๖

ผ่านมาได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ เป็นแผนพัฒนาฉบับแรกของประเทศและจะสิ้นสุดในปี ๒๕๕๙ ดังนั้น เพื่อให้การท่องเที่ยวมีการบริหารและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงต้องจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๕ ปีถัดไป ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาแห่งการปฏิรูป เพื่อให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยประชาชนทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูป จึงนับเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) บนพื้นฐานของหลักการดังกล่าว เพื่อเป้าหมายการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศพัฒนาแล้ว มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างยั่งยืน สอดคล้องตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)”^๙

จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย และเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์จังหวัดหนึ่งของประเทศไทย เพราะมีความเจริญรุ่งเรืองมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย จึงทำให้จังหวัดพิษณุโลกมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นจำนวนมาก ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกที่ยังคงมีความสำคัญต่อจิตใจของคนพิษณุโลกและเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาโดยตลอดได้แก่ ๑) วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร หรือชื่อที่เรียกกันทั่วไปว่า "วัดใหญ่" เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชเป็นพระพุทธรูปสำคัญของคนไทย ๒) วัดราชบูรณะ เป็นวัดเก่าโบราณ ซึ่งอาจสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย และมีการซ่อมแซมบูรณะ ปฏิสังขรณ์ในสมัยพระยาสิทธิ และ ๓) วัดนางพญาตั้งอยู่บริเวณเดียวกับวัดราชบูรณะ ถัดไปทางทิศตะวันออก และอยู่หน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ มีลักษณะสถาปัตยกรรมสมัยเดียวกับวัดราชบูรณะ ต่างกันที่วัดนางพญาไม่มีพระอุโบสถมีแต่วิหารและวัดนี้มีชื่อเสียงมากในด้านพระเครื่อง ในส่วนของการท่องเที่ยวเชิงพุทธของจังหวัดพิษณุโลก พบว่า จากการศึกษางานของกุลแก้ว คล้ายแก้ว^{๑๐} ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา : ศึกษาพระเครื่องนางพญาและพระบรมสารีริกธาตุ จังหวัดพิษณุโลก จากวัตถุประสงค์ข้อที่ ๔ เพื่อจัดทำคู่มือแนะนำเที่ยวต้นฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งมีภาพประกอบ พบว่า ได้มีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังคงขาดสื่อภาษาอังกฤษในรูปแบบวีดิทัศน์

ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ข้อที่ ๓ ที่กล่าวถึงการส่งเสริมเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่น ด้วยการสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้เป็นที่เข้าใจในเวทีโลก อาทิ การสร้างคุณค่าความเป็นไทยในสินค้าและบริการต่างๆ ผ่านสัญลักษณ์สินค้าและบริการที่คงอัตลักษณ์ความเป็นไทย การสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางสื่อต่างๆ เช่น รายการโทรทัศน์ การจัดแสดง Roadshow เป็นต้น และการส่งเสริมเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคและจังหวัด โดยการพัฒนาแบรนด์และสื่อสารความแตกต่างของภาคและจังหวัดต่างๆ ในรูปแบบการเล่าเรื่อง การสื่อสาร

^๙ คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔), หน้า คำนำ

^{๑๐} กุลแก้ว คล้ายแก้ว: การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา : ศึกษาพระเครื่องนางพญาและพระบรมสารีริกธาตุ จังหวัดพิษณุโลก.๒๕๕๓ หน้า ข

เรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางการตลาดที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ที่ ๒ ข้อที่ ๕ ที่กล่าวถึงการส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการใช้เทคโนโลยีในการทำการตลาด ด้วยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการทำการตลาด ได้แก่ การร่วมมือกับชุมชนในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ให้สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและสอดคล้องแบรนด์จังหวัด การส่งเสริมการตลาดร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการตลาด เช่น การสนับสนุนการพัฒนาและต่อยอดแอปพลิเคชันที่ส่งเสริมการตลาด เพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานที่รับผิดชอบการตลาดดิจิทัล ทั้งในด้านการดูแลบริหาร และวิเคราะห์สถิติ ข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทย^{๑๑} และเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยแลนด์ ๔.๐ และยุคแห่งประชาคมอาเซียนที่มีภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร อีกทั้งเพื่อให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของจังหวัดพิษณุโลก ในบริบทด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ การนำสื่อวีดิทัศน์ภาษาอังกฤษมาใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงพุทธจึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เพราะวีดิทัศน์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของชีวิตประจำวันของบุคคลทุกคน ภาพทุกภาพ เรื่องทุกเรื่องจากสื่อวีดิทัศน์มีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลทั่วไป วีดิทัศน์ เป็นสื่อที่ให้ภาพและเสียงได้สมจริง โดยใช้เครื่องรับวีดิทัศน์เป็นช่องทางสื่อสาร ภาพและการแสดงต่างๆ สามารถใช้กล้องบันทึกได้ง่ายเสมือนภาพถ่าย แต่ที่เหนือกว่าภาพถ่ายคือ การนำเสนอภาพที่บันทึกจากกล้องวีดิทัศน์นั้น มีการเคลื่อนไหวได้อย่างเป็นธรรมชาติ วีดิทัศน์ในปัจจุบัน เป็นสื่ออีกชนิดหนึ่งซึ่งถูกนำมาใช้ในวงการศึกษา เนื่องจากวีดิทัศน์เป็นอุปกรณ์ที่สามารถ บันทึกภาพและเสียงไว้ได้พร้อมกัน สามารถแก้ไขและบันทึกลงใหม่ได้ อีกทั้งสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ทันทีดูภาพซ้ำ ภาพซ้ำเร็วได้ตามความต้องการ^{๑๒} ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมลดา พาทีเพราะ^{๑๓} (๒๕๕๐ : บทคัดย่อ) ที่ทำการพัฒนารายการวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์สำนักงานคณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า รายการวีดิทัศน์มีคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี คุณภาพด้านสื่ออยู่ในระดับดีมาก และผู้ใช้วีดิทัศน์มีความพึงพอใจมาก

จากเหตุผลดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดของจังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ และพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ตลอดจนนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ซึ่งจะใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างประเทศให้พวกเขาได้เห็นภาพที่ชัดเจน และสร้างแรงกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอยากที่จะเดินทางมาท่องเที่ยววัดในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อร่วมกิจกรรมทางศาสนา การปฏิบัติธรรมฯ ตลอดจนเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมจากโบราณสถาน

^{๑๑} คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒(พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔), หน้า ๘.

^{๑๒} พิสุทธิ อาธิราชภู่, เอกสารประกอบหลักสูตรอบรมการสร้างสื่อวีดิทัศน์, หน้า ๑.

^{๑๓} เมลดา พาทีเพราะ, “การพัฒนารายการวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์สำนักงานคณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,” (การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ

โบราณวัตถุ และสถาปัตยกรรมที่ปรากฏอยู่ในบริเวณวัดให้มากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีความสนใจในพระพุทธศาสนาตลอดทั้งศิลปวัฒนธรรมไทย

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา
- ๑.๒.๒ เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
- ๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

๑.๓ ปัญหาการวิจัย

- ๑.๓.๑ กระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๒ แนวทางในการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อให้นำเสนอข้อมูลของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในรูปแบบใด

๑.๔ ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิด

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาข้อมูลและประวัติของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งประกอบด้วย

๑. วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร ที่อยู่ ๙๒/๓ ถนนพุทธบูชา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
๒. วัดราชบูรณะ ที่อยู่ ๑๖/๑๖๙ ถนนบรมไตรโลกนาถ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
๓. วัดนางพญา ที่อยู่ ๑/๕ ถนนจากรบุญ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านกลุ่มที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

๑. ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกรวัด คณะกรรมการบริหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จำนวน ๓ รูป/คน
๒. ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกรวัด คณะกรรมการบริหารวัดราชบูรณะ จำนวน ๓ รูป/คน
๓. ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกรวัด คณะกรรมการบริหารวัดนางพญา จำนวน ๓ รูป/คน
๔. นิสิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๑๐ รูป/คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการวิจัย ๑ ปี โดยตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึงเดือน กันยายน พ.ศ.๒๕๕๙

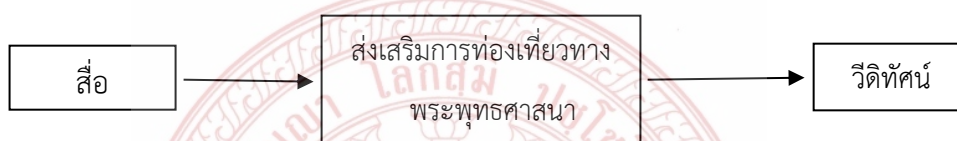
๑.๔.๔ ตัวแปรที่ศึกษา

๑. ตัวแปรต้น คือ สื่อวีดิทัศน์ภาษาอังกฤษ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา

๒. ตัวแปรตาม คือ การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

๑.๔.๕ กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีกรอบแนวคิดที่สำคัญในลักษณะของ กระบวนการและวิธีการศึกษาวิจัย รวมทั้งผลลัพธ์จากการศึกษา ดังนี้

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ การท่องเที่ยวเชิงพุทธ หมายถึง การเดินทางเข้าชมโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถาปัตยกรรมที่อยู่ในบริเวณวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา

๑.๕.๒ สื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัด หมายถึง สื่อวีดิทัศน์รูปแบบสารคดี พากย์ภาษาอังกฤษที่สามารถให้ความรู้ ข้อมูล และคำแนะนำสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการข้อมูล พื้นฐานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา

๑.๕.๓ วัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก หมายถึง วัดที่มีความสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๓ วัด ได้แก่ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา

๑.๕.๔ การพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษ หมายถึง กระบวนการและขั้นตอนในการสร้างสื่อวีดิทัศน์พากย์ภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัด ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑) ขั้นการวางแผน เป็นขั้นตอนของการกำหนดเนื้อหารายการและหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำ กำหนดระยะเวลาของสื่อวีดิทัศน์ วิเคราะห์ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร อายุเท่าไร หรืออยู่ในวัยใด กำหนดวัตถุประสงค์ว่าผู้ชมได้ดูรายการโทรทัศน์ไปแล้วจะได้รับความรู้อะไรบ้าง และเตรียมงบประมาณในการผลิต

๒) ขั้นเตรียมการผลิต เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบทวีดิทัศน์ บุคลากร เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ฉาก สถานที่ถ่ายทำ ผู้แสดง และงานกราฟิกที่นำมาใช้ประกอบรายการ

๓) ขั้นผลิต แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ประกอบด้วย

๓.๑ ขั้นการซ้อม เป็นการเตรียมตัวให้ทุกคนมีความพร้อมก่อนถ่ายทำจริง เป็นการเตรียมตัวทุกสิ่งทุกอย่างไว้เป็นอย่างดี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเทคนิค ถ้าพบข้อบกพร่องจะได้ทำการแก้ไขก่อนการถ่ายทำจริง

๓.๒ ชั้นถ่ายทำ เป็นขั้นตอนที่จะบันทึกวีดิทัศน์ตามแผนการทำงานที่วางไว้
๓.๓ ชั้นตัดต่อ เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบท โดยใช้
เครื่องช่วยตัดต่อ ตลอดจนการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย เสียงประกอบ และเทคนิคพิเศษต่างๆ
ลงไป

- ๔) ชั้นประเมิน เป็นการประเมินผลการผลิตสื่อวีดิทัศน์ ๔ ด้าน ประกอบด้วย
- ๔.๑ ด้านคุณภาพของเนื้อหา
 - ๔.๒ ด้านคุณภาพของภาพ
 - ๔.๓ ด้านคุณภาพของเสียง
 - ๔.๔ ด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- ๑.๖.๑ ได้กระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดของจังหวัดพิษณุโลก
- ๑.๖.๒ ได้สื่อวีดิทัศน์พหุภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดของจังหวัดพิษณุโลก
- ๑.๖.๓ ได้นำเสนอสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดของจังหวัดพิษณุโลก เรื่องผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งตามหัวข้อดังต่อไปนี้

๑. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ
 - ๑.๑ ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงพุทธ
 - ๑.๒ ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงพุทธ
 - ๑.๓ สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงพุทธในประเทศไทย
๒. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์
 - ๒.๑ ความหมายของสื่อวีดิทัศน์
 - ๒.๒ ประเภทของสื่อวีดิทัศน์
 - ๒.๓ หลักการในการผลิตสื่อ
 - ๒.๔ กระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์
๓. แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธในจังหวัดพิษณุโลก
 - ๓.๑ วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร
 - ๓.๒ วัดนางพญา
 - ๓.๓ วัดราชบูรณะ
๔. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - ๔.๑ งานวิจัยในประเทศ
 - ๔.๒ งานวิจัยต่างประเทศ

๑. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ผู้วิจัยพบว่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นแนวคิดที่มีความหมายและแนวทางที่อยู่ภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา และการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ อีกทั้งยังมีการใช้คำเรียกแนวคิดนี้อย่างหลากหลาย อาทิ การท่องเที่ยวทางพุทธ การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา การท่องเที่ยววิถีพุทธ ในงานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาความหมาย ความสำคัญ และแนวทางการจัดการท่องเที่ยวของทุกแนวคิดที่กล่าวมา เพื่อทำการสังเคราะห์ให้ได้แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงพุทธที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างแท้จริง

๑.๑ ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงพุทธ

การท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นการท่องเที่ยวเชิงศาสนาหรือการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับวัด ศาสนสถาน แหล่งโบราณสถาน และสถานที่ปฏิบัติธรรม ตลอดจนสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสนาหรือตำนานทางศาสนา^{๑๔} การศึกษา ความหมาย ความสำคัญ ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนแนวทางการจัดการท่องเที่ยว จึงครอบคลุมแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาหรือการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ

ศูนย์บริการวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาว่า หมายถึง การเดินทางไปท่องเที่ยวศาสนสถาน เพื่อเยี่ยมชมหรือบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์นมัสการศาสนสถานและพระสงฆ์ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ครอบคลุมถึงสิ่งปลูกสร้างที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ได้แก่ สถานที่ตั้งของอาคารที่ประดิษฐานรูปเคารพ สถานที่สำหรับบรรดาศาสนิกชน มาประชุมกันเพื่อทำพิธีกรรมทางศาสนา ตลอดจนที่พำนักของนักบวชตามศาสนา นี้โดยมีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนๆ ตามกิจกรรมการในงานที่แตกต่างกันนอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงศาสนายังหมายถึง การเดินทางเพื่อการบำบัตจิตใจตามหลักพุทธศาสนาหรือการบำบัตจิตใจ โดยการฝึกปฏิบัติตนตามแนวทางพระพุทธศาสนาได้แก่ การนั่งสมาธิและการทำวิปัสสนากรรมฐานเพื่อการผ่อนคลายและลดความตึงเครียดในชีวิตประจำวัน ซึ่งการฝึกตนนี้จะต้องเข้าไปฝึกปฏิบัติตนภายในพุทธสถานโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับโลกภายนอกในช่วงระยะเวลาหนึ่ง^{๑๕}

ศุภลักษณ์ อัครางกูร^{๑๖} ได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาว่าหมายถึง การเดินทางโดยมีเหตุผลทางศาสนาเป็นหลัก ถือเป็นปฏิบัติที่มีมาตั้งแต่ยุคแรกๆ ซึ่งเหตุผลในการเดินทางที่แท้จริงแล้วอาจไม่มีการท่องเที่ยวเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ในปัจจุบันการเดินทางลักษณะนี้มักจะรวมกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากกิจกรรมทางพุทธศาสนาเข้าอยู่ด้วย ผู้ที่นับถือศาสนาต่างๆ มักจะมีความเชื่อในการทำกิจกรรมทางศาสนาซึ่งอาจรวมถึงการเดินทางไปสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือประกอบพิธีกรรม อย่างไรก็ตามกิจกรรมบางอย่างได้ลดความนิยมไปเนื่องจากจำนวนผู้ที่นับถือศาสนา หรือความเชื่อนั้นลดลง สถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาไม่ได้มีเพียงผู้ที่นับถือศาสนาที่เข้าเยี่ยมชม หากแต่นักท่องเที่ยวอื่นๆ ยังให้ความสนใจเข้าชมความงาม หรือเข้าไปพักผ่อนสงบจิตสงบใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพสังคมที่วุ่นวายในปัจจุบันนี้ ผู้คนโดยทั่วไปต่างให้ความนิยมสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาเป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจกันมาก

ชฎิล มาตรา^{๑๗} ได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาว่าหมายถึง การดำเนินกิจกรรม การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมทางพุทธศาสนาเป็นมูลเหตุจูงใจหลัก เพื่อการบำบัตจิตใจตามหลักพุทธศาสนาหรือการบำบัตจิตใจ โดยการฝึกปฏิบัติตนตามแนวทางพระพุทธศาสนา ได้แก่การนั่งสมาธิและการทำวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อการผ่อนคลายและลดความตึง

^{๑๔} บุญสฤษฎ์ อเนกสุข, ยล เยี่ยม เยือน เหง้า แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, หน้า ๒๕.

^{๑๕} การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยวความสนใจพิเศษ(กรุงเทพมหานคร: มพท, ๒๕๔๙), หน้า ๒๘.

^{๑๖} ศุภลักษณ์ อัครางกูร, พฤติกรรมนักท่องเที่ยว, (ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา, ๒๕๕๑), หน้า ๙๙.

^{๑๗} ชฎิล มาตรา, แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระบรมธาตุนาคนูน อำเภอนาคนูน จังหวัดมหาสารคาม หน้า ๒๑

เครียดในชีวิตประจำวัน การไปเยี่ยมชมสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การร่วมปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาตามโอกาสสำคัญ การนั่งวิปัสสนากรรมฐานนั่งสมาธิทำจิตใจให้สงบ นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังให้ความสนใจเข้าชมความงาม และทำบุญงานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ เช่น การไปทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ตักบาตรดอกไม้ แห่เทียนพรรษา เป็นต้น

สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม^{๑๘} ได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาว่า หมายถึง การท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากนักท่องเที่ยวชาวไทยในขณะนี้ โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษกับวัด แหล่งโบราณสถาน และสถานที่ปฏิบัติธรรม เนื่องจากวัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ซึ่งเป็นไปตามคติความเชื่อที่ถือว่าการได้มาสักการะสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ร่วมทำบุญ บริจาคทาน ปฏิบัติบูชา จะนำความเป็นสิริมงคลมาสู่ชีวิต และครอบครัว และยังสามารถสร้างเสริมกำลังใจให้เกิดขึ้น ทำให้จิตใจผ่องใส เพราะวัดเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรม และร่องรอยวิถีชีวิตในอดีตที่มีลักษณะกลมกลืน ระหว่างชุมชน วัด และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ความเชื่อของท้องถิ่น และยังแหล่งรวมข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ การศึกษา ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม รวมทั้งเชื่อมโยงความเป็นมาของวัฒนธรรมกับชุมชนและการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ล้วนมีคุณค่าต่อจิตใจและมีความศักดิ์สิทธิ์และงดงาม เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของชาวไทย วัดจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่มีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นประเภทอื่น เนื่องจากมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคม รวมถึงความผูกพันทางจิตใจต่อชนรุ่นหลัง มีความเป็นเอกลักษณ์ทาง สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมเฉพาะในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญในด้านการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มุ่งหวังที่จะได้รับความเพลิดเพลินและได้บุญกุศลไปพร้อมกัน

บุญยสฤษฎ์ อเนกสุข^{๑๙} ได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาว่าหมายถึง กิจกรรมท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษเช่นเดียวกับรูปแบบการท่องเที่ยวในตัวเมือง โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นศาสนสถานสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ รวมถึงสถานที่ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อหรือตำนานทางศาสนา เทพปกรณัม หรือแม้แต่การที่นักท่องเที่ยวร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนา โดยนัยนี้การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้จึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยิ่ง เนื่องจากศาสนสถานบางแห่งมีความเกี่ยวพันกัน

ชนัญ วงษ์วิภาค^{๒๐} ได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงศาสนาว่าเป็นแง่มุมเฉพาะอย่างหนึ่งของ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงศาสนามีเป้าประสงค์ ๒ ประการใหญ่ คือ การท่องเที่ยวพักผ่อนทางกายเหมือนเช่นเดียวกับการท่องเที่ยวบริบทอื่นๆ ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวเชิงศาสนา ก็แสวงหาความสงบวิเวกทางใจผ่านสื่อกลางทางศาสนาความเชื่อ และความคาดหวังที่จะ

^{๑๘} ธนิต บุตรทิพย์สกุล : พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของนักท่องเที่ยว วัด ในจังหวัดน่าน หน้า ๑๔

^{๑๙} บุญยสฤษฎ์ อเนกสุข, เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๕.

^{๒๐} ชนัญ วงษ์วิภาค. (๒๕๔๕). การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. เอกสารประกอบการ. สอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

ได้รับ การเติมเต็มทางใจในรูปของโชคกลาง จากเครื่องรางของขลังและสิ่งลึกลับที่เชื่อว่ามีปาฏิหาริย์แฝงอยู่

พระเมธีสุตาภรณ์,ดร. และคณะ^{๒๑} ได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยวทางพุทธธรรมว่า หมายถึง การเดินทางไปที่ท่องเที่ยวยังศาสนสถานของพุทธศาสนาเพื่อเยี่ยมชมหรือบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นมัสการศาสนสถานและครุบาอาจารย์รวมถึงการทำกิจกรรมด้านศาสนาเช่น การปฏิบัติกรรมฐาน รวมถึงการศึกษาประวัติความเป็นมาของศาสนสถานต่างๆ และสามารถประยุกต์หลักธรรมไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงพุทธ หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังศาสนสถาน โบราณสถาน สถานปฏิบัติธรรม เพื่อเยี่ยมชม ทำบุญ บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ นมัสการ ปฏิบัติกรรมฐาน และนั่งสมาธิ

๑.๒ ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงพุทธ

กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม^{๒๒} ได้สรุปความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาไว้ดังนี้

๑) ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

๑.๑ เป็นการใช้จ่ายเงินทางสังคมที่มีอยู่ในสังคมให้เกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชน ทำให้วัดและ ศาสนสถานเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชีวิตมีศักยภาพในการธำรงรักษาความเลื่อมใสศรัทธาใน พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของไทย ตลอดจนมีความพร้อมในด้านพื้นที่ บุคคล และกิจกรรมทางศาสนา ที่จะสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว

๑.๒ เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทย ให้เกิดทางเลือกตาม รสนิยมใหม่ที่นักท่องเที่ยวต้องการความสุขทั้งทางกายและใจไปพร้อมกัน เกิดเป็นเครือข่ายการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้มิติทางศาสนา มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โบราณสถาน และ วัดเป็นฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

๑.๓ ได้มีระบบการบริหารจัดการเส้นทางท่องเที่ยวแสวงบุญต้นแบบที่มีประสิทธิภาพ รองรับความต้องการของการท่องเที่ยวเชิงธรรมะของสังคม สร้างความเชื่อมโยง และสร้างความ เท่าเทียมในการแสวงหาโอกาสบนพื้นฐานของการพัฒนาการท่องเที่ยวในมิติทางศาสนา

๑.๔ เกิดการบูรณาการความร่วมมือ และส่งเสริมสนับสนุนบทบาทภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการสืบสาน สร้างสรรค์ต่อยอดการพัฒนาการท่องเที่ยว ในมิติทางศาสนา ทำให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ คนในชุมชนมีอาชีพ มีรายได้

๑.๕ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนในชุมชนและผู้แสวงบุญ จากการเตรียมความพร้อมที่ ดีในการจัดการการท่องเที่ยวโดยวัดและชุมชน ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี เอื้ออาทรต่อกัน

^{๒๑} พระเมธีสุตาภรณ์,ดร. และคณะ, “แผนงานวิจัยการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธธรรมในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ” (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย,๒๕๕๙), หน้า ๑๒

^{๒๒} ธนิต บุตรทิพย์สกุล, “พฤติกรรมกรท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของนักท่องเที่ยว วัด ในจังหวัดน่าน,” (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า๒๗.

ตลอดจนมีใจรักการบริการในการต้อนรับนักท่องเที่ยว สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ

๑.๖ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวของวัดบนเส้นทางแสวงบุญ เป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศและทั่วโลก เป็นการเผยแพร่ชื่อเสียง ทั้งระดับชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติ นอกจากนี้เป็นการเผยแพร่กิจกรรมปฏิบัติธรรมและวัฒนธรรมที่มีคุณค่าให้กับนักท่องเที่ยวด้วย

๑.๗ เป็นการสร้างวัดให้มีบทบาทต่อการท่องเที่ยว และมีความเข้มแข็ง

๑.๘ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวแสวงบุญซึ่งเป็นพื้นฐานที่ศาสนิกชนต้องการ

๒) ประโยชน์ต่อประชาชน

๒.๑ ได้ประกอบศาสนกิจที่มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม ซึ่งจะเป็ความทรงจำที่ดีสำหรับตนเองและครอบครัว เป็นการสร้างบุญสร้างกุศลจากประสบการณ์ตรง ได้ประพฤติธรรม (สวดมนต์ ไหว้พระ ถือนิเวศน์) ได้ฟังเทศน์ สนทนาธรรม ได้ทำบุญตามวัดต่างๆตามกำลังศรัทธา ที่จะร่วมทำนุบำรุงรักษา พัฒนาวัด เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา ซึ่งถือเป็นมงคลของชีวิต

๒.๒ ได้พบบุคคลต้นแบบที่ดีงาม ได้บูชาคนที่ควรบูชา (พระคุณเจ้าพระสงฆ์) ได้ศึกษาแนวคิด การดำรงชีวิตที่ดีงามของผู้ทรงศีลซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตได้

๒.๓ ได้ฝึกจิตใจให้ไม่หวั่นไหว ทำให้จิตใจไม่เศร้าโศก ไม่มัวหมอง มีจิตที่อัมเอิบผ่องใส ได้พบความสุข ที่แท้จริง

๒.๔ ได้ฝึกวินัยในตัวเองให้รู้จักระวังตัว รู้จักเชื่อฟังผู้ใหญ่ วางตัวได้เหมาะสมมีสัมมาคารวะ อุตสาหพยายาม อดทนต่อสิ่งต่างๆ ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของหมู่คณะ

๒.๕ ได้พัฒนาคุณภาพชีวิต คือ รู้จักใช้ชีวิตและทรัพย์สินอย่างถูกต้องและคุ้มค่า พอเพียง รู้จักพัฒนาตัวเองและอาชีพ รู้จักคิด ปรับตัว แก้ปัญหา

๒.๖ เป็นการเดินทางท่องเที่ยวแสวงบุญที่พบแต่สิ่งสวยงามของวัดหรือศาสนสถาน พบธรรมะที่บริสุทธิ์และยังได้ช่วยกระจายรายได้ไปสู่ชาวบ้านในพื้นที่ต่างๆ ตามกำลังซื้อของผู้แสวงบุญ

๒.๗ ได้สัมผัสวิถีแห่งบุญ ผ่อนคลายความเครียดต่างๆ บนเส้นทางแสวงบุญซึ่งเป็นกิจกรรมที่เชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่สร้างขวัญและกำลังใจ จากความเชื่อ ความศรัทธาที่มีต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในวัดนั้นๆ

๒.๘ ได้เปิดโลกทัศน์ ทำให้นักท่องเที่ยวมีทัศนคติที่กว้างไกล รวมทั้งได้ผ่อนคลายความเครียด เกิดความสนุกสนาน เป็นการพักผ่อนทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้มีความสุขทางใจ

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงพุทธมีความสำคัญในการใช้เป็นทุนทางสังคม ทำให้วัดและศาสนสถานเป็นแหล่งท่องเที่ยว และสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทย เกิดการบูรณาการความร่วมมือ และส่งเสริมสนับสนุนบทบาทภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการสืบสาน สร้างสรรค์ต่อยอดการพัฒนาการท่องเที่ยวในมิติทางศาสนา สร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนในชุมชนและผู้แสวงบุญ เป็นการสร้างวัดให้มีบทบาทต่อการท่องเที่ยว และมีความเข้มแข็ง และยังทำให้นักท่องเที่ยวได้ประกอบศาสนกิจที่มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม ได้ฝึกจิตใจให้ไม่หวั่นไหว ได้พัฒนา

คุณภาพชีวิต เป็นการเดินทางท่องเที่ยวแสวงบุญที่พบแต่สิ่งสวยงามของวัดหรือศาสนสถาน และได้สัมผัสวิถีแห่งบุญพร้อมผ่อนคลายความเครียดต่างๆ

๑.๓ การท่องเที่ยวเชิงพุทธในประเทศไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย^{๒๓} กล่าวว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนา เพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจ ที่ต้องการเสริมสร้างความเจริญทางจิตใจ และ ความเป็นมงคลให้กับชีวิตเพื่อสนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาให้ สอดประสานกับกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบซึ่งการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงศาสนาและวัฒนธรรมดังกล่าว นอกจากจะเอื้อประโยชน์ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่ง ๑๘ แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมแล้ว ยังจะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว ทางศาสนา รวมทั้งเสริมสร้างสินค้าใหม่ทางการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมอีกด้วย

๒. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์

๒.๑ ความหมายของวีดิทัศน์

วีดิทัศน์ เดิมรู้จักกันแพร่หลายทั่วไปกับคำว่า เทปโทรทัศน์ แถบบันทึกภาพภาพทัศน์ หรือที่เรามักเรียกทับศัพท์จากภาษาต่างประเทศว่า วิดีโอ (Video) และใช้กันอย่างแพร่หลายมาโดยตลอดปี พ.ศ.๒๕๓๐ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์แห่งราชบัณฑิตยสถาน เห็นว่า คำในภาษาต่างประเทศว่า “Video” เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทเดียวกับ “Television” ซึ่งมีศัพท์บัญญัติว่า “โทรทัศน์” แล้วจึง สมควรบัญญัติคำว่า Video ขึ้นใช้เป็นชื่อทางการในภาษาไทยด้วยศัพท์ที่จะบัญญัติ ก็ควรมีคำว่า “ทัศน์” ประกอบอยู่ด้วยเพื่อให้เข้าชุดกัน คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์ สรุปได้เป็น “วีดิทัศน์”

ประทีน คล้ายนาค^{๒๔} คำว่า “วีดิทัศน์” ตามความหมายทางเทคนิคจะหมายถึงการส่งผ่านสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ของภาพและเสียงจากกล้องหรือเครื่องบันทึกเทป วีดิทัศน์ ที่เราเรียกว่าเครื่อง VTR ไปยังจอโทรทัศน์หรือมอนิเตอร์โดยไม่จำเป็นต้องแพร่ภาพออกอากาศ กล่าวอย่างง่ายที่สุด วีดิทัศน์ก็คือ การใช้กล้องอิเล็กทรอนิกส์ถ่ายภาพเคลื่อนไหวพร้อมกับเสียงแล้วส่งเป็นสัญญาณไฟฟ้าออกไปที่จอโทรทัศน์นั่นเอง แต่ปัจจุบันวีดิทัศน์ มีความหมายกว้างมากจะรวมถึงเครื่องมือและอุปกรณ์โทรทัศน์ที่ใช้กันตามบ้านตามสถาบัน และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งยังรวมถึงอุปกรณ์ตามสถานีวิทยุโทรทัศน์อีกด้วยเช่นกัน เทปวีดิทัศน์ เครื่องบันทึกเทปวีดิทัศน์ กล้องโทรทัศน์ และเครื่องตัดต่อ

วีดิทัศน์ หรือเรียกกันทั่วไปว่า วิดีโอ (Video) ตามพจนานุกรมเว็บเตอร์อ่านว่า “วีดีโอ” ภาษาลาติน แปลว่า “ฉันเห็น” (I see) คำว่า “วีดีโอ” นี้ ศัพท์นุกรมสื่อสารมวลชนของคณะกรรมการศาสตร์ และสื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้ความหมายว่าส่วนที่ มองเห็น (Visual) หรือส่วน

^{๒๓} การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. การส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยวความสนใจพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: มปท, ๒๕๔๔.

^{๒๔} ประทีน คล้ายนาค. ๒๕๔๑. การผลิตรายการโทรทัศน์ทางการศึกษา. นครปฐม: คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ที่เป็นภาพ (Picture, Image) ในรายการวิทยุโทรทัศน์หรือจากการฉายภาพหรือภาพยนตร์ ซึ่งแตกต่างจากส่วนของเสียง (Audio)^{๑๕}

สันตต์ ภิบาลสุข^{๑๕} อธิบายว่า วีดิโอ ถ้าจะแปลตามศัพท์เทคนิคก็หมายถึง “ภาพ” ส่วนคำว่า “วีดิโอเทป” อาจแปลได้ว่า “เทปบันทึกภาพ” หรือ “เทปโทรทัศน์” นั้น หมายถึง ๒ กรณี คือ

๑. เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ หมายถึง เครื่องเล่นวีดิโอเทปที่ใช้ได้ทั้งบันทึกและเล่นเทปออกทางเครื่องรับโทรทัศน์หรือทีวีมอนิเตอร์ ไม่ว่าจะ เป็นแบบ VTR (Video Tape Recorder) ซึ่งเป็นเทปชนิดม้วนหรือแบบ VCR (Video Cassette Recorder) ซึ่งเป็นเทปชนิดตลับ

๒. เทปภาพ หมายถึง วีดิโอเทปหรือเทปบันทึกภาพ หรือเทปโทรทัศน์ทั้งชนิดม้วนและชนิดตลับ วาสนา ชาวหา (๒๕๓๓) กล่าวว่า เทปโทรทัศน์ สามารถบันทึกได้ทั้งภาพและเสียงพร้อมกัน หลังการบันทึกสัญญาณแล้ว สามารถฉายดูได้ทันที โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการล้างเหมือนฟิล์มภาพยนตร์ และยังสามารถลบสัญญาณเดิมและบันทึกใหม่ได้หลายครั้ง เช่นเดียวกับการบันทึกเสียงเนื้อเทป และวัสดุที่เคลือบผิวเส้นเทปคล้ายกันกับเทปบันทึกเสียงดังนั้นการบันทึกสัญญาณภาพ และเสียงลงเทปจึงอยู่ในรูปของสัญญาณแม่เหล็กไฟฟ้าเช่นเดียวกับเทปบันทึกเสียง

Warshofsky^{๑๖} ยังได้ให้ความหมายพื้นฐานของเครื่องเล่นบันทึกภาพแบบตลับ (Video Cassette Recorder) ว่าเป็นองค์ประกอบของเครื่องจักร ๒ สิ่งในเครื่องเดียวกันคือ เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์เพราะส่วนที่เป็นเครื่องบันทึกภาพ ดังนั้นผลของเครื่องบันทึกภาพก็คือการช่วยให้ผู้ใช้วิทยุโทรทัศน์ได้มีวิทยุโทรทัศน์เครื่องที่ ๒ โดยเครื่องที่หนึ่ง คือ เครื่องรับโทรทัศน์ที่สามารถรับรายการแพร่ภาพจากสถานีได้โดยตรงและเครื่องที่สอง คือ เครื่องที่มีประสิทธิภาพที่จะบันทึกภาพที่รับจากสถานีลงบนแผ่นแม่เหล็กจากความสามารถทั้งสองประการนี้เอง ที่ทำให้ผู้มีเครื่องบันทึกภาพสามารถที่จะชมรายการโทรทัศน์ของสถานีหนึ่งในขณะเดียวกันก็จะสามารถที่จะบันทึกภาพของอีกรายการของสถานีอื่นได้

จากความหมายที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า วิดีทัศน์ หมายถึง วัสดุ ที่ทำการบันทึกหรือเก็บสัญญาณภาพและสัญญาณเสียงไว้ทำให้เกิดภาพเคลื่อนไหวปรากฏบนจอเครื่องรับได้เป็นภาพที่มีความสวยงามเหมือนธรรมชาติทำให้ ทำให้ผู้ดูเกิดการรับรู้และเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒ ประเภทรูปแบบของวีดิทัศน์

ประเภทแลรูปแบบรายการวีดิทัศน์ไม่มีใครให้คำจำกัดความไวได้อย่างชัดเจน ในที่นี้จึงขอยกตัวอย่างรูปแบบรายการโทรทัศน์ขึ้นมาเพื่อเป็นตัวอย่างแทน ซึ่งมีลักษณะเดียวกัน โดยคณะนิติบัญญัติ (๒๕๒๘) อ่างในพงศพิพัฒน์ หมุสิริโรจน (๒๕๓๑) ได้แบ่งรูปแบบไว้ดังนี้ รูปแบบรายการพูดหรือบรรยายคนเดียว รูปแบบรายการสนทนา รูปแบบรายการอภิปราย รูปแบบ

^{๑๕} สันตต์ ภิบาลสุข และพิมพ์ใจ ภิบาลสุข. การใช้สื่อการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ :พีระพธนา, ๒๕๒๓

^{๑๖} (๑๙๙๕). Cooperative Learning Theory Research and Practice. ๒nd. ed. New Jersey : Perntice Hall.

การบรรยาย รูปแบบการสัมภาษณ์ รูปแบบรายการเกมหรือตอบปัญหา รูปแบบรายการสารคดี รูปแบบรายการละคร รูปแบบรายการสาระละคร รูปแบบรายการสืบทอดลง รูปแบบรายการดนตรี รูปแบบรายการนิตยสาร รูปแบบรายการถ่ายทอดสด รูปแบบรายการข่าว รูปแบบรายการสถานการณ์จำลอง รูปแบบรายการสอนแบบจุลภาค รูปแบบรายการสอนตรง รูปแบบรายการบทความ และรูปแบบรายการโต้วาที โดยมีวิธีการนำเสนอภาพเพื่อให้ผู้ชมเกิดบทบาท ๓ ลักษณะ คือ

๑. การนำเสนอภาพในรูปแบบการได้เห็นลักษณะของภาพที่ปรากฏ เป็นการแจ้งหรือบอกให้ทราบว่าเกิดอะไร ที่ไหน เมื่อใด และใครเป็นผู้กระทำอยู่เท่านั้น เพื่อบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

๒. การนำเสนอภาพในรูปแบบดึงผู้ชมเข้ามาพัวพันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นวิธีที่ดึงผู้ชมเข้าร่วมในเหตุการณ์ของภาพในช่วงนั้น จะมีความรู้สึกเหมือนกับว่าตัวผู้ชมได้รวมอยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย

๓. การนำเสนอภาพในรูปแบบการรับรู้อย่างใกล้ชิดเป็นการกำหนดวิธีการถ่ายภาพที่อยู่ในลักษณะก้ำกึ่งระหว่างการนำเสนอรูปแบบแทนการได้เห็น กับการดึงผู้ชมเข้ามาพัวพันกับเหตุการณ์ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกเหมือนกับได้อยู่ใกล้เหตุการณ์ สุทัศน์ บุรีภักดี^{๒๗}

วิจิตร ภัคศิริรัตน์^{๒๘} ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ที่สมบูรณ์จะต้องมีประเภทของการเรียนรู้รวมอยู่ อย่างน้อย ๓ ประเภท คือ

๑. ความรู้ หมายถึง ความรู้ในรายละเอียดข้อเท็จจริง ความรู้ในกระบวนการ หลักการในดาน

นี้วิดิทัศน์ทำได้ดีเพราะสามารถเสนอภาพนิ่งอันมีรายละเอียดให้พิจารณาได้ เสนอการเคลื่อนไหวเน้นความรู้ในกระบวนการสามารถนำเอาตัวอย่างเข้ามาให้ผู้เรียนได้มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ สามารถสรุปให้

เป็นหลักการ นำความรู้ หรือหลักการต่างๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

๒. ทักษะ วิดิทัศน์มีทั้งภาพและเสียง สามารถที่จะนำเสนอภาพที่เป็นจริงเข้ามาให้ผู้เรียนเห็นได้ และสามารถกระตุ้นอารมณ์ได้ดี อารมณ์รวมเป็นจุดสำคัญในการก่อให้เกิดทัศนคติความซาบซึ้งและค่านิยม นับ

วาเป็นแรงที่ทำให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์

๓. ทักษะ วิดิทัศน์สอนทักษะได้ดี เพราะสามารถเสนอขั้นตอนต่างๆ ให้คนปฏิบัติตามได้ หรือเข้าใจได้ สามารถสาธิตขั้นตอนต่างๆ ให้ผู้ดูเห็นได้ชัดเจน สามารถฉายให้เห็นส่วนที่ต้องการให้เห็น สามารถทำให้การเคลื่อนไหวเร็วหรือช้าลงได้

จากการศึกษาถึงประเภทและรูปแบบรายการของวิดิทัศน์ จะเห็นได้ว่าการผลิตวิดิทัศน์การสอน ผู้ผลิตจะต้องให้ความสำคัญในการเลือกประเภทและรูปแบบการนำเสนอ ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ของบทเรียนและประเภทของการสื่อสาร ทั้งนี้สื่อวิดิทัศน์สามารถแสดงได้ทั้งภาพและเสียงจึงสามารถให้ความรู้ได้ทุกรูปแบบและทำให้เกิดศักยภาพในการเป็นสื่อการสอน สามารถ

^{๒๗} สุทัศน์ บุรีภักดี. การถ่ายภาพและภาพยนตร์. กรุงเทพมหานคร: อรุณลาดพร้าว ๒๕๒๘, หน้า ๒๖๔-๒๗๐

^{๒๘} วิจิตร ภัคศิริรัตน์, วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา เอกสารการสอนชุดเทคโนโลยีและ สื่อการศึกษา, สุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ, ๒๕๒๓

จดจำคุณลักษณะของรายการมีทั้งภาพและเสียงย่อมจะทำให้รายการน่าสนใจ และในปัจจุบันเทคโนโลยีในการสื่อสารก้าวหน้าทำให้สามารถจัดองค์ประกอบภาพ ตัวอักษร ให้ปรากฏในจอภาพได้อย่างเหมาะสมทำให้ง่ายต่อการจดจำ วิดีทัศน์สามารถบันทึกเหตุการณ์ครอบคลุม เหตุการณ์หรือพิธีการต่างๆ ล้วนเป็นสิ่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ของคนได้ทั้งสิ้น

วีดิทัศน์ เป็นอุปกรณ์ที่มีคุณค่ายิ่งประเภทหนึ่ง เพราะวีดิทัศน์เป็นวัสดุที่สามารถใช้บันทึกได้ทั้งภาพและเสียงไว้พร้อมกันสามารถเลือกดูภาพใดฉาย บังคับให้เลื่อนเดินหน้าหรือถอยหลังดูภาพซ้ำและหยุดนิ่งได้ตามต้องการ วีดิทัศน์จึงได้รับความนิยมมากเนื่องจากความสะดวกในการใช้และยังสามารถฉายซ้ำได้ใหม่ได้อีก มีทักษะเกี่ยวกับคุณค่าของวีดิทัศน์ไว้อย่างกว้างขวางน่าสนใจ ดังนี้

๑. สามารถดูภาพและฟังเสียงได้สะดวก โดยไม่ต้องการความมืดเหมือนภาพยนตร์
๒. เลือกชมรายการได้ตามต้องการ แต่โทรทัศน์ที่ออกอากาศตามปกติทำไม่ได้
๓. ชมเมื่อใดก็ได้ตรงไปที่มีไฟฟ้า ไม่ต้องรอเวลาเหมือนโทรทัศน์
๔. บันทึกภาพและเสียงโดยตรงได้จากโทรทัศน์ตามต้องการ
๕. บันทึกภาพและเสียงโดยตรงได้จากภาพยนตร์^{๒๙}

๒.๓ หลักการพื้นฐานในการผลิตสื่อ

การผลิตสื่อทุกชนิดมีจุดมุ่งหมายในการเผยแพร่ เช่น เพื่อการเรียนการสอน เพื่อการประชาสัมพันธ์ ฯลฯ ล้วนมีขอบข่ายกิจกรรมที่กว้างขวาง เกี่ยวข้องกับบุคคลและเงินทุน แต่ไม่ว่าขอบข่ายและขนาดของโครงการผลิตสื่อจะใหญ่หรือเล็ก ผู้ผลิตสื่อต้องคำนึงถึงทรัพยากรทั้งหมดที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ และวางแผนการผลิตสื่ออย่างเป็นระบบ^{๓๐}

การวางแผนการผลิตสื่ออย่างเป็นระบบใช้หลัก ๓W ๑H เป็นหลักการพื้นฐานของการวางแผน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการผลิต ซึ่งผู้ผลิตสื่อต้องตอบคำถาม ๔ ข้อให้ชัดเจน ได้แก่ WHY? – WHO? – WHAT? – HOW?

WHY หมายถึง มีวัตถุประสงค์อะไร ผู้ผลิตสื่อจะต้องมีความชัดเจน มีมูลเหตุที่เป็นจริงและมองเห็นความจำเป็นที่จะทำการผลิต กล่าวในแง่ของการผลิตสื่อ คือ “วัตถุประสงค์ในการผลิตสื่อครั้งนี้คืออะไร” การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีผลต่อแนวทางที่ใช้นำสื่อต่างๆผลที่ได้จากการเรียนรู้ในทฤษฎีการเรียนรู้ เข้มงวดในความถูกต้องของข้อมูลใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ แต่ก็ต้องไม่ลืมหลักจิตวิทยาผู้รับสาร เน้นรูปแบบการนำเสนอที่กระตุ้นความสนใจ สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์และโฆษณาจะให้ความสำคัญ

เป็นพิเศษกับการนำเสนอที่มีพลังโนมน้าวใจ เพื่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสื่อ

WHO ผลิตเพื่อใคร การวิเคราะห์ผู้รับสารเป็นหลักการสำคัญที่สุดข้อหนึ่งของศาสตร์วาดรายการสื่อสารมวลชน ผู้ผลิตและผู้ส่งสารต้องระบุผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายของตนให้ชัดเจน ยิ่งจำแนกแยกแยะได้รายละเอียดเท่าใด ยิ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตสื่อมากขึ้นเท่านั้น พิจารณาในฐานะผู้รับสื่อ

^{๒๙} กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

^{๓๐} วิภา อุตมฉันท(๒๕๔๔) การผลิตสื่อโทรทัศน์และสื่อคอมพิวเตอร์ : กระบวนการสร้างสรรค์และเทคนิค การผลิต พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ บ็ุกส์ พอยท

ทุกคนมีลักษณะพิเศษเฉพาะตนเอง ซึ่งถูกกำหนดมาจากพื้นฐานของชีวิตส่วนตัว หน้าที่การงาน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ลักษณะเฉพาะทำให้คนแต่ละคนมีรสนิยม ความชอบทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมไม่เหมือนกัน ในทางนิเทศศาสตร์ผู้รับสารแต่ละคนเป็นผู้ถอดรหัสสารที่สื่อนำเสนอ หมายความว่า ผู้ผลิตหรือผู้ส่งสารเป็นผู้ใส่รหัสลงไปในการสื่อสารของตน ผ่านเทคนิคการผลิตทุกอย่าง อาทิ การคัดเลือกภาพ การลงเสียง การใสดนตรี คำบรรยาย เทคนิคมุกกล้อง สีแสง ฯลฯ ในความพยายามที่จะให้สารของตนสื่อความหมาย ไปถึงผู้รับสารตามที่คุณผลิตต้องการ

WHAT หมายถึง เรื่อง หรือเนื้อหาอะไร เนื้อหาสื่อเกี่ยวข้องกับผู้รับสารหรือไม่ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ผู้รับสารรู้สึกว่าคุณตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสื่อ หากให้ความสำคัญกับความสนใจผู้รับสารไม่เพียงพอ ก็มีโอกาที่การผลิตสื่อจะล้มเหลว อันเนื่องมาจากอัตวิสัยของผู้ส่งสาร กล่าวคือ ผู้ผลิตสื่อใช้ความสนใจ ความชอบ รสนิยมส่วนตัวเป็นเครื่องตัดสิน แทนการพิจารณาปัจจัยอื่นๆ

HOW หมายถึง ใช้สื่ออะไร และนำเสนออย่างไร การเลือกรูปแบบนำเสนอที่เหมาะสมกับ เนื้อหา บางอย่างเหมาะที่จะใช้รูปแบบรายงานเพื่อนำเสนอข้อมูลได้มาก บางอย่างใช้รูปแบบพูดคุยสบายๆ หรืออภิปราย ถ้าต้องการทำให้เป็นวิชาการ บางเรื่องเหมาะที่จะถ่ายทำเป็นสารคดี เพื่อให้ความรู้ ผู้เรื่องเป็นละครขนาดสั้นในโครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

๒.๔ ขั้นตอนการผลิตสื่อวิทัศน์

ไพโรจน์ ตีรธนากุล และ นิพนธ์ ศุกศรี^{๓๐} ได้ให้แนวทางของการผลิตรายการโทรทัศน์ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการผลิตวิทัศน์ได้ดังนี้ คือ ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์มี ๑๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. กำหนดจุดประสงค์ที่ชัดเจน รุจุดประสงค์ รูประเภหผู้ชม รูวิธีการที่จะสื่อด้วย
๒. รวบรวมข้อมูลเอกสารที่จำเป็นตรวจสอบความถูกต้องทั้งคุณภาพและปริมาณ
๓. คัดเลือกข้อมูลและเอกสารเฉพาะที่เหมาะสมจะใช้ในการทำรายการเท่านั้น
๔. การเขียนบท ขั้นนี้เป็นการเรียบเรียง และจัดเนื้อหารายการ
๕. การเตรียมบันทึกเทป จัดตารางแบ่งหน้าที่ประจำแต่ละงาน
๖. งานศิลป์ สำหรับหัวเรื่อง แผนภาพพลิก ฉาก และอุปกรณ์อื่นๆ
๗. เตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการสาธิตทดลอง
๘. ตรวจสอบเครื่องมือและการต่อสายทั้งหมด เพื่อป้องกันข้อผิดพลาด
๙. นำมาเรียบเรียงตัดต่อ ให้เรื่องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเหมาะสม
๑๐. บันทึกเสียงเกี่ยวกับการบรรยาย ดนตรี และเสียงประกอบอื่นๆ
๑๑. ตรวจสอบแก้ไขก่อนนำไปใช้เพื่อความสมบูรณ์
๑๒. นำเสนอรายการให้ผู้ชมดู
๑๓. ประเมินเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรายการ

ใน ๑๓ ขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น จุดหนึ่งที่คุณผลิตสื่อต้องให้ความสำคัญ คือ การกำหนด ลักษณะภาพ ไต่กระยะภาพ มุมกล้อง ทิศทางในการเคลื่อนกล้อง เพื่อให้การผลิตวิทัศน์สามารถทำได้สมบูรณ์ตามแผนการผลิตที่วางไว้ โดยศึกษาเกี่ยวกับลักษณะภาพเนื่องจากกระยะภาพเป็นการ

^{๓๐} ไพโรจน์ ตีรธนากุล และ นิพนธ์ ศุกศรี (อาจในณครินทร์ รอดพฒ, ๒๕๕๐: ๑๔-๑๕)

กำหนดใกล้และไกลของภาพ ในการเปลี่ยนภาพที่มีเรื่องราวต่อเนื่องกันนั้น ไม่ควรกำหนดภาพให้มีระยะแตกต่างกันมาก ควรค่อยๆ เปลี่ยนจากภาพระยะไกล มาเป็นภาพระยะกลาง จึงถ่ายภาพไกลหรือในทางกลับกัน ให้ถ่ายภาพในระยะไกลมาเป็นภาพ ระยะกลางแล้วจึงถ่ายภาพระยะไกลให้เห็นภาพรวมทั้งหมด เพื่อให้ผู้ดูรับรู้เรื่องราว เขาใจที่มา ซึ่งทำให้ไม่เกิดความสับสน

๒.๔ กระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์

ประทีน คล้ายนาค (๒๕๔๕ : ๗๙ -๘๓) ได้สรุปถึงการผลิตรายการโทรทัศน์ว่ามี ๕ ขั้นตอน คือ

๑. ขั้นตอนการวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนการผลิตที่ผู้ผลิตรายการมีความต้องการผลิตรายการเริ่มต้นวางแผนคิดว่า เป็นรายการเกี่ยวกับอะไร ลักษณะของรายการเป็นอย่างไร ถ้าเป็นการศึกษาจะให้ประโยชน์อะไรแก่ผู้ดู บางลักษณะของรายการเป็นอย่างไร ใช้เวลาสร้างนานเท่าไร ความยาวสักกี่นาที กี่ตอนจบ จึงแยกรายละเอียดในขั้นตอนของการวางแผนดังนี้

๑.๑ การวิเคราะห์เนื้อหารายการ เป็นกระบวนการหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำเป็นรายการโทรทัศน์ว่ามีข้อเท็จจริงอย่างไรบ้าง ข้อมูลที่ได้อาจเป็นรายงานวิจัย รายงานของหน่วยราชการ เอกสารตำราหรือการไปศึกษาดูงานจากสถานที่จริง

๑.๒ วิเคราะห์ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร อายุเท่าไร หรืออยู่ในวัยใดเพื่อการผลิตรายการออกไปให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

๑.๓ กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการคาดหมายว่า ผู้ชมได้ดูรายการโทรทัศน์ไปแล้ว จะได้รับความรู้อะไรบ้าง ทำอะไรได้บ้าง

๑.๔ การเขียนบท เป็นการมอบหมายให้ผู้เขียนบทได้นำเนื้อหาเรื่องราวไปจัดทำเป็นบทโทรทัศน์เพื่อเรียงลำดับภาพกับเสียงให้มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๑.๕ เตรียมงบประมาณ ผู้ผลิตต้องตั้งงบประมาณในการผลิตรายการ

๒. ขั้นตอนเตรียมการ (Preparation)

๒.๑ เตรียมบุคลากรได้แก่ เจ้าหน้าที่เทคนิคฝ่ายต่าง ๆ ช่างกล้อง ช่างแสง ช่างเสียง

๒.๒ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ กล้องโทรทัศน์ เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ ฯลฯ

๒.๓ เตรียมสถานที่ถ่ายทำ

๒.๔ เตรียมผู้แสดง

๒.๕ เตรียมงานกราฟิกที่นำมาใช้ประกอบรายการ

๒.๖ เตรียมฉากและอุปกรณ์

๓. ขั้นตอนดำเนินการผลิต (Production) แบ่งเป็น ๒ ขั้นตอน ได้แก่ การซ้อมและถ่ายทำรายการจริง

๓.๑ การซ้อม เป็นการเตรียมตัวให้ทุกคนมีความพร้อมก่อนถ่ายทำจริง เป็นการเตรียมตัวทุกสิ่งทุกอย่างไว้เป็นอย่างดี

๓.๒ ชั้นผลิตรายการ เป็นการบันทึกรายการเทป เพื่อนำไปผ่านกระบวนการตัดต่อถ่ายแบบ Stock Shot

๔. ชั้นตัดต่อ หรือ Post Production รายการที่ถูกบันทึกไว้ในม้วนเทปวีดีทัศน์จะต้องนำไปตัดต่อจึงเป็นรายการที่สมบูรณ์ในช่วงของการตัดต่อจะนำข้อแตกต่าง ๆ ที่ถ่ายทำไว้และเลือกข้อที่ดีที่สุด มาประกอบเข้าด้วยกัน ด้วยเครื่องตัดต่อโดยเฉพาะ หรือเครื่องที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยตัดต่อ ประโยชน์ของการตัดต่อก็คือ ผู้ตัดต่อสามารถเลือกภาพเหตุการณ์ที่ดีที่สุดดังกล่าว แล้วยังสามารถใส่งานกราฟิกเช่น ไตเติลชื่อเรื่อง ชื่อตอน ชื่อวิทยากร ใส่ภาพจากเทปวีดีทัศน์จากฟิล์มภาพยนตร์ หรือ สไลด์

๕. ชั้นประเมินรายการหลังการตัดต่อแล้ว จะนำรายการวีดีทัศน์ที่สร้างขึ้นไปดูว่ามีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุง หรือเพิ่มเติมให้ตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่

วชิระ อินทร์อุดม (๒๕๓๙) ได้สรุปถึงขั้นตอนการผลิตวีดีทัศน์เพื่อการศึกษาไว้ดังนี้

๑. ชั้นวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนการผลิตเพื่อการศึกษา ไว้ดังนี้

๑.๑ เนื้อหา เป็นปัจจัยแรกของการผลิตรายการวีดีทัศน์ ซึ่งต้องคำนึงถึงเรื่องที่เกิดผลเกี่ยวกับเรื่องใด มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร กลุ่มเป้าหมายเป็นใคร และผลที่คาดว่าจะได้รับการผลิตเป็นอย่างไร

๑.๒ เวลา (Time) ในด้านเวลา จะต้องคำนึงถึงเวลาที่จะนำรายการวีดีทัศน์ไปใช้เมื่อใด ความยาวกี่นาที และระยะเวลาเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดใช้เวลานานเท่าใด

๑.๓ ผู้ที่มีความชำนาญ คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา นักเทคโนโลยีการศึกษา และทีมงานผู้ผลิต

๑.๔ ค่าใช้จ่าย (Cost) ผู้ผลิตรายการวีดีทัศน์ จะต้องทราบงบประมาณในการใช้

จ่ายการผลิตแต่ละรายการทั้งสิ้นเท่าใด มาจากแหล่งใด และมีการควบคุมงบประมาณ

ชั้นวางแผน สามารถสรุปลำดับขั้นได้ดังนี้

๑. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการผลิต

๒. กำหนดหัวข้อเรื่อง

๓. กำหนดกลุ่มเป้าหมาย

๔. ประชุมทีมผู้ผลิตและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

๕. กำหนดกระบวนการดำเนินงาน

๖. รวบรวมเอกสารและงานวิจัย

๗. คัดเลือกเอกสารและวัสดุที่ใช้

๘. จัดทำแบบสำรวจสถานที่ (Location Fact Sheet) ในกรณีที่ต้องถ่าย

นอกสถานที่

๙. กำหนดรายละเอียดงบประมาณ

๑๐. กรอกรายการต่างๆ ใน Planning Sheet

๒. ชั้นเตรียมการผลิต (Pre-Production) เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ก่อนผลิตรายการ ได้แก่ บทวีดีทัศน์ บุคลากร เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ งานศิลปกรรม โดยมีการประชุม

ปรึกษาหารือ ในทีมงานที่เกี่ยวข้อง ให้เข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติงานตลอดจนปัญหาต่างๆ ก่อนลงมือปฏิบัติงานตามตารางเวลาที่กำหนดไว้

๓. **ขั้นผลิตรายการ (Production)** เป็นขั้นตอนที่จะบันทึกวีดิทัศน์ตามแผนการทำงานซึ่งก่อนจะดำเนินการแจ้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ให้ทราบวัน เวลา ในการบันทึกรายการตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ให้เรียบร้อยอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน มีการซักซ้อมผู้แสดง ควรมีการซักซ้อมก่อนถ่ายทำจริง ในขณะที่บันทึกวีดิทัศน์จะต้องตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเทคนิค ถ้าพบข้อบกพร่องต้องแก้ไขและบันทึกใหม่ทันที เมื่อบันทึกรายการเสร็จแล้วควรมีการตรวจสอบวีดิทัศน์หาข้อบกพร่อง ถ้ามีจะได้แก้ไขและบันทึกใหม่

๔. **ขั้นหลังการผลิต (Post-Production)** เป็นขั้นตอนหลังจากบันทึกรายการวีดิทัศน์และจะต้องนำภาพแต่ละ Shot แต่ละ Scene มาจัดลำดับให้ต่อเนื่องตามบทที่กำหนดไว้ ขั้นตอนหลังการผลิตมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

๔.๑ **การตัดต่อ (Editing)** เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบท โดยใช้เครื่องตัดต่อ ซึ่งประกอบด้วย เครื่องควบคุมการตัดต่อ และเครื่องทำเทคนิคพิเศษ และอื่น ๆ การตัดต่อมี ๒ ลักษณะ คือ แบบ Assemble Edit เป็นการนำภาพมาเรียงกัน แต่ละShot หรือ Scenema เรียงลำดับต่อกันตามบทให้เป็นเรื่องราว และแบบ Insert Edit เป็นการตัดต่อโดยแทรกภาพใหม่ลงไปในส่วนที่บันทึกไว้แล้ว

๔.๒ **การบันทึกเสียง (Sound Recording)** เป็นขั้นตอนหลังต่อภาพได้สมบูรณ์ตามบทแล้ว จึงทำการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย เสียงประกอบลงไป

๔.๓ **ฉายเพื่อตรวจสอบ (Preview)** เมื่อบันทึกเสียงวีดิทัศน์แล้วต้องนำไปฉายเพื่อตรวจสอบก่อนว่ามีอะไรต้องปรับปรุงหรือไม่

๔.๔ **ประเมินผล (Evaluation)** เป็นการประเมินผลรายการหลังการผลิตซึ่งมี ๒ ลักษณะ คือ ประเมินผลกระบวนการผลิต จะประเมินในด้านความถูกต้องของเนื้อหาคุณภาพของเทคนิคการนำเสนอ ความสมบูรณ์ของเทคนิคการผลิต โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาผู้เขียนบท ผู้กำกับรายการ ทีมงานผลิต และการประเมินผลการผลิต ซึ่งจะประเมินโดยกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก ประเมินในด้านความน่าสนใจของรายการ ความเข้าใจในเนื้อหา และสาระที่นำเสนอ

สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ มี ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑. **ขั้นการวางแผน** เป็นขั้นตอนของการกำหนดเนื้อหารายการและหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำ กำหนดระยะเวลาของสื่อวีดิทัศน์ วิเคราะห์ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร อายุเท่าไร หรืออยู่ในวัยใด กำหนดวัตถุประสงค์ว่าผู้ชมได้ดูรายการโทรทัศน์ไปแล้วจะได้รับความรู้อะไรบ้าง และเตรียมงบประมาณในการผลิต

๒. **ขั้นเตรียมการผลิต** เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบทวีดิทัศน์ บุคลากร เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ งานศิลปกรรม ฉาก สถานที่ถ่ายทำ ผู้แสดง และงานกราฟิกที่นำมาใช้ประกอบรายการ

๓. **ขั้นผลิต** โดยแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน

๓.๑ **ขั้นการซ้อม** เป็นการเตรียมตัวให้ทุกคนมีความพร้อมก่อนถ่ายทำจริง เป็นการเตรียมตัวทุกสิ่งทุกอย่างไว้เป็นอย่างดี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเทคนิค ถ้าพบข้อบกพร่องจะได้ทำการแก้ไขก่อนการถ่ายทำจริง

- ๓.๒ ขึ้นถ่ายทำ เป็นขั้นตอนที่จะบันทึกวีดิทัศน์ตามแผนการทำงานที่วางไว้
- ๓.๓ ขึ้นตัดต่อ เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบท โดยใช้เครื่องช่วยตัดต่อ ตลอดจนการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย เสียงประกอบ และเทคนิคพิเศษต่างๆ ลงไป
๔. ขึ้นประเมิน เป็นการประเมินผลการผลิตสื่อวีดิทัศน์ ๔ ด้าน ประกอบด้วย
- ๔.๑ ด้านคุณภาพของเนื้อหา
 - ๔.๒ ด้านคุณภาพของภาพ
 - ๔.๓ ด้านคุณภาพของเสียง
 - ๔.๔ ด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ

๕. ข้อมูลวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

พิษณุโลกเป็นจังหวัดใหญ่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง และเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เพราะเจริญรุ่งเรืองมายาวนานตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย อีกทั้งยังเคยเป็นเมืองหลวงแทนกรุงศรีอยุธยาถึง ๒๕ ปีด้วยในอดีต พิษณุโลกได้รับการเรียกขานว่า “เมืองสองแคว” เพราะเป็นเมืองที่มีแม่น้ำ ๒ สายไหลผ่าน คือ แม่น้ำน่านและแม่น้ำแควน้อย ปัจจุบันพิษณุโลกเป็นเมืองที่มีความเจริญในหลายด้าน และเป็นที่ตั้งของสถานที่สำคัญหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยนเรศวร สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม และท่าอากาศยาน อีกทั้งยังเป็นเมืองที่มีทางรถไฟตัดผ่าน และขบวนรถไฟสายเหนือแทบทุกขบวนล้วนวิ่งผ่านพิษณุโลกทั้งสิ้น จึงทำให้พิษณุโลกกลายเป็นจังหวัดศูนย์กลางทั้งในด้านการบิน การขนส่งทางบก รวมทั้งการค้าที่สำคัญของเขตภาคเหนือตอนล่างนอกจากนี้ พิษณุโลกยังเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ ที่นับวันจะยิ่งเป็นที่นิยมมากขึ้น เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และมีชื่อเสียงหลายแห่ง ในหลากหลายรูปแบบ ทั้งในด้านของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

๑. วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร^{๓๐} หรือชื่อที่เรียกกันทั่วไปว่า “วัดใหญ่” เป็นวัดที่มีความสำคัญวัดหนึ่งของพิษณุโลก มีพระพุทธชินราชเป็นพระพุทธรูปสำคัญของคนไทย ตั้งอยู่เชิงสะพานนเรศวร ฝั่งเดียวกับตัวเมือง วัดถูกสร้างขึ้นในช่วงรัชสมัย พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาสิทธิ) ราวพุทธศักราช ๑๙๐๐ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหารตั้งอยู่ตำบลในเมือง อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก เป็นวัดสำคัญที่สุดของจังหวัดพิษณุโลก ตั้งอยู่ริมแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออก ริมถนนพุทธบูชา เป็นวัดหลวงชั้นเอก “วรมหาวิหาร” ระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดใหญ่ หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ ในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พญาสิทธิ) โปรดให้สร้างขึ้นพร้อมกับพระพุทธชินสีห์ ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่วัดสุทัศนเทพวราราม และพระศรีศาสดาซึ่งประดิษฐานอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหารพุทธลักษณะของพระพุทธชินราชนั้นสวยงามมาก เส้นรอบนอกพระวรกายอ่อนช้อย พระขนงโก่ง พระเกตุมาลาเป็นเปลวเพลิง พระหัตถ์มีปลายนิ้วทั้งสี่เสมอกัน ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษเรียกว่า ที่ดมกุลี ได้รับการกล่าวขานว่าเป็นพระพุทธรูปที่มีพุทธลักษณะงดงามที่สุดในโลก มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาชมและสักการบูชาพระพุทธชินราชเป็นจำนวนมาก

^{๓๐} <http://www.dhammathai.org/watthai/north/watphrasri-phitsanulok.php>. ๑๕ ธันวาคม

บริเวณหลังวิหารพระพุทธชินราช มีพระอัฐฐารส ซึ่งเป็นพระพุทธรูปยืนปางห้ามญาติสูง ๑๘ ศอก สร้างในสมัยเดียวกับพระพุทธชินราช ราว พ.ศ.๑๘๐๐ เดิมประดิษฐานอยู่ในวิหารใหญ่แต่วิหารได้พังไปจนหมด เหลือเพียงเสาที่ก่อด้วยศิลาแลงขนาดใหญ่ ๓ - ๔ ต้น เรียกว่า “เนินวิหารเก่าห้อง”

ด้านหลังพระอัฐฐารส เป็นพระปรารค์ประธาน สร้างแบบสมัยอยุธยาตอนต้น ฐานย่อเหลี่ยมไม้ยี่สิบ สันนิษฐานว่าเดิมเป็นเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ (ดอกบัวตูม) ซึ่งถือว่าเป็นสถาปัตยกรรมแบบสุโขทัยแท้ ต่อมาถูกแปลงให้เป็นพระปรารค์ในสมัยอยุธยา

นอกจากนี้ยังมี “พระเหลือ” ซึ่งพระยาสิทธิไทรรับสั่งให้ช่างนำเศษทองสัมฤทธิ์ที่เหลือจากการสร้างพระพุทธชินราช พระพุทธชินสีห์ และพระศรีศาสดามารวมกันหล่อพระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดเล็ก และพระสาวกยืนอีก ๒ องค์ ประดิษฐานในวิหารน้อย เรียกกว่า “วิหารพระเหลือ”

ทุก ๆ ปี จะมีงานนมัสการพระพุทธชินราชในวันขึ้น ๖ ค่ำ ถึงวันขึ้น ๑๒ ค่ำ เดือน ๓ (ประมาณปลายเดือนมกราคม) เรียกว่า “งานวัดใหญ่” ทางเข้าพระวิหารด้านหน้ามีบานประตูขนาดใหญ่ประดับมุกสวยงาม สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๒๙๙ เป็นฝีมือช่างหลวงสมัยอยุธยาตอนปลาย ในรัชสมัยของสมเด็จพระบรมโกศ

นอกจากนี้ยังมีการจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานขนาดเล็ก ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม และประติมากรรม ที่มีประวัติยาวนานมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย และอยุธยา ถือได้ว่าเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมอันล้ำค่าของเมืองพิษณุโลก ผู้เข้าชมต้องแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย

๒. วัดราชบูรณะ ปัจจุบันตั้งอยู่ใจกลางเมืองพิษณุโลก ติดฝั่งแม่น้ำน่าน เยื้องกับวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (วัดใหญ่) ตรงข้ามกับวัดนางพญา โดยมีถนนมิตรภาพตัดผ่ากลาง ทำให้วัดอยู่คนละฝั่งถนน ไม่ปรากฏหลักฐานการก่อสร้างว่า เริ่มสร้างขึ้นครั้งแรกในสมัยใด เสนอ นิลเดช (๒๕๓๒ : ๕๖) ได้เขียนเรื่องวัดราชบูรณะ ไว้ในหนังสือสองแควเมื่อวานพิษณุโลกวันนี้ว่า “วัดราชบูรณะ เป็นวัดเก่าแก่โบราณวัดหนึ่งเข้าใจว่าคงจะมีอายุถึงสมัยสุโขทัยก็อาจจะเป็นได้ วัดแห่งนี้เดิมมีอาณาเขตติดต่อกับวัดนางพญา ในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๒ กรมทางหลวงได้ตัดถนนสายพิษณุโลก-หล่มสัก คือ ถนนมิตรภาพ ถนนสายนี้ได้ตัดผ่านเข้าไปในเนื้อที่วัดนางพญาและวัดราชบูรณะ ถนนมิตรภาพได้ตัดเฉียดพระอุโบสถไปอย่างใกล้ชิด จนต้องรื้อย้ายไปเสมามุมพระอุโบสถด้านตะวันออกเฉียงเหนือ วัดราชบูรณะเป็นวัดโบราณ สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยสุโขทัยก่อนรัชสมัยพระยาสิทธิไทร แต่ไม่พบหลักฐานที่ชัดเจน แต่จากการค้นคว้าจากหลักฐานดังต่อไปนี้ ประวัติวัดบนไม้แผ่นป้ายของวัด มีความว่า “วัดราชบูรณะเดิมไม่ปรากฏชื่อ ก่อสร้างมานาน ๑,๐๐๐ ปีเศษ ก่อนที่พระยาสิทธิไทรได้ทรงบูรณปฏิสังขรณ์ ดังนั้นวัดนี้จึงได้ชื่อว่า “วัดราชบูรณะ” รวมความยาวนานถึงปัจจุบันประมาณ ๑,๐๐๐ ปีเศษ พระยาสิทธิไทรทรงสร้างพระพุทธชินราช พระพุทธชินสีห์ และพระศรีศาสดาแล้ว ท่องยังเหลืออยู่จึงได้หล่อพระเหลือขึ้น และทรงทอดพระเนตรเห็นว่าวัดนี้ชำรุดทรุดโทรมมาก จึงได้บูรณะขึ้นอีกครั้งจึงได้นำมาว่า “ราชบูรณะ” ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๔๗๙ พระวิหารหลวงวัดราชบูรณะ อาคารก่ออิฐถือปูน กว้าง ๑๘ เมตร ยาว ๒๓ เมตร สูง ๑๓ เมตรหันไปทางทิศตะวันออก ด้านหน้ามีทางขึ้นลง ๓ ทาง ประตู ๓ คู่ หน้าต่างด้านละ ๗ คู่ พื้นวิหารยกสูงจากพื้นดินประมาณ ๑.๗๕ เมตร พระวิหารมีสถาปัตยกรรมทรงโรง ๙ ห้อง ศิลปะสมัยสุโขทัยด้านหน้ามีระเบียงเสาด้านร่วมเรียงในรองรับ ๔ เสา มีบัวหัวเสาเป็นบัว ๒ ชั้นมีกัลปพฤกษ์ ส่วน

หลังคาสร้างแบบเดียวกันกับพระอุโบสถ ต่างกันที่ใช้พญานาคเศียรเดียว พระอุโบสถเป็นพญานาคสามเศียร บานประตูหน้า ๓ คู่ หลัง ๒ คู่ แกะสลักลวดลายดอกบัวตูมเรียงต่อกัน เสาในพระวิหารมี ๒ แถว แถวละ ๗ ต้น เป็นเสาศิลาแลงก่ออิฐถือปูนทรงกลมเส้นผ่านศูนย์กลาง ๘๐ เซนติเมตร ทาสีแดงฉลุสีทองที่โคนเสาและปลายเสาเพื่อรองรับตัวซื่อที่บัวหัวเสาเป็นบัวกลีบซ้อนกัน ๕ ชั้น ที่คานบนมีลายดอกไม้เขียนพื้นไม้สีดำลายฉลุทอง ภายในพระวิหารหลวง ประดิษฐาน หลวงพ่อทองคำ พระประธาน ซึ่งเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นลงรักปิดทองปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง ๔ เมตร สูง ๕.๕๐ เมตร ศิลปะสมัยสุโขทัยที่ชาวบ้านเรียกกันว่าหลวงพ่ทองคำ ที่ศักดิ์สิทธิ์ มีคนกราบไว้บูชาขอพรขอโชคอ ลาภล้วนประสิทธิผล พระพุทธรูปลักษณะคล้ายพระพุทธรูปชินราชมาก ประดิษฐานอยู่บนฐานชุกชี ๒ ชั้น สูง ๑.๕๐ เมตร ชั้นล่างสูง ๑ เมตร เป็นรูปเท้าสิงห์ ชั้นบนสูง ๐.๕ เมตร เป็นฐานบัวคว่ำบัวหงาย พระอุโบสถ ขนาด กว้าง ๑๐ เมตร ยาว ๑๘ เมตร สูง ๑๐ เมตร ลักษณะก่ออิฐถือปูน ผังนหาราว ๕๐ เซนติเมตร มีบันไดขึ้นทางด้านหน้าสองแห่งและด้านหลังสองแห่ง โครงสร้างหลังคาเครื่องไม้มุงกระเบื้องดินเผา พระอุโบสถวัดราชบูรณะเป็นการวางรูปโบสถ์แบ่งออกเป็นหกห้อง ประตูหน้าหลังด้านละสองประตูหลัง หลังคามุขหน้าหลังปีกนกคลุมสองชั้น ทรงนี้เรียกว่า แบบทรงโรง ลักษณะเป็นแบบเก่าสมัยอยุธยาและถูกซ่อมแซมมาหลายยุคสมัย ภายในมีเสาทันร่วมในเรียงอยู่สองแถว เพื่อรับตัวซื่อ หน้าจั่วเป็นแบบเก่าคือแบบภควัม เช่นเดียวกับจั่ววิหารพระพุทธรูปชินราช แปรเหลี่ยมเพื่อรองรับรอยระกาที่หน้าบันโดยเฉพาะ ลายองจึงไม่ทำวงแบบ นาคสะดุ้ง หางหงส์และนาคปรก ทำเป็นนาคเป็นอน ลักษณะความแหลมของแนวหลังคาเป็นแบบเก่าที่ใช้กับรอยระกา ตามแบบบ้านลมสมัยสุโขทัย ได้อย่างดีบานประตูสลักรูปดอกเป็นสี่กลีบแบบดอกลำดวน ภายในอุโบสถเป็นภาพเขียน เรื่องรามเกียรติ์และตอนที่ดีที่สุดคือ ตอน ทศกัณฐ์สั่งเมืองที่ผนังด้านทิศเหนือ ส่วนด้านล่างเป็นเรื่องกามกริธา ซึ่งไม่พบที่ใดมาก่อน น่าจะเขียนขึ้นในรัชกาลที่ ๔ บางตอนถูกน้ำฝนเสียหาย และพระประธานก็นับว่างดงามมาก ปัจจุบันทางวัดได้มีการบูรณะเปลี่ยนกระเบื้องหลังคาและทาสีขาวใหม่ทั้งหลัง ภายในพระอุโบสถ ประดิษฐานพระประธาน พระพุทธรูปปางมารวิชัย(หลวงพ่ทองคำ) ลงรักปิดทองหน้าตักกว้าง ๒ เมตร สูง ๓ เมตร ศิลปะสมัยสุโขทัยประดิษฐานอยู่บนฐานชุกชีก่ออิฐถือปูนชั้นล่างเป็นฐานเท้าสิงห์ ๒ ชั้น ชั้นบนสุดเป็นฐานบัวคว่ำบัวหงาย ปิดทองประดับกระจกสี เจดีย์หลวงตั้งอยู่บนฐานก่ออิฐถือปูนขนาดใหญ่ รูปทรงแปดเหลี่ยมยาวด้านละ ๙ เมตร สูง ๒๔ เมตร โดยเรียงซ้อนเป็นชั้นขึ้นไป ๑๒ ชั้น จนถึงชั้นระเบียงรอบ มีเจดีย์ทรงกลม หรือเจดีย์ทรงลังกาตั้งอยู่บนลานระเบียงรอบหรือลานประทักษิณเป็นเจดีย์ประธาน เจดีย์เล็กคล้ายองค์เจดีย์ประธานตั้งอยู่ด้านล่างรอบองค์เจดีย์ มีกำแพงแก้วล้อมรอบ เดิมยอดเจดีย์หักชำรุดสูญหายไป เหลือแต่ฐานบัลลังก์เหนือคอระฆัง พระเจดีย์วัดราชบูรณะองค์นี้เป็นพระเจดีย์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุด และสูงที่สุดในจังหวัดพิษณุโลก ในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ กรมศิลปากร ได้ทำการบูรณปฏิสังขรณ์รากฐานและก่อยอดพระเจดีย์วัดราชบูรณะให้มีความมั่นคงแข็งแรงและสมบูรณ์ดี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘ กรมศิลปากรได้ขุดค้นเจดีย์หลวงวัดราชบูรณะเพื่อจำทำการบูรณปฏิสังขรณ์ใหม่ ได้ขุดค้นพบพระบรมสารีริกธาตุที่บรรจุไว้ในคอระฆังของเจดีย์หลวงซึ่งบรรจุไว้ในผอบ และเจดีย์จำลองเล็กๆ ที่ทำจากทองสำริด ซึ่งทางวัดได้นำออกมาให้พุทธศาสนิกชนได้สักการบูชาที่ศาลาการเปรียญ ปัจจุบันวัดราชบูรณะกำลังก่อสร้างมณฑปบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ จากข้อมูลหลักฐาน พระไพล่ลาย ได้นำอมัญญ์พระบรมสารีริกธาตุประดิษฐานไว้ที่นครปฐมแห่งหนึ่ง เดินทางขึ้นเหนือถึงเมืองพิษณุโลก อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุไปประดิษฐานไว้ที่

วัดสำคัญ ๆ ๓ แห่ง ดังนี้ ๑. วัดบูรพาตะวันออก จำนวน ๓๐ องค์ นักโบราณคดีสันนิษฐานคือ หลังวัดเขาสมอแครง อ.วังทอง จ.พิษณุโลก ๒. วัดเสนาสน์ อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก จำนวน ๓๖ องค์ ๓. วัดมหาเจดีย์หรือวัดมหาสถาน จำนวน ๓๐ องค์ นักโบราณคดีสันนิษฐานคือ วัดราชบูรณะปัจจุบัน ซึ่งทางวัดราชบูรณะได้ดำเนินการก่อสร้างมณฑป เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุดังกล่าว หอไตรเสากลม เป็นหอไตรคอนกรีตกว้าง ๖ เมตร ยาว ๖ เมตร สูง ๑๑ เมตร มีเสापูนกลมเรียง ๔ แถว แถวละ ๔ ต้น สูงต้นละ ๔ เมตร มีบัวหัวเสากลม ๒ ชั้น ชั้นล่างเป็นหอร่อง ชั้นบนเป็นหอไตรเก็บรักษาพระคัมภีร์ต่างๆ หอไตรทำด้วยไม้สักแบบฝาประกบมีประตูทางเข้า ๑ ประตู ทางด้านทิศใต้มีระเปียงกว้าง ๑ เมตร เดินได้โดยรอบ มีหน้าบัน ๔ ทิศ เป็นปูนปั้น มีช่อฟ้าใบระกาทางหงส์ทุกมุมทั้ง ๘ มุม ทิศเหนือและทิศใต้มีลายปูนปั้นรูปพระยาครุฑจับพระยานาค ยอดหอไตร มียอดเรียวแหลมคล้ายยอดของพระเจดีย์ที่มียอดเหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง รอบหอร่องมีกำแพงแก้วล้อมรอบยาว ๑๐ เมตร มีซุ้มประตูกำแพงแก้วด้านทิศใต้ หอไตรนี้ถูกสร้างขึ้นเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐาน แต่หากพิจารณาตามรูปแบบสถาปัตยกรรมแล้วน่าจะสันนิษฐานได้ว่า สร้างขึ้นในสมัยสุโขทัย เรือพระที่นั่งรับเสด็จสมัย ร. ๕ ประวัตีเรือพระที่นั่งรับเสด็จสมัย ร. ๕ ตามคำบอกเล่า ของอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบูรณะ คนเก่าคนแก่ของวัดและชาวพิษณุโลก เรือลำนี้เป็นเรือพระที่นั่งรับเสด็จ สมัย ร. ๕ ยาว ๑๒ เมตร กว้าง ๑.๗ เมตร สมัยเสด็จขึ้นมานมัสการพระพุทธชินราช เมืองพิษณุโลก เสด็จไปที่ต่างๆ เพื่อนมัสการศาสนสถาน และเยี่ยมเยียนพสกนิกรของพระองค์ ได้ใช้เรือลำนี้เป็นเรือพระที่นั่งแทนเรือพระที่นั่งที่มาจากเมืองหลวง (บางกอก) ในสมัยที่เสด็จมาในคราวนั้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ทหารค่ายสฤษดิ์เสนา ได้มาพัฒนาวัดราชบูรณะ โดยใช้ทหาร ๓๐๐ นาย พัฒนา ๓ วัน ๓ คืน พบเรือพระที่นั่งรับเสด็จลำนี้ จมดินเหลือแต่ท้ายเรือเท่านั้นที่พื้นดิน ได้ขุดเอาเรือพระที่นั่งรับเสด็จลำนี้ขึ้นมา ทำการบูรณะซ่อมแซม และได้จัดตั้งไว้กลางลานวัดหน้าพระวิหาร ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ฉลอง ๔๐๐ ปี ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทางศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลกได้อัญเชิญเรือพระที่นั่งรับเสด็จสมัย ร. ๕ ลำนี้ไปทำการบูรณะซ่อมแซมอีกครั้ง และได้นำลงแม่น้ำน่านเป็นครั้งแรก ซึ่งไม่เคยนำลงน้ำมาเป็นเวลานานร้อยปี เพื่อฉลองครบรอบ ๔๐๐ ปี ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชในนามเรือ “พระยาจันจัดตุ” หลังจากนั้นได้อัญเชิญขึ้นมาไว้ที่วัดราชบูรณะจนถึงปัจจุบัน

๓. วัดนางพญา ตั้งอยู่บริเวณเดียวกับวัดราชบูรณะ ถัดไปทางทิศตะวันออกและอยู่หน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ มีลักษณะสถาปัตยกรรมสมัยเดียวกับวัดราชบูรณะ ต่างกันที่วัดนางพญาไม่มีพระอุโบสถมีแต่วิหาร วัดนี้มีชื่อเสียงในด้านพระเครื่อง เรียกว่า พระนางพญา ซึ่งเล่าลือกันถึงความศักดิ์สิทธิ์ พระนางพญาเป็นสุดยอดพระ หนึ่งในชุดเบญจภาคี พระเครื่องนางพญามีชื่อเสียงทางด้านเมตตามหานิยม โดยเฉพาะสุภาพสตรีที่เป็นนักปกครองและหัวหน้างาน ต้องดูแลลูกน้องจำนวนมาก โดยจะมีความเชื่อว่าจะทำให้ผู้ใต้ปกครองยำเกรงประดุจ "นางพญา" ปัจจุบันหาได้ยากมาก มีก็แต่ที่ได้สร้างจำลองขึ้นภายหลัง มีการพบกรุพระเครื่องครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๔๔๔ และครั้งหลังเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗

วัดนางพญา ตั้งอยู่ถนนจำการบุญ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบลุ่มอยู่ถนนมิตรภาพและอยู่ใกล้ชิดแม่น้ำน่าน การคมนาคมสะดวก อาคารเสนาสนะต่างๆ มี อุโบสถกว้าง ๑๐.๕๐ เมตร ยาว ๒๐ เมตร สำหรับปูชนียวัตถุมี พระประธานในอุโบสถเรียกพระสมเด็จนางพญาเรือนแก้ว นอกจากนี้มีพระเครื่องพิมพ์นางพญา เป็นต้นตระกูลในสมัยนั้น ๓ ขนาด และมีเจดีย์เก่า ๒ องค์ มีมาคู่กับวิหารวัดนางพญา สร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ประมาณ

พ.ศ. ๒๑๒๐ เป็นที่ทราบกันว่าสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช ท่านสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระนางวิสุทธิกษัตริย์ พระราชชนนีสมเด็จพระนเรศวรมหาราช วีรกษัตริย์ไทย วัดนี้เป็นวัดต้นตระกูลของพระเครื่องสมเด็จพระนางพญา

แต่เดิมนั้นยังไม่มีอุโบสถ แต่มีวิหารสมเด็จพระนางพญาเรือนแก้ว ต่อมาวิหารชำรุดทรุดโทรมทางวัดจึงได้ทำการบูรณะของเก่าทำให้เป็นอุโบสถ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน พระราชทานพระฤกษ์การสร้างอุโบสถ ณ วันพุธที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ.๒๕๒๑ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาวันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ.๒๕๐๖ เกี่ยวกับการศึกษา ทางวัดได้เปิดสอนพระปริยัติธรรม พ.ศ.๒๕๐๕

พระพิมพ์นางพญา ได้ถูกบรรจุไว้บนหอรระฆังของเจดีย์ ซึ่งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของวัด ต่อมาเมื่อเจดีย์หักพังลงมา พระนางพญาจึงตกลงมาปะปนกับซากเจดีย์ และกระจายทั่วไปในบริเวณวัด ได้มีการพบพระนางพญาครั้งแรกเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๔๔ และได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และให้บรรดาข้าราชการบริพาร ครั้งหลังเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ในสมัยสงครามมหาเอเซียบูรพา เมื่อมีการชุดหลุมหลบภัยจึงไปพบพระนางพญาเป็นจำนวนมาก กระจายอยู่ทั่วไปในบริเวณวัด พระพิมพ์นางพญา เป็นพระพิมพ์ปางมารวิชัย องค์พระอยู่ในกรอบสามเหลี่ยมหน้าจั่ว มีเหลี่ยมรอยตัดด้วยเส้นตอกตัดเรียบร้อย สวยงามปราณีต เป็นพระพิมพ์เนื้อดินเผาเนื้อแกร่ง และเนื้อหยาบ เนื้อมีส่วนผสมของดินว่านต่างๆ แร่ธาตุ กรวดและทราย เนื้อที่มีสีเขียวและสีดำนี้อาจมีความแกร่งมากกว่าสีอื่น เนื่องจากถูกเผาด้วยอุณหภูมิสูง สีโดยทั่วไปจะเป็นสีแดงคล้ำน้ำตาลแก่ เขียวตะไคร้แกมดำสีเม็ดฟักแห้ง สีกระเบื้อง หรือสีหม้อใหม่ สีสวาทหรือสีเทา และสีแดงคล้ำมีคราบกรุ ที่เรียกว่าเนื้อมันปู และสีขาวอมชมพู

๖. งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ

ศิริวรรณ คำหนองคู^{๓๒} กลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในวัดป่าสุทธาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษา พบว่า วัดป่าสุทธาวาสมีจุดแข็งคือ มีความโดดเด่นทางเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของพิพิธภัณฑสถานพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโตความเป็นอัตลักษณ์ด้านหลักปฏิบัติของทาน จุดอ่อนคือการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและขาดมีคฤหาสน์ที่เกี่ยวโอกาสสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธคือรัฐบาลให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวในกลุ่มสนใจเฉพาะ มีหน่วยงานในพื้นที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธและมีแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงใกล้เคียง ด้านกลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธใช้สวนประสมทางการตลาดเป็นสำคัญ ผลผลิตภัณฑโดยรวมด้านการท่องเที่ยวคือ พิพิธภัณฑสถานพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโตหลักปฏิบัติของทานและสภาพแวดล้อมที่มีความร่มรื่นในวัด การกำหนดราคาเนื่องจากวัดป่าสุทธาวาสไม่เน้นด้านการพานิชขตั้งนั้นรายได้ส่วนใหญ่จึงมาจากเงินบริจาคการบูชาเหรียญและทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ช่องทางจัดจำหน่ายการคมนาคมสามารถเข้าถึงวัดได้สะดวกการส่งเสริม

^{๓๒} ศิริวรรณ คำหนองคู .๒๕๕๔. กลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในวัดป่าสุทธาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร.การศึกษาระดับปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ริมตลาดทางการท่องเที่ยววัดป่าสุทธาวาสได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวโดยสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสกลนครโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ บรรจุภัณฑ์แหล่งท่องเที่ยวมีความโดดเด่นด้านสถาปัตยกรรมของพิพิธภัณฑ์ พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต บุคลากรมีไหว้วางใจดูแลอำนวยความสะดวกทั้งด้านการจัดกิจกรรม ทางศาสนาและประสานงานด้านต่างๆ การให้ข่าวสารเผยแพร่ขอมูลวัดโดยผ่านเว็บไซต์ วัดป่าสุทธาวาส และการบอกเล่าแบบปากต่อปากจากคนในชุมชน การให้พลังหรืออำนาจ การตอรองเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมที่สำคัญของจังหวัดสกลนคร มีการจัดกิจกรรมการฟงเทศน์และ กิจกรรมบวชชีพราหมณ์ปฏิบัติธรรมให้เขารวมอยู่เสมอ

พระมหาธัชชธ สิริมงคล^{๓๓} (มาตรา) ๒๕๕๗. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

๑. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๗ อายุต่ำกว่า ๒๐ ปี มีจำนวน ๑๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๐ มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ๑๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๐ มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษาจำนวน ๒๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๓

๒. นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก (=๔.๓๒) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้านสถานที่ ด้านการสร้างแรงจูงใจและ ด้านการให้บริการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๓. นักท่องเที่ยวที่มีอายุและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยววัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ดังนี้

๔.๑ ด้านการพัฒนาจิตใจและปัญญา นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และหลักการในการทำบุญให้ทาน เห็นคุณค่าของพุทธศิลป์ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ได้รับความรู้ในการพัฒนาปัญญา ได้รับความรู้ในการฝึกสมาธิและปัญญา ได้รับความรู้และหลักธรรมเพื่อความมั่งคั่งรู้คุณ

๔.๒ ด้านการดำเนินชีวิต นักท่องเที่ยวดำเนินชีวิตด้วยความมีสติ ทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ไม่ประมาทในชีวิต มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เข้าถึงพระพุทธพระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งที่ระลึก ดำเนินชีวิตตามทำนองคลองธรรม

๔.๓ ผลที่ได้รับจากการเดินทางมาท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวรู้สึกมีความสุข จิตใจที่ฟุ้งซ่านก็สงบลง และมีสติมากขึ้น เมื่อมีสติมากขึ้น ก็ทำให้ทำงานได้ดีขึ้น ประสบความสำเร็จมากขึ้น มีกำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคและผ่านพ้นไปได้ ต่อไปภายภาคหน้า จะกลับมากราบไหว้อีกเพื่อเป็นธรรมเนียม

^{๓๓} พระมหาธัชชธ สิริมงคล. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๖

ปฏิบัติสืบต่อไป ทำให้มีความมั่นใจในการดำเนินชีวิตมากขึ้น จิตใจที่กำลังกระวนกระวายว่าวันนี้จะรุ่งน่วยก็ระงับ เมื่อได้พบกับสิ่งที่ร้ายก็กลายเป็นดี

๕. แนวทางในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแขวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น คือ ด้านสถานที่ควรช่วยกันรักษาและร่วมกันพัฒนา โดยเฉพาะเรื่องของความสะอาด เพราะความสะอาดถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ด้านการให้บริการ ควรเพิ่มสถานที่จอดรถ ห้องน้ำและปรับปรุงบริการร้านค้าร้านอาหาร เพิ่มถังขยะเพื่อสร้างความสะอาดแก่ผู้มาเที่ยว ส่วนด้านการสร้างแรงจูงใจ ควรเพิ่มกิจกรรมส่งเสริมความรู้ กิจกรรมพัฒนาด้านจิตใจและปัญญา ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของวัดผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ข้อมูลของการท่องเที่ยวและให้วัดเป็นที่รู้จักในฐานะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด

ผณินทรา ธนะเพชร.^{๓๔} ๒๕๕๖. พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทย ในการท่องเที่ยวเชิงพุทธกรณีศึกษาวัดป่าธรรมอุทยาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดป่าธรรมอุทยาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อพักผ่อนและเยี่ยมชมนวด พาหนะ ที่ใช้ในการเดินทางมายังวัดป่าธรรมอุทยาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัว ในการเดินทางมาท่องเที่ยวยังวัดป่าธรรมอุทยาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มากกับเพื่อน ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากญาติ/เพื่อน ส่วนใหญ่ไม่พักค้างคืน ช่วงเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะ เดินทางในวันเสาร์ – อาทิตย์ และส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางมายังวัดป่าธรรมอุทยาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น หากมีโอกาสจะเดินทางมาวัดป่าธรรมอุทยาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อีก และจะแนะนำให้เพื่อนหรือคนรู้จักเดินทางมาท่องเที่ยว วัดป่าธรรมอุทยาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ส่วนแรงจูงใจทางด้านส่วนตัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก แรงจูงใจทางด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด แรงจูงใจทางการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก แรงจูงใจด้านสถานภาพหรือชื่อเสียง อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสิ่งดึงดูดใจ อยู่ในระดับมาก ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ด้านกิจกรรม อยู่ในระดับมาก ด้านที่พัก อยู่ในระดับมาก

อรศิริ ปาณินท์ และคณะ^{๓๕} ได้จัดทำคู่มือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านกายภาพประเภทวัด เล่มที่ ๓ วัดในภาคอีสาน วัดอุปประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการวางผังบริเวณของวัด ซึ่งสัมพันธ์กับกิจกรรมหลักของวัดรวมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยได้จัดแยกประเภทวัดตามลักษณะการวางผังกายภาพและลักษณะเฉพาะเป็น ๓ ประเภทใหญ่ ๆ คือ วัดพระธาตุวัดป่า และวัดที่เน้นสถาปัตยกรรมรูปทรงใหม่ พร้อมทั้งเสนอแนะ การพิจารณาอนุรักษ์และพัฒนาวัดพื้นบ้านซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจ เพื่อการเพิ่มแหล่งท่องเที่ยว

^{๓๔} ผณินทรา ธนะเพชร. พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทย ในการท่องเที่ยวเชิงพุทธกรณีศึกษาวัดป่าธรรมอุทยาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจ.

^{๓๕} อรศิริ ปาณินท์ และคณะ อ่างในกรณี ๓ อนุกรม, “พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงพุทธของ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดสกลนคร”, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗, หน้า ๗๒-๗๓.

ประเภทวัดในอนาคตการแบ่งประเภทของวัดตามลักษณะศิลปสถาปัตยกรรม สภาพแวดล้อม และผังบริเวณ ๔ ประเภท มีดังนี้

๑. วัดพระธาตุ หมายถึง วัดซึ่งเน้นความสำคัญของเจดีย์ซึ่งเป็นปูชนียสถานซึ่ง เกี่ยวเนื่องกับองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นศูนย์รวมความศรัทธาของคนในท้องถิ่น เช่น วัดพระธาตุเชิงชุม วัดพระธาตุพนม และวัดพระธาตุท่าอุเทน วัดพระธาตุขามแก่น วัดพระธาตุศรีสองรัก วัดพระพุทธบาทบัวบก เป็นต้น

บทบาทของวัดพระธาตุ คือ เป็นวัดที่ใช้ประกอบศาสนกิจของทั้งพระสงฆ์และประชาชน รวมทั้งเป็นสถานที่ในการทำบุญทำทานตามประเพณีของท้องถิ่น มีทรัพยากรทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปกรรมและโบราณคดีนอกจากนี้ในปัจจุบันวัดพระธาตุมีบทบาทในด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยว

๒. วัดป่า ลักษณะพิเศษเฉพาะของวัดป่าในภาคอีสาน เกิดจากการเชื่อมต่อของสังคมวัฒนธรรม ศิลปกรรมในรูปแบบต่างๆมากมาย และพัฒนาการต่าง ๆ ก็ยังคงเป็นลักษณะเด่นต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้ภาคอีสานเป็นแหล่งจำพรรษาของพระอาจารย์ด้านวิปัสสนาธุระซึ่งเป็นที่เคารพสักการะทั่วกันหลายองค์คือวัดป่าซึ่งเป็นวัดธรรมาสนีเน้นหนักในการวิปัสสนา ซึ่งเป็นลักษณะที่มาพร้อม ๆ กับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสาน วัดป่ามีความสำคัญในด้านจิตใจต่อผู้คนในท้องถิ่น และเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติซึ่งได้รับการอนุรักษ์เพื่อกิจกรรมทางศาสนาวัดป่าในภาคอีสานได้แก่ วัดป่าสุทธาวาส วัดป่าอุดมสมพร วัดสุปฏิหารามวัดหนองป่าพง วัดมหารามาราม วัดป่านานาชาติและพุทธอุทยาน เป็นต้น บทบาทของวัดป่า เป็นวัดที่เน้นประกอบศาสนกิจของพระภิกษุด้านการวิปัสสนา ต้องการความเงียบสงบและสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลของป่า มีบทบาททางด้านจิตใจวัดป่าบางแห่งเป็น สถานที่เคยจำพรรษาของพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียง จึงมีนักท่องเที่ยวมีเยี่ยมเยียนตลอดเวลา จึงมีบทบาท ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ

๓. วัดร่วมสมัย เป็นวัดที่ได้รับออกแบบในแนวคิดใหม่ มีได้ยึดถือศิลปะ สถาปัตยกรรมแบบประเพณีซึ่งมีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูง เช่น วัดศาลาลอย จังหวัดนครราชสีมา หรืออาจคลุมถึงวัดป่าบางวัดซึ่งมีสถาปัตยกรรมร่วมสมัยเข้าไปปะปน เช่น วัดหนองป่าพง และวัดป่าอุดมสมพร บทบาทของวัดร่วมสมัย เป็นวัดประจำหมู่บ้านหรือชุมชน เช่นเดียวกับกับวัดพระธาตุ และวัดพื้นบ้านคือเป็นที่ประกอบศาสนกิจของพระสงฆ์และประชาชน รวมทั้งเป็นสถานที่ในการทำบุญทำทานตามประเพณี สิ่งก่อสร้าง ได้แก่ ตัวโบสถ์ เกิดขึ้นจากแนวคิดใหม่แตกต่างไปจากสถาปัตยกรรมแบบประเพณีที่เคย ๆ สร้างกันมา วัดร่วมสมัยจึงมีบทบาทด้านแหล่งท่องเที่ยว

๔. วัดพื้นบ้านหรือสิม และมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม มีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกับโบสถ์ในภาคอื่น สิมเป็นโบสถ์แบบเก่าแก่ของภาคอีสาน สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่ทำพิธีทางพุทธศาสนา เดิมทีจะมีขนาดค่อนข้างเล็กตามขนาดของชุมชนในภาคอีสาน ซึ่งเดิมทีจะเป็นชุมชนเล็ก ๆ ตั้งอยู่ตามริมหนองน้ำ ขนาดของสิมเล็กกว่าโบสถ์ในภาคอื่น ๆ มีรูปแบบที่แตกต่างไปจากโบสถ์ในภาคอื่นคือ ค่อนข้างจะทึบตัน มีทางเข้าคือประตูด้านหน้าด้านเดียว ส่วนหน้าต่างค่อนข้างจะเล็ก ฐานไม่ค่อยมีลวดลายเป็นฐานบังหยาบ ๆ ตามแบบพื้นบ้าน สิมมี ๒ ประเภท คือ สิมมั่วและสิมบก บทบาทของวัดพื้นบ้าน คือ เป็นวัดประจำหมู่บ้าน ใช้เป็นที่ประกอบศาสนกิจของ พระสงฆ์และประชาชนทั่วไปรวมทั้งเป็นสถานที่ทำบุญตามประเพณีเช่นเดียวกับวัดพระธาตุ

เกษสุดา งามขวา^{๓๖} ทำการวิจัยเรื่องพระธาตุคูม: แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาภูมิหลังของวัดพระธาตุคูมลักษณะ และคุณค่าทางศิลปกรรมของพระธาตุคูม คุณค่าแหล่งสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมและสภาพปัญหา การจัดสภาพภูมิสถาปัตยกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และศึกษา

จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า วัดพระธาตุคูม เป็นวัดที่มีโบราณสถานที่สำคัญ คือ พระธาตุคูมมีความเชื่อว่า คูม หมายถึง กระจุกที่ติดกับสรวงของพระพุทธเจ้าที่กระเด็นมาตก ณ บริเวณแห่งนี้ต่อมาจึงได้สร้างพระธาตุครอบไว้แล้วเรียกว่า “พระธาตุคูม” พระธาตุคูมเป็นปราสาทของที่สร้างด้วยอิฐเป็นปราสาทหลังเดียว ช่วงเวลาสร้างประมาณ พ.ศ. ๑๕๖๐-๑๖๓๐ และได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาล้อมศิลปกรรมพระธาตุคูม การดูแลปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยการจัดสภาพภูมิสถาปัตยกรรมที่เหมาะสม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อเสริมสร้างความสง่างามและสร้างความ ดึงดูดใจของผู้ที่พบเห็น หรือนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมแหล่งโบราณสถานแห่งนี้ ให้เกิดความประทับใจในสิ่งแวดล้อมที่ได้พบเห็นและเพื่อส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดสกลนครให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปนอกจากนี้ได้เสนอแนะว่า ปัจจุบันการอนุรักษ์โบราณสถานและสภาพแวดล้อมของกรมศิลปากรการอนุรักษ์พัฒนา ควรขยายวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ต้องนำการตลาดมาใช้เป็นปัจจัยในการวิเคราะห์การจัดผังบริเวณพื้นที่โบราณสถานประเภทวัดมีหลักการดังนี้

๑. ภูมิทัศน์ (Land Scape) หมายถึง องค์ประกอบของการใช้ที่ดินในส่วนที่นอกเหนือจากอาคาร เช่น สนาม ลานวัด ทางเดินเท้า ลานจอดรถ รวมทั้งต้นไม้ทุกประเภท ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่ปลูกขึ้นใหม่

๒. กิจกรรมในบริเวณวัด (Activities) หมายถึง กิจกรรมที่เกิดจากการใช้สอยที่ดินที่นอกเหนือจากสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของวัด เช่น การใช้ที่ดินในการบริการแก่ชุมชน ทางการศึกษา การท่องเที่ยว สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม

๓. การมองเห็น (Visual) หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นจากภายนอกโดยเฉพาะในอาคารที่เป็นองค์ประกอบหลัก เช่น โบสถ์วิหาร เจดีย์

๔. การใช้ที่ดินข้างเคียง (Lard use) ได้แก่ การใช้ที่ดินในสภาพปัจจุบันของพื้นที่ในบริเวณข้างเคียงกับวัดโดยพิจารณาจากการใช้ที่ดินโดยส่วนรวม เช่น บริเวณพานิชยกรรมเกษตรกรรม บ้านที่พักอาศัย

๕. ที่เปิดโล่ง (Open space) ได้แก่ พื้นดินที่ไม่มีสิ่งก่อสร้างปกคลุมซึ่งอาจเป็นลานโล่ง สนามหญ้า ที่จอดรถ ฯลฯ

สุดาทิพย์ นันทโชค^{๓๗} ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตจังหวัดสิงห์บุรีของนักท่องเที่ยวสูงอายุ พบว่า (๑) เพศ สถานภาพ แหล่งที่มาของรายได้ในปัจจุบัน และ

^{๓๖} เกษสุดา งามขวา, ๒๕๔๓, อ้างใน กรณีย์ถนอมกุล, พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดสกลนคร. การศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๗, หน้า ๗๐

^{๓๗} สุดาทิพย์ นันทโชค, เอกสารประกอบการบรรยายโครงการประชุมเชิงวิชาการ SWUMBA Research Conference, ณ โรงแรมจัสมิน เอ็กเซกคิวทีฟ สวีท, ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๕.

จังหวัดที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน มีผลต่อความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวต่อเดือน บุคคลผู้ร่วมเดินทาง และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาโดยรวม (๒) ทักษะคติในการมองตนเองของผู้สูงอายุด้านมุมมองในเรื่องความรู้สึก ความคิด การกระทำ และด้านมุมมองในเรื่องอายุ มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตจังหวัดสิงห์บุรีด้านระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวเฉลี่ยแต่ละครั้ง และ ด้านกิจกรรมที่ใช้จ่ายไปมากที่สุดเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยว (๓) ลักษณะปัจจัยทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวประเภทร้านอาหาร ที่พักและอาหาร ประเภทศูนย์บริการข้อมูลของวัด ประเภทที่พัก/โทรศัพท์/ที่ฝากของประเภทที่จอดรถ มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตจังหวัดสิงห์บุรี ด้านบุคคลผู้ร่วมเดินทาง ด้านความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยว / เดือน ด้านระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวเฉลี่ยแต่ละครั้ง (๔) รูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยววัยสูงอายุ ด้านกิจกรรม ด้านความสนใจ และ ด้านความคิดเห็น กิจกรรม มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในเขตจังหวัดสิงห์บุรี ด้านจำนวนเงินที่ใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยว แต่ละครั้ง และด้านระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวเฉลี่ยแต่ละครั้ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์

วิชาญ ดอนสุวรรณ^{๓๕} ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างรายการวีดิทัศน์ เรื่อง โบราณที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสาคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ พบว่า บทเรียนวีดิทัศน์ เรื่อง โบราณที่สำคัญของจังหวัดสมุทรสาคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ มีประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๒.๓/๘๔.๖๗ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ๘๐/๘๐ และยังมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ รวมทั้งความพึงพอใจของนักเรียนยังอยู่ในระดับดีด้วย

สุจิตรา ศรีสุโร^{๓๖} ได้ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนวีดิทัศน์ เรื่อง การส่งเสริม การพัฒนาการเด็กดาวน์ซินโดรม อายุแรกเกิด ผลการวิจัยพบว่า

๑. ชุดการสอนวีดิทัศน์เรื่องการส่งเสริมพัฒนาการเด็กดาวน์ซินโดรม อายุแรกเกิดถึง ๑ ปี มีประสิทธิภาพ ๘๐.๕๐/๘๑.๐๕ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ๘๐/๘๐

๒. ผู้ปกครองของเด็กดาวน์ซินโดรมที่มีอายุพัฒนาการระหว่างแรกเกิด ถึง ๑ ปีมีความรู้เรื่องการส่งเสริมพัฒนาการเด็กดาวน์ซินโดรม อายุแรกเกิด ถึง ๑ ปี สูงขึ้นมีคะแนนระหว่าง ๓๘ - ๕๑ คะแนนมีค่าเฉลี่ย ๔๕.๘ คะแนนถือว่ามีความรู้ในระดับดี

๓. ผู้ปกครองของเด็กดาวน์ซินโดรมที่มีอายุพัฒนาการระหว่างแรกเกิด ถึง ๑ ปี มีความสามารถในการปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาการเด็กดาวน์ซินโดรมอายุแรกเกิด ถึง ๑ ปี อยู่ในระดับดีคิดเป็นคะแนนร้อยละ ๙๒.๕๙ - ๑๐๐๒๙

^{๓๕} วิชาญ ดอนสุวรรณ. ๒๕๔๗. "การสร้างรายการวีดิทัศน์ เรื่อง โบราณที่สำคัญของจังหวัด สมุทรสาคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕." สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยี การศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.

^{๓๖} สุจิตรา ศรีสุโร. ๒๕๔๒. " การสร้างชุดการสอนวีดิทัศน์ เรื่องการส่งเสริมพัฒนาการเด็กดาวน์ ซินโดรมอายุแรกเกิด - ๑ปี." ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยี การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ศุภลักษณ์ ครุฑคง^{๕๐} (๒๕๔๒) ได้ศึกษาผลการใช้วีดิทัศน์การสอนวิชาศิลปะศึกษาในเนื้อหา การรู้คุณค่าทางศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ผลการวิจัยพบว่า

๑. ประสิทธิภาพของวีดิทัศน์การสอนวิชาศิลปะศึกษาในเนื้อหา “การรู้คุณค่าทางศิลปะ” มี ประสิทธิภาพโดยรวม ๘๓ / ๘๓ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

๒. ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนักเรียนที่เรียนจากวีดิทัศน์ การ สอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ ทั้งโดยรวมและรายเรื่องอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

พิศิษฐ์ กาญจนพิมาย^{๕๑} ได้ศึกษาผลการพัฒนารายการวีดิทัศน์เพื่อการอบรม การเป็นผู้ ประภาศของกรมประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยประสิทธิภาพของรายการวีดิทัศน์จากการฝึกอบรม นักศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของรายการวีดิทัศน์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็น ๘๖/๘๖

อนุพันธ์ บุญชื่น (๒๕๔๓) ได้ศึกษาผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพรายการวีดิทัศน์ ประกอบการ เรียนการสอน วิชากายวิภาคศาสตร์พื้นฐาน เรื่องระบบกล้ามเนื้อ ผลของการวิจัย ได้รายการวีดิทัศน์ วิชากายวิภาคศาสตร์ เรื่องระบบกล้ามเนื้อ สำหรับนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดีที่ ๑ ที่มีความยาว ๒๐ นาที มีประสิทธิภาพ ๘๓.๖/๘๕.๒๒ เป็นไปตามเกณฑ์

รัตนภรณ์ พิษผล^{๕๒} ได้ศึกษาผลการพัฒนารายการวีดิทัศน์ เรื่อง “งานปั้นตุ๊กตาชาววัง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ในโครงการศูนย์ศิลปาชีพบางไทรผลของการวิจัยพบว่า รายการวีดิทัศน์การสอนที่ทำการวิจัยและพัฒนา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ตามเกณฑ์ ที่ กำหนดไว้ และจากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบฝึกหัดและคะแนน ๗๐ เฉลี่ยจากการทำ แบบทดสอบของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ย ๘๐.๐๐/๘๒.๓๓ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

กรวีร์ เมฆหมอก^{๕๓} ได้ศึกษาผลการเรียนและเจตคติต่อวิชาพุทธศาสนาจากการเรียนด้วย บทเรียนวีดิทัศน์แบบโปรแกรม ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนจาก บทเรียนวีดิทัศน์แบบโปรแกรมและนักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติในรายวิชา พุทธศาสนา เรื่อง ความหมายและความสำคัญของพระพุทธรักษาไม่แตกต่างกัน แต่เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากบทเรียนวีดิทัศน์ แบบโปรแกรมสูงกว่านักเรียนที่เรียน จากการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ และเจตคติต่อวิชาพุทธศาสนาของนักเรียนที่เรียน

^{๕๐} ศุภลักษณ์ครุฑคง. ๒๕๔๒. “ผลการใช้วีดิทัศน์การสอนวิชาศิลปะศึกษาในเนื้อหา การรู้คุณค่า ทางศิลปะชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๕.” ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต สาขา เทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนคริน ทรวิโรฒ ประสานมิตร.

^{๕๑} พิศิษฐ์กาญจนพิมาย. ๒๕๔๓. “การพัฒนารายการวีดิทัศน์เพื่อการอบรมการเป็นผู้ประภาศ ของกรมประชาสัมพันธ์.” ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยี การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

^{๕๒} รัตนภรณ์พิษผล. ๒๕๔๒. “การพัฒนารายการวีดิทัศน์เรื่อง ตุ๊กตาชาววัง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ใน โครงการศูนย์ศิลปาชีพบางไทร .” ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

^{๕๓} กรวีร์ เมฆหมอก . ๒๕๔๒. “การศึกษาผลการเรียนและเจตคติต่อวิชาพุทธศาสนาจากการ เรียนด้วยบทเรียนวีดิทัศน์ แบบโปรแกรม .” ปริญญาโทปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร.

จากวิดีโอที่บันทึกแบบโปรแกรมสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .
๐๑

สำราญ คงเพชร^{๔๔} ได้เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๔ จากการเรียนด้วยรายการวิดีโอที่มีการดำเนินรายการต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนจากเทปวิดีโอทั้ง ๒ แบบไม่แตกต่างกัน และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนจากเทปวิดีโอทั้ง ๒ แบบเพิ่มขึ้น

นายสมศักดิ์ คล้ายสังข์^{๔๕} การพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี : ๒๕๕๐ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑ คือ เพื่อสำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวตามลำน้ำ ย่านฝั่งธนบุรี เพื่อศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่ตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี เพื่อพัฒนาสื่อและแผนที่แนะนำการท่องเที่ยวของพื้นที่ตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี และเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสินค้าและบริการของชุมชนที่มีศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวในพื้นที่ตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้จากการสุ่มแบบไม่ทราบความน่าจะเป็น (Non-Probability Technique) ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ(Accidental Sampling Technique) จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ตามลำน้ำ ย่านฝั่งธนบุรี จำนวน ๔๐๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งใช้กับการสำรวจข้อมูลในส่วนของารวิจัยเชิงปริมาณและใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Data)จากการเดินทางไปสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อการถ่ายทำสื่อวิดีโอ ในรูปแบบ DVD รวมถึงการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ เชิงลึก (Depth Interview) จากเป้าหมาย การวิจัยเชิงคุณภาพผลการวิจัยพบว่า

๑. กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำมากที่สุดในวันหยุดเมื่อมีเวลาว่าง คือ การดูโทรทัศน์ เล่นอินเทอร์เน็ตและการอ่านหนังสือหรือนิตยสารตามลำดับส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาว่างในวันหยุดไปท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งประเภทของสถานที่ท่องเที่ยวที่กลุ่มตัวอย่างชอบไปมากที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

๒. กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยว ตามสถานที่ต่างๆ ตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้สำรวจรายชื่อมาเป็นจำนวน ๒๗ แห่ง ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่กลุ่มตัวอย่างเคยไปมากที่สุดคือ สะพานกรุงธน

๓. กลุ่มตัวอย่างมีวิธีการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ด้วยวิธีการฟังและรับรู้ข้อมูลจากการบอกเล่าของ

คนรู้จักมากที่สุดและยังรับรู้การรับข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวตามลำน้ำ ย่านฝั่งธนบุรีผ่านสื่อโทรทัศน์มากที่สุดและยังเห็นว่าสื่อโทรทัศน์สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดด้วย

^{๔๔} สำราญ คงเพชร. ๒๕๕๒. “ การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่๔ จากการเรียนด้วยรายการวิดีโอที่มีการดำเนินรายการต่างกัน.” ปรินญาณินทร์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

^{๔๕} สมศักดิ์ คล้ายสังข์. ๒๕๕๑. “การวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อวิดีโอและแผนที่การท่องเที่ยวในพื้นที่ รอบเกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร”. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนสุนันทา. กรุงเทพฯ.

๔. สิ่งอำนวยความสะดวกที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการ จากสถานที่ท่องเที่ยวมากที่สุด คือความสะดวกของสถานที่ การมีป้ายแนะนำสถานที่และการ บิการห้องสุขาอย่างเพียงพอ

๕. แหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ตามลำน้ำ ย่านฝั่งธนบุรีมีมากมาย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ ศาสนสถานและโบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม แหล่งขายสินค้าอุปโภคบริโภคและสามารถสรุปเส้นทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ตามลำน้ำ ย่านฝั่งธนบุรีทั้งทางรถยนต์และทางเรือโดยแบ่งออกเป็น ๖ เส้นทาง

๖. ผลการสำรวจแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ตามลำน้ำ ย่านฝั่งธนบุรี และนำเสนอในรูปแบบสื่อวีดิทัศน์ ประเภท DVD โดยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ รายการสารคดีการท่องเที่ยวการพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี รายการสารคดีแนะนำการท่องเที่ยวทางน้ำ เดินทางโดยเรือเส้นทางคลองบางกอกน้อย- คลองซังพระ-คลองด่าน -คลองบางกอกใหญ่และวีดิทัศน์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) นางสาว เลี้ยงสอน ผู้ประดิษฐ์หัวโขนและเครื่องประดับละคร

๗. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการประกอบอาชีพของ นางสาว เลี้ยงสอน คือ มีรายได้จากอาชีพประดิษฐ์หัตถกรรมเครื่องประดับโขนและละครไม่เพียงพอในการเลี้ยงดูครอบครัวซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดตลาดหรือแหล่งจัดส่งสินค้าเพื่อจำหน่ายและการไม่มีรายได้จากการสอนวิธีการผลิตหัวโขนและเครื่องประดับละครให้กับผู้ที่สนใจ โดยสิ่งที่ต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือการสนับสนุนด้านการตลาดหรือแหล่งจัดส่งสินค้าเพื่อจำหน่าย การปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้มีความปลอดภัยและเอื้ออำนวยต่อการผลิตและจำหน่ายผลผลิต การเพิ่มรายได้จากค่าตอบแทนการเป็นวิทยากรบรรยายและแนะนำการผลิต หัวโขนและเครื่องประดับละครให้กับสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่สนใจ

๘. ผลการสำรวจแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ในพื้นที่รอบเกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานครฯ ได้นำเสนอในรูปแบบสื่อวีดิทัศน์ประเภท DVD รายการสารคดีแนะนำการท่องเที่ยวความยาว ๓๐ นาที จากตลาดเก่าศาลายาและคลองมหาสวัสดิ์ สถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ในอำเภอศาลายา การดำเนินวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน สิ่งคู่บ้านคู่เมือง ความเชื่อและความศรัทธาของประชาชนที่ถูกถ่ายทอดสืบต่อกันมา ผนวกกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการบันทึกภาพและกระบวนการความรู้ด้านการผลิตสื่อวีดิทัศน์ นำมาผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อนำมาผลิตเป็นสื่อวีดิทัศน์ที่ประกอบไปด้วยเรื่องราวประวัติศาสตร์ ที่สามารถสร้างความรัก ความหวงแหนในชุมชนตลาดเก่าศาลายาให้เกิดขึ้น ประชาชนในชุมชนปฏิเสศการละทิ้งถิ่นฐานประกอบอาชีพในชุมชนและท้องถิ่นของตน ร่วมแรงร่วมใจพัฒนาตลาดเก่าศาลายา

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก และเพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยรูปแบบประยุกต์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษา โดยมีวิธีการศึกษาใน ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑. การศึกษาในเชิงเอกสาร เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ การพัฒนาสื่อและข้อมูลวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก จากหนังสือ งานวิจัย และเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. การศึกษาภาคสนาม โดยการประชุมกลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้สื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก

๓.๒ พื้นที่การวิจัย ประชากร และกลุ่มที่ใช้การศึกษา

พื้นที่การวิจัย คือ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา ประชากร คือ พระสงฆ์ ไวยาวัจกร และคณะกรรมการบริหารวัด ของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกร และคณะกรรมการบริหารวัดของพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา จำนวน ๙ รูป/คน และนิสิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๑๐ รูป/คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

๓.๓ เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้มี ๓ ประเภท คือ

๑. แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

๒. แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

๓. แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑. แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

๑.๑ ศึกษาวิธีการสร้างแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร และกำหนดลักษณะเครื่องมือเป็นแบบปลายเปิด (Open - ended)

๑.๒ กำหนดจุดประสงค์ คือ เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

๑.๓ กำหนดโครงสร้างของแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร

๑.๔ จัดทำแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารตามโครงสร้างดังกล่าว เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๒. แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

๒.๑ ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษ และกำหนดลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ และแบบปลายเปิด (Open - ended)

๒.๒ กำหนดจุดประสงค์ของการประเมิน คือ เพื่อประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

๒.๓ กำหนดโครงสร้างของแบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ แสดงโครงสร้างของแบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่	ประเด็น	รายการ	จำนวน(ข้อ)
๑	๑. คุณภาพของเนื้อหา	๑.๑ เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสื่อภาษาอังกฤษ	๑
		๑.๒ เนื้อหามีความชัดเจน	๑
		๑.๓ เนื้อหามีความต่อเนื่อง	๑
		๑.๔ เนื้อหาชวนติดตาม	๑
		๑.๕ เนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาในการนำเสนอ	๑
๒. คุณภาพของภาพ	๒. คุณภาพของภาพ	๒.๑ ความสัมพันธ์ของภาพกับคำบรรยาย	๑
		๒.๒ ความเหมาะสมของภาพในการสื่อความหมาย	๑
		๒.๓ ความต่อเนื่องของภาพ	๑
		๒.๔ ความสวยงามและนุ่มนวล	๑
๓. คุณภาพของเสียง	๓. คุณภาพของเสียง	๓.๑ ความน่าสนใจของเสียงบรรยาย	๑
		๓.๒ ความชัดเจนของเสียงบรรยาย	๑
		๓.๓ จังหวะความเร็วของเสียงบรรยาย	๑

ตอนที่	ประเด็น	รายการ	จำนวน(ข้อ)
	๓. คุณภาพของเสียง (ต่อ)	๓.๔ ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบกับเสียงบรรยาย	๑
		๓.๕ ความน่าสนใจของเสียงดนตรีประกอบ	๑
	๔. คุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ	๔.๑ เทคนิคการลำดับภาพ	๑
		๔.๒ เทคนิคการเลื่อนภาพ	๑
		๔.๓ เทคนิคการตัดต่อภาพ	๑
	๔.๔ รูปแบบการนำเสนอ	๑	
๒	ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม		๑
รวม			๑๙

๒.๔ สร้างแบบประเมินความเหมาะสมตามลักษณะเครื่องมือและโครงสร้างเครื่องมือที่กำหนดไว้

๒.๕ นำแบบประเมินความเหมาะสมที่สร้างขึ้น ไปทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ ท่าน เพื่อช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

โดยนำค่าที่ได้มาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Concordance : IOC) ซึ่งใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Concordance : IOC)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ และให้คะแนนดังนี้

๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

-๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ผู้วิจัยได้เลือกข้อความที่มีค่า IOC มากกว่า ๐.๕๐ มาใช้เป็นข้อความจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ตรวจสอบแบบประเมินความเหมาะสมแล้วเห็นว่า แบบประเมินความเหมาะสมทุกข้อมีความเที่ยงตรงของเนื้อหาครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง ๐.๖๐ ถึง ๑.๐๐

๒.๖ แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วจัดทำเป็นแบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกให้สมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓. แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

๓.๑ ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อย

๓.๒ กำหนดจุดมุ่งหมายของแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

๓.๓ กำหนดโครงสร้างแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยของผู้เกี่ยวข้องกับการใช้การสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ แสดงโครงสร้างของแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

ประเด็นในการสนทนา	จำนวน(ข้อ)
๑. จุดเด่นของสื่อภาษาอังกฤษฯ	๑
๒. จุดที่ควรปรับปรุงของสื่อภาษาอังกฤษฯ	๑
๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	๑
รวม	๓

๓.๔ สร้างแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยตามลักษณะเครื่องมือและโครงสร้างเครื่องมือที่กำหนดไว้

๓.๕ นำแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยที่สร้างขึ้น ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ ท่าน เพื่อช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

โดยนำค่าที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Concordance : IOC) ซึ่งใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Concordance : IOC)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ และให้คะแนนดังนี้

๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา
 ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

-๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

โดยผู้วิจัยได้เลือกข้อความที่มีค่า IOC มากกว่า ๐.๕๐ มาใช้เป็นข้อความจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ตรวจสอบแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยแล้วเห็นว่าข้อความมีความเที่ยงตรงของเนื้อหาครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง ๐.๖๐ ถึง ๑.๐๐

๓.๖ ปรับปรุงแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยให้สมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาในเชิงเอกสาร โดยใช้แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งดำเนินการดังนี้

๑.๑ ผู้วิจัยศึกษาหนังสือ งานวิจัย และเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ความหมายกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา องค์ประกอบและลักษณะกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา และข้อมูลวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

๑.๒ นำข้อมูลดังกล่าวข้างต้น มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ได้กระบวนการในการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา แล้วบันทึกลงในแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษต่อไป

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

๒.๑ นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ในขั้นที่ ๑ มากำหนดกระบวนการพัฒนา สื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

๒.๒ ดำเนินการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกตามกระบวนการพัฒนาที่สังเคราะห์ไว้

๒.๓ นำสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

๒.๔ ปรับปรุงแก้ไขบางประเด็นตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้สื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย โดยใช้แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

๓.๑ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดการสนทนากับผู้เกี่ยวข้อง โดยทำหนังสือเชิญกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อภาษาอังกฤษที่เข้าร่วมการประชุม จากนั้นชี้แจงประเด็นในการประชุม แจงวัน เวลา และสถานที่ในการประชุม เพื่อให้ได้ข้อมูลตามประเด็นที่กำหนดไว้

๓.๒ ผู้วิจัยดำเนินการประชุมกลุ่มตามที่กำหนด โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการนำอภิปรายการสนทนา และมีผู้ช่วยวิจัยในการบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกการสนทนา บันทึกภาพและเสียงการสนทนา รวมทั้งมีผู้ช่วยวิจัยในการให้การอำนวยความสะดวกตลอดการสนทนา โดยใช้เวลาในการสนทนา ๒ ชั่วโมง

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ดำเนินการดังนี้

๑. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

๒. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดำเนินการดังนี้

๒.๑ นำแบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษฯ ในตอนที่ ๑ มาตรวจให้คะแนน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ๕ ระดับ ดังนี้

๕ หมายถึง รายการประเมินนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง รายการประเมินนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง รายการประเมินนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง รายการประเมินนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง รายการประเมินนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

๒.๒ วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษฯ แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ ๕ ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, ๒๕๔๓, หน้า ๑๐๐)

๔.๕๑-๕.๐๐ หมายถึง สื่อภาษาอังกฤษฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

๓.๕๑-๔.๕๐ หมายถึง สื่อภาษาอังกฤษฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

๒.๕๑-๓.๕๐ หมายถึง สื่อภาษาอังกฤษฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

๑.๕๑-๒.๕๐ หมายถึง สื่อภาษาอังกฤษฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย

๑.๐๐-๑.๕๐ หมายถึง สื่อภาษาอังกฤษฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และตอนที่ ๒ ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

๓. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปในประเด็นเกี่ยวกับจุดเด่นของสื่อภาษาอังกฤษฯ จุดที่ควรปรับปรุงของสื่อภาษาอังกฤษฯ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๓.๖ สูตรสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สูตรสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็นดังนี้

๑. สูตรในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตรค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อจุดประสงค์กับเนื้อหา หรือระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

๒. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๒.๑ ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

๒.๒ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้

$$S. D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

\sum แทน ผลรวม

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก และเพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสองลักษณะคือวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

๔.๑ ผลการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

จากการศึกษาหนังสือ งานวิจัย และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา โดยใช้แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา สามารถสรุปกระบวนการพัฒนาสื่อได้ ๔ ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. ขั้นการวางแผน เป็นขั้นตอนของการกำหนดเนื้อหารายการและหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำ กำหนดระยะเวลาของสื่อวีดิทัศน์ วิเคราะห์ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร อายุเท่าไร หรืออยู่ในวัยใด กำหนดวัตถุประสงค์ว่าผู้ชมได้ดูรายการโทรทัศน์ไปแล้วจะได้รับความรู้อะไรบ้าง และเตรียมงบประมาณในการผลิต

๒. ขั้นเตรียมการผลิต เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบทวีดิทัศน์ บุคลากร เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ งานศิลปกรรม ฉาก สถานที่ถ่ายทำ ผู้แสดง และงานกราฟิกที่นำมาใช้ประกอบรายการ

๓. ขั้นผลิต โดยแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน

๓.๑ ขั้นการซ้อม เป็นการเตรียมตัวให้ทุกคนมีความพร้อมก่อนถ่ายทำจริง เป็นการเตรียมตัวทุกสิ่งทุกอย่างไว้เป็นอย่างดี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเทคนิค ถ้าพบข้อบกพร่องจะได้ทำการแก้ไขก่อนการถ่ายทำจริง

๓.๒ ขั้นถ่ายทำ เป็นขั้นตอนที่จะบันทึกวีดิทัศน์ตามแผนการทำงานที่วางไว้

๓.๓ ขั้นตัดต่อ เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบท โดยใช้เครื่องช่วยตัดต่อ ตลอดจนการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย เสียงประกอบ และเทคนิคพิเศษต่างๆ ลงไป

๔. ขั้นประเมิน เป็นการประเมินผลการผลิตสื่อวีดิทัศน์ ๔ ด้าน ประกอบด้วย

๔.๑ ด้านคุณภาพของเนื้อหา

๔.๒ ด้านคุณภาพของภาพ

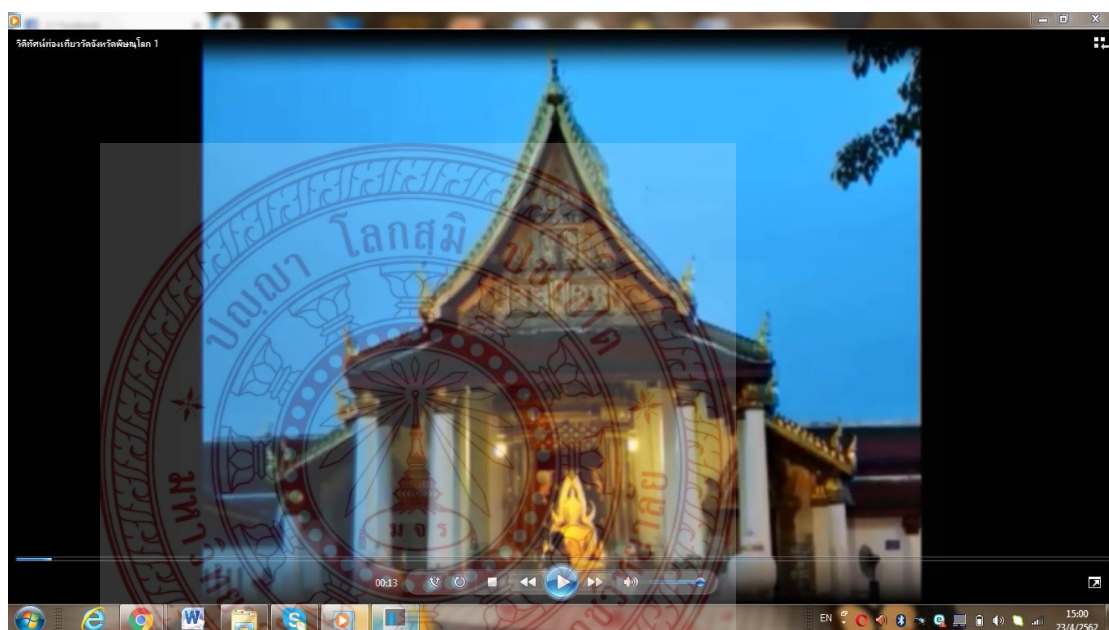
๔.๓ ด้านคุณภาพของเสียง

๔.๔ ด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ

๔.๒ ผลการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

๔.๒.๑ การพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษในรูปแบบวีดิทัศน์

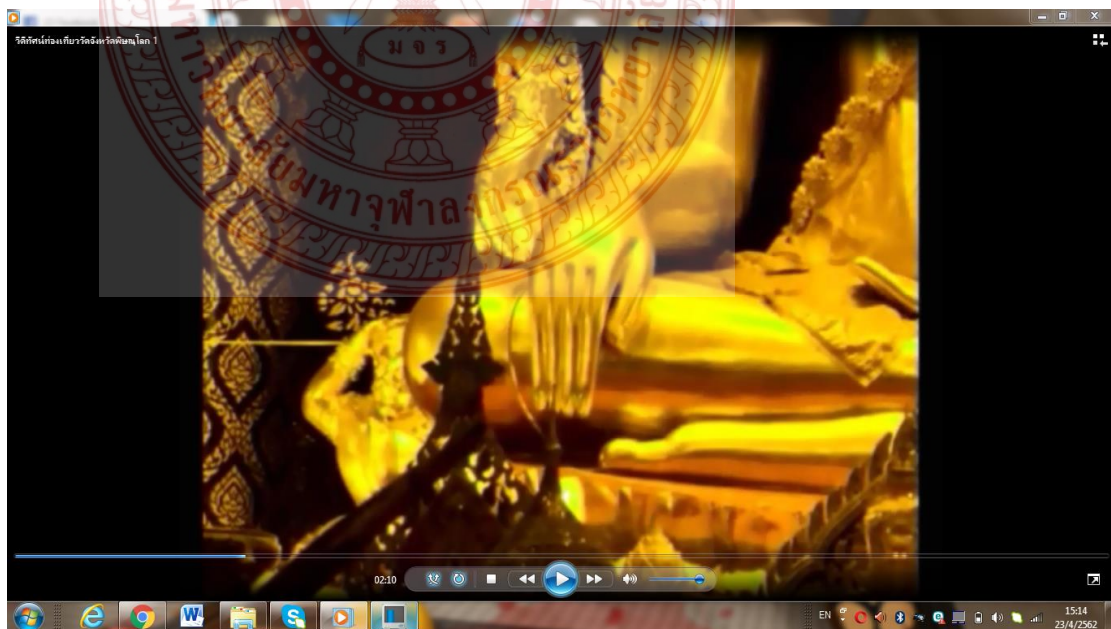
จากการดำเนินการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมา ในรูปแบบดิจิทัล นำเสนอการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก คือ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา โดยมีวิธีการนำเสนอในรูปแบบวีดิทัศน์ภาคภาษาอังกฤษ มีระยะเวลาทั้งหมด ๑๐.๕๐ นาที ตามตารางภาพดังต่อไปนี้

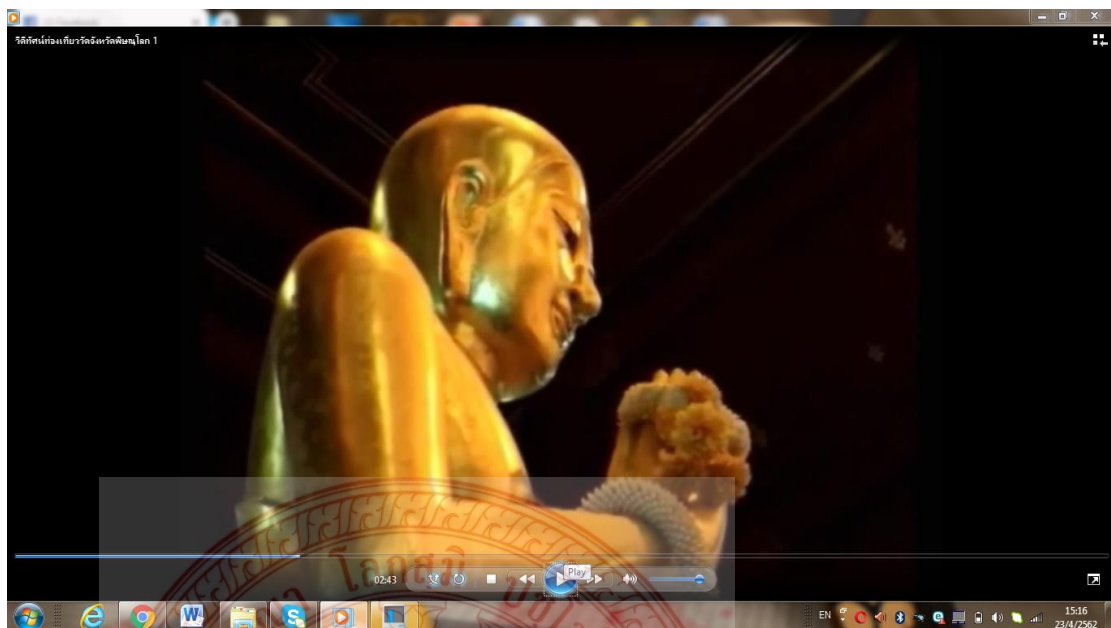
ภาพที่ ๔.๒.๑.๑ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (วิหารหลวงพ่อพระพุทธชินราช)

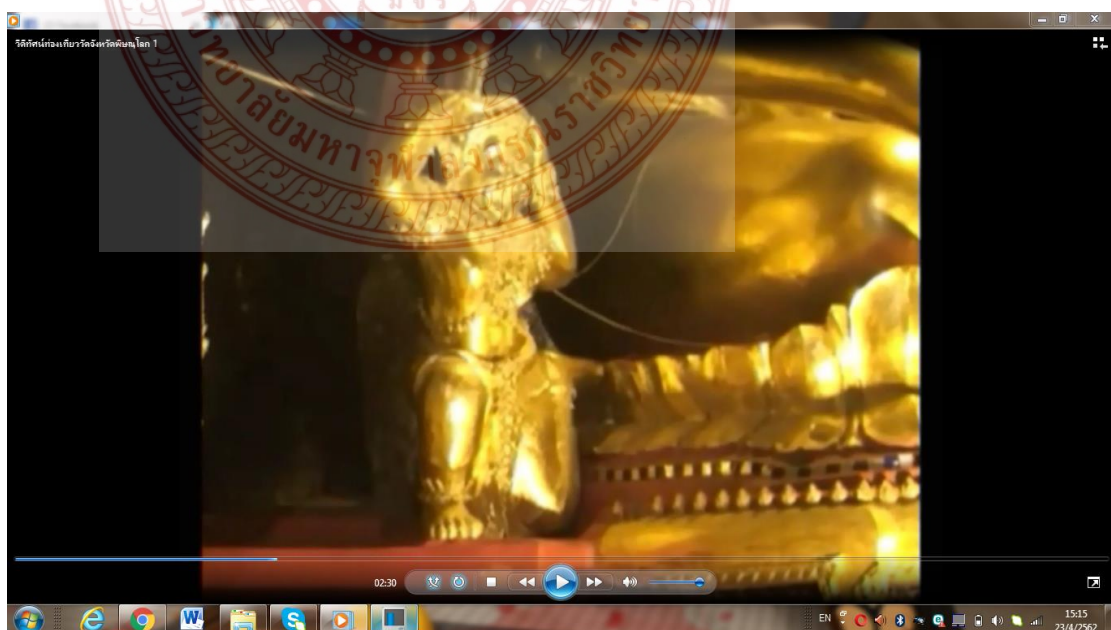
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (หลวงพ่อบุญรอด)

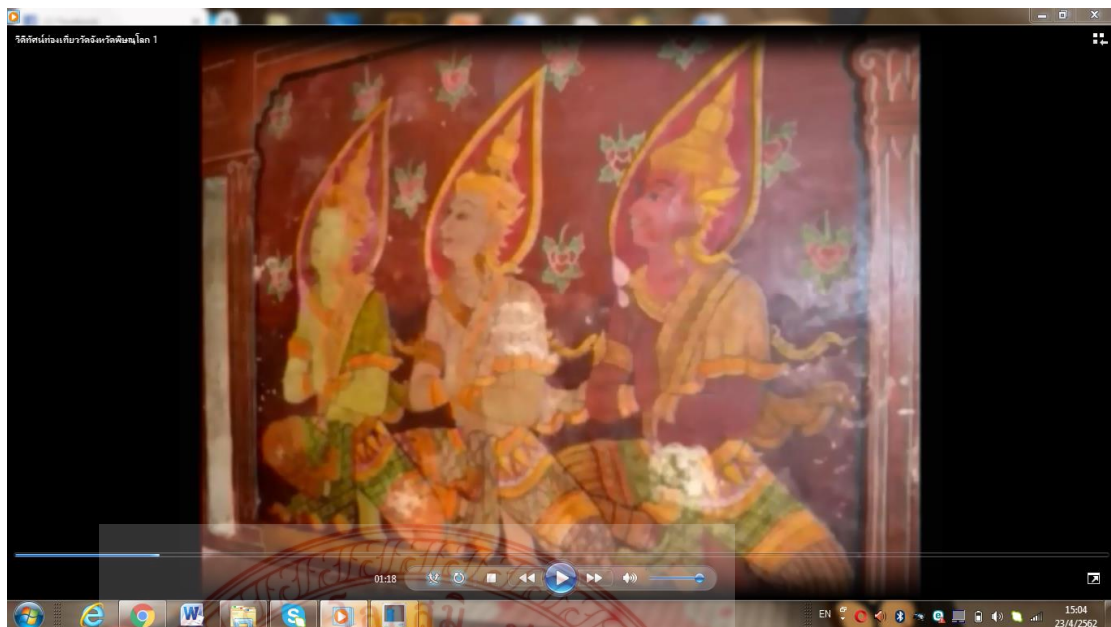
ภาพที่ ๔.๒.๑.๓ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พระหัตถ์หลวงพ่อบุญรอด)

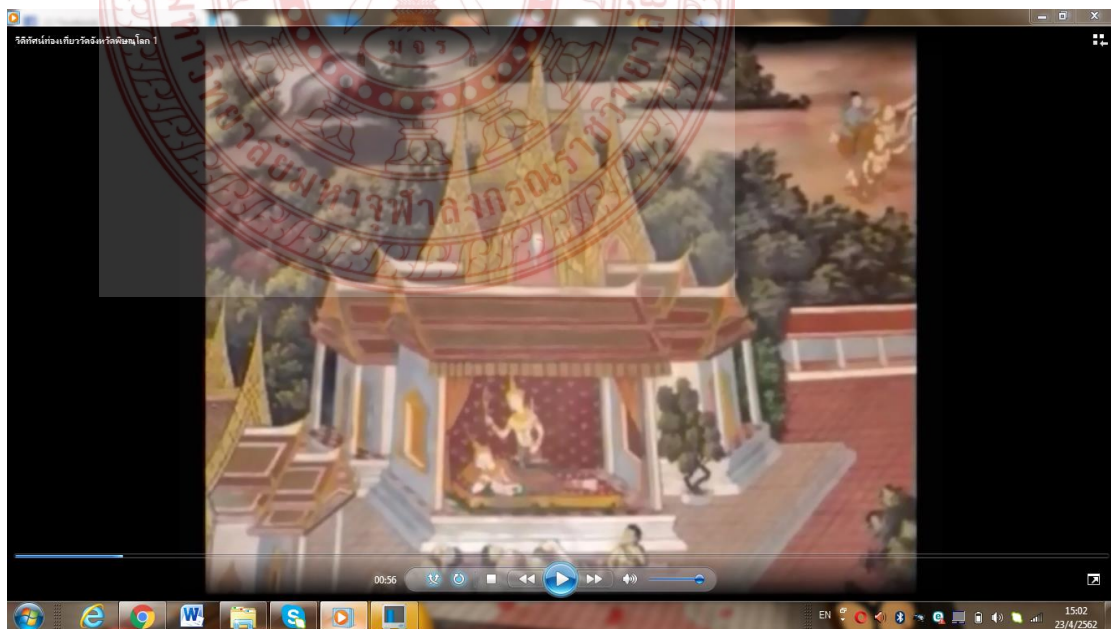
ภาพที่ ๔.๒.๑.๔ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พระอัครสาวกหลวงพ่พระพุทธรชินราช)

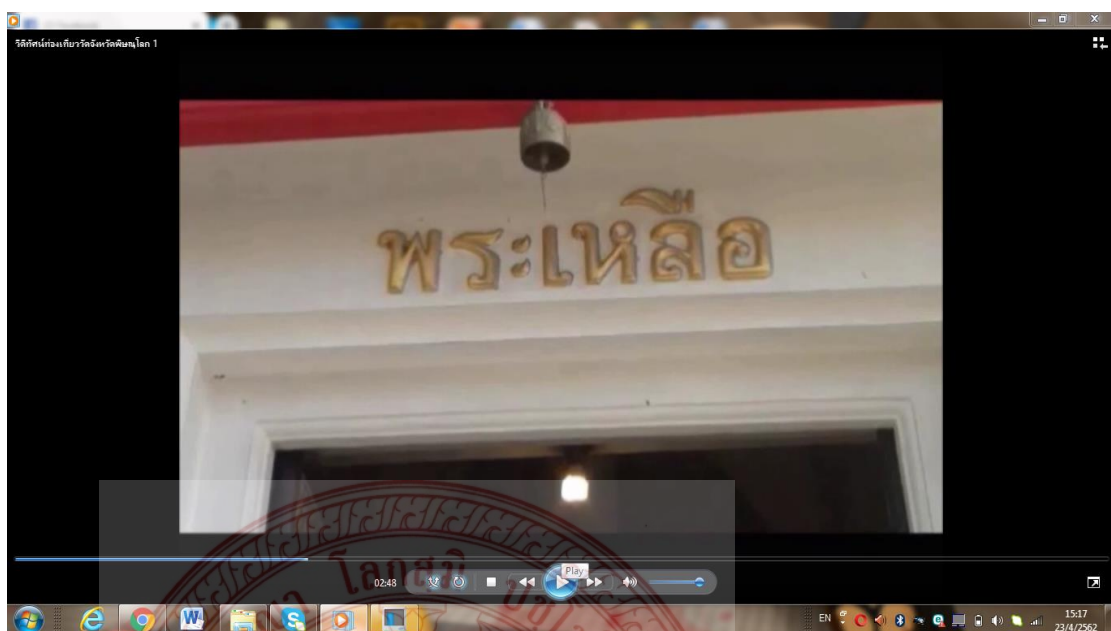
ภาพที่ ๔.๒.๑.๕ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (อาฬวกยักษ์)

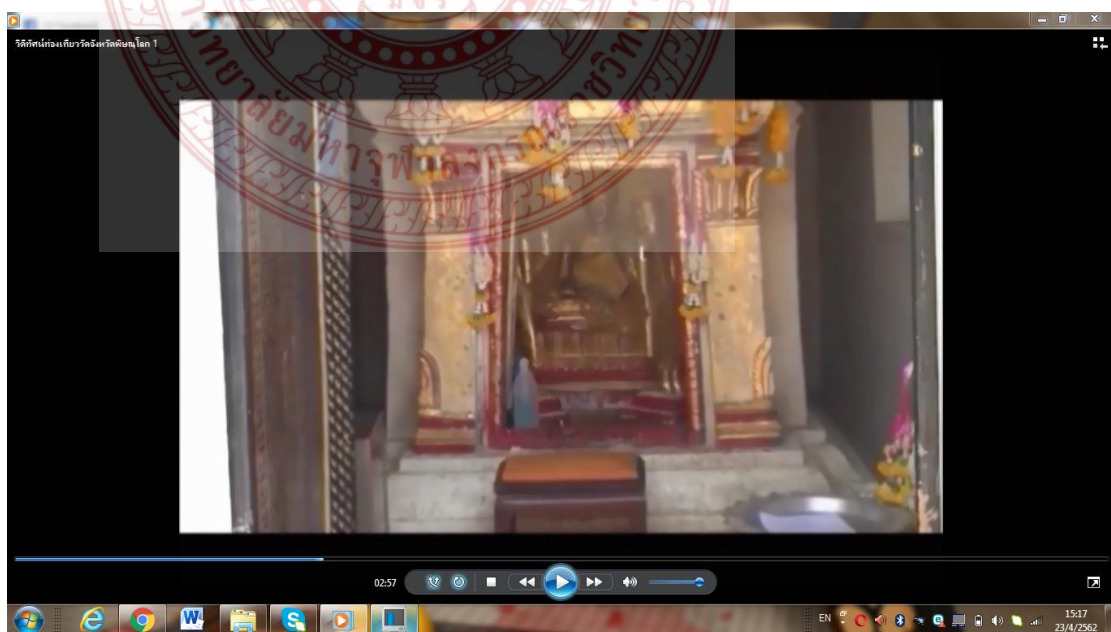
ภาพที่ ๔.๒.๑.๖ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (จิตรกรรมฝาผนังวิหารหลวงพ่อพระพุทธรชินราช)

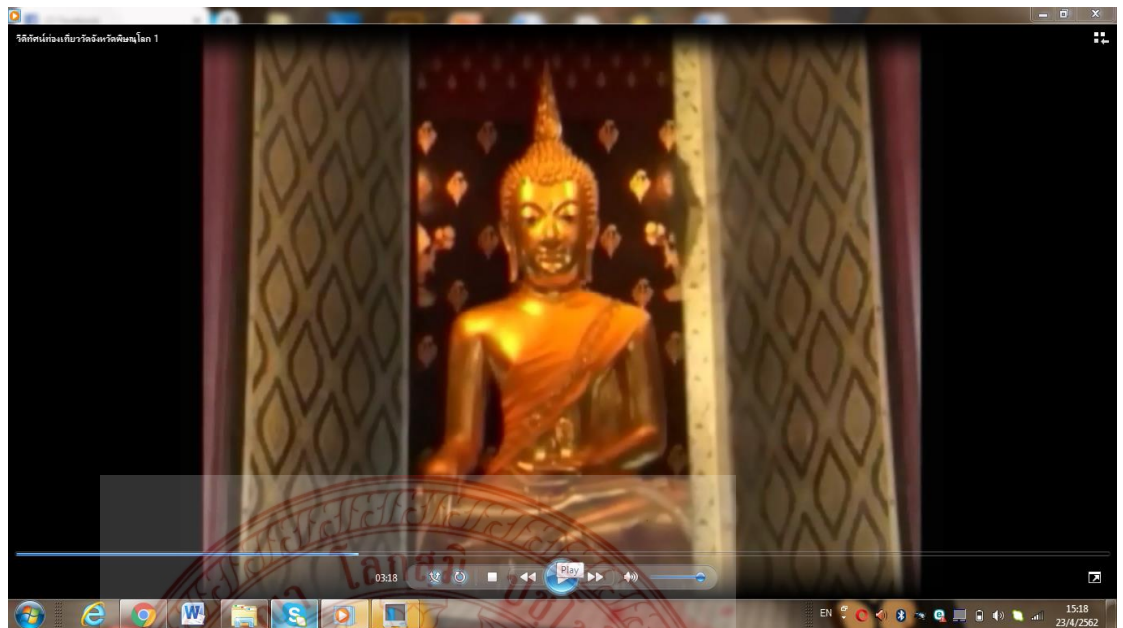
ภาพที่ ๔.๒.๑.๗ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร
(จิตรกรรมฝาผนังเรื่องพุทธประวัติภายในวิหารหลวงพ่อพระพุทธรชินราช)

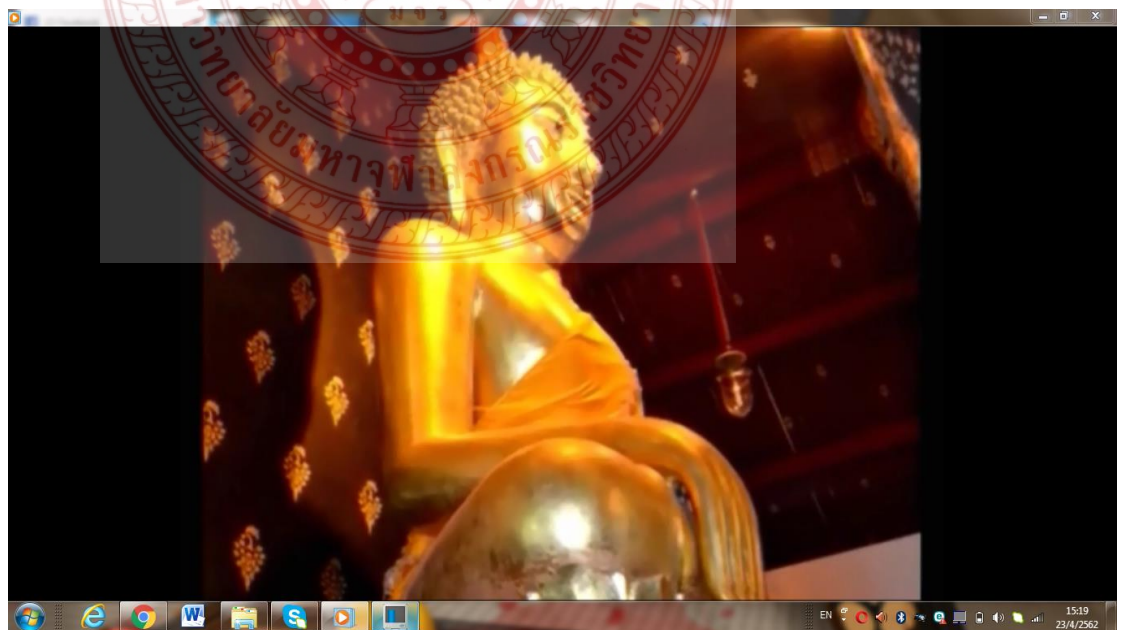
ภาพที่ ๔.๒.๑.๘ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พระเหลื่อ)

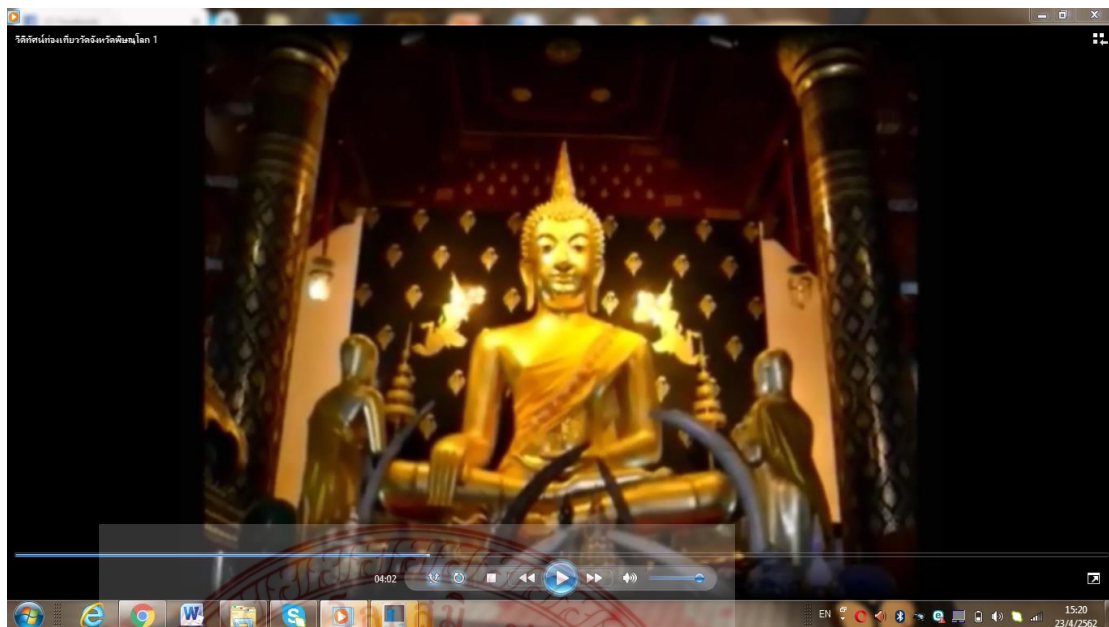
ภาพที่ ๔.๒.๑.๙ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พระเหลื่อ)

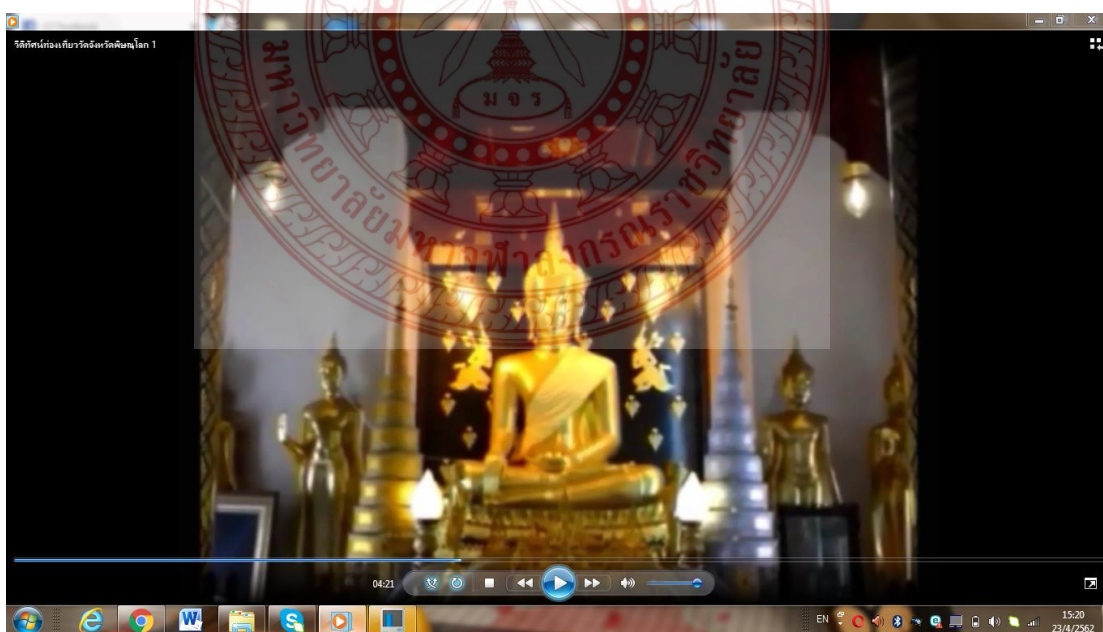
ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๐ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พระพุทธชินสีห์)

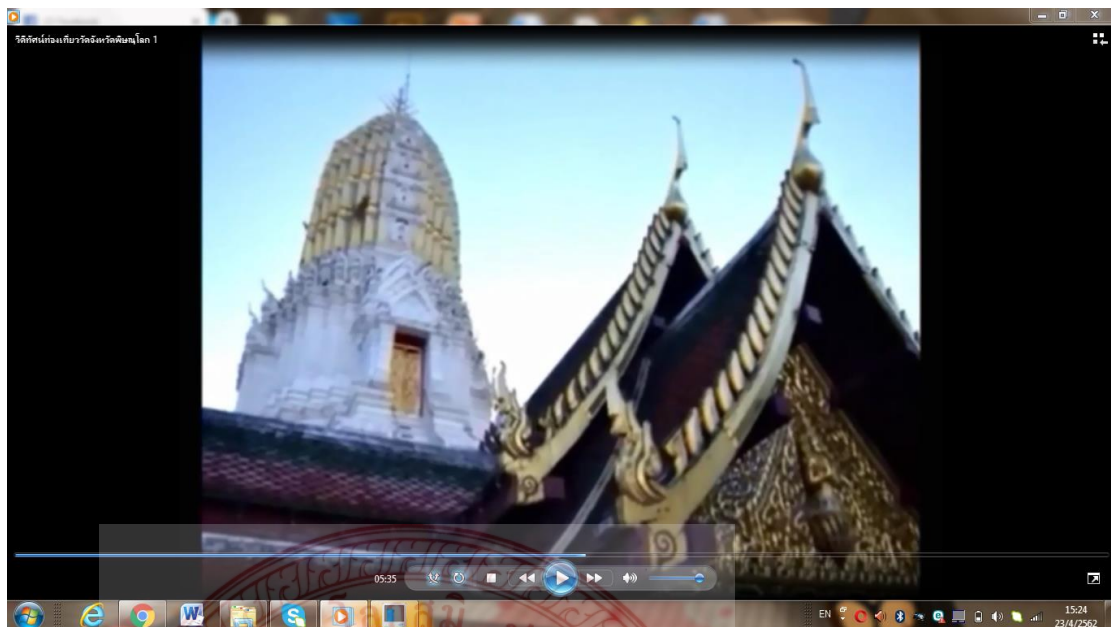
ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๑ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พระพุทธชินสีห์)

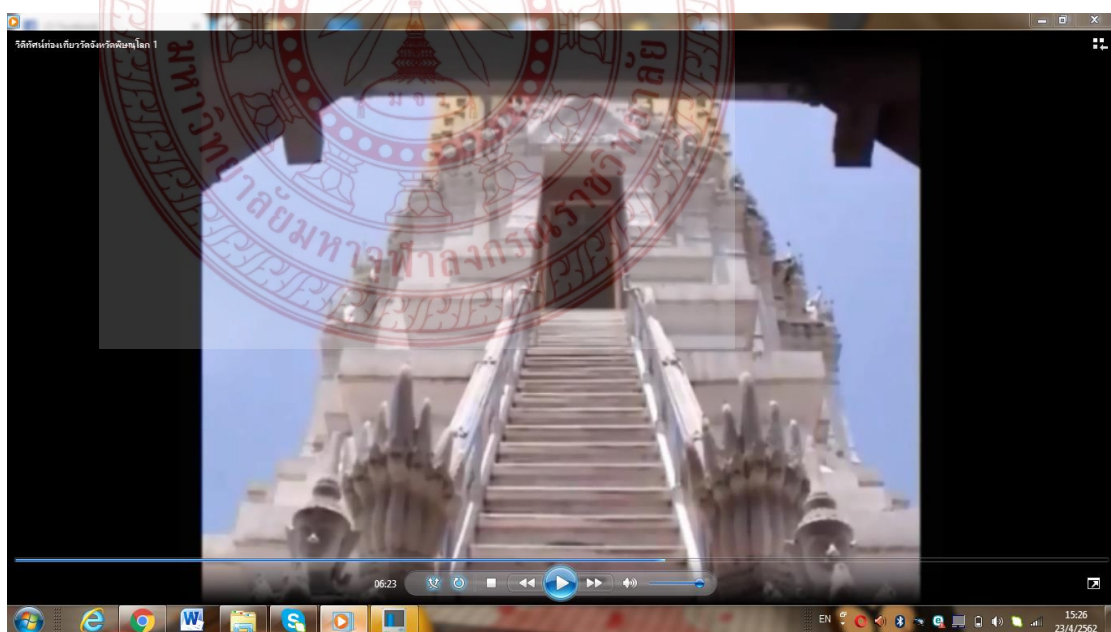
ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๒ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พระศรีศาสดา)

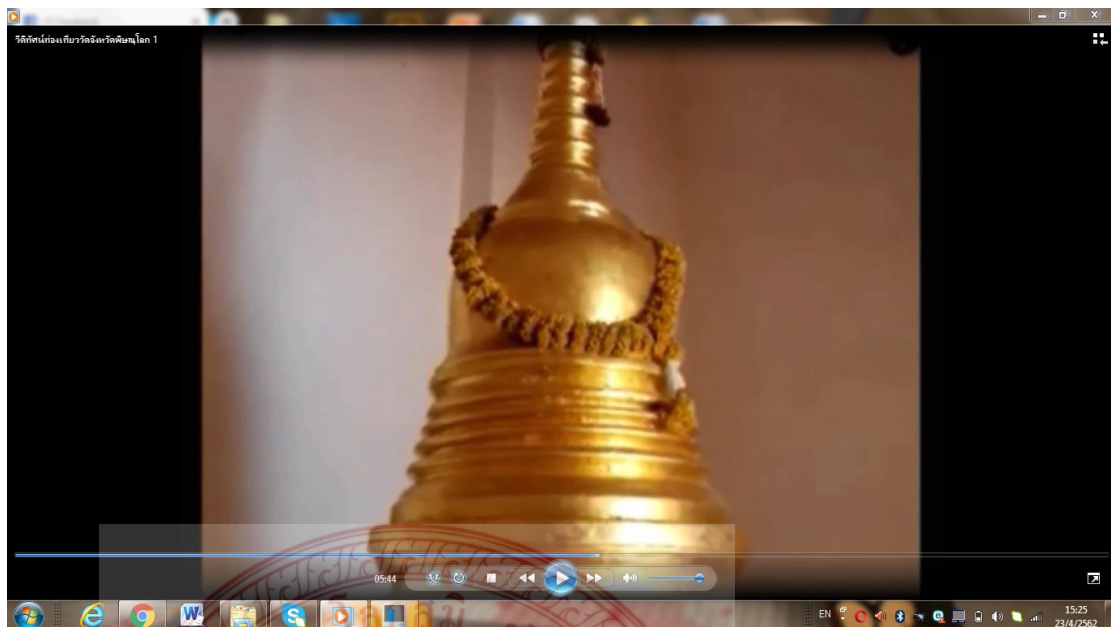
ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๓ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พระศรีศาสดา)

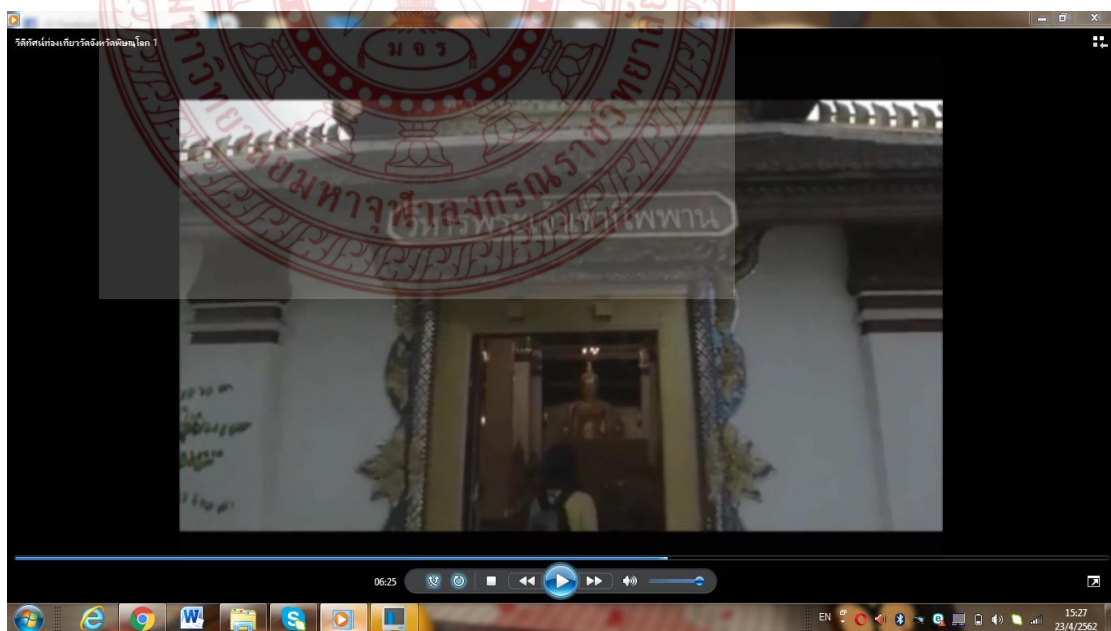
ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๔ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พระปรางค์)

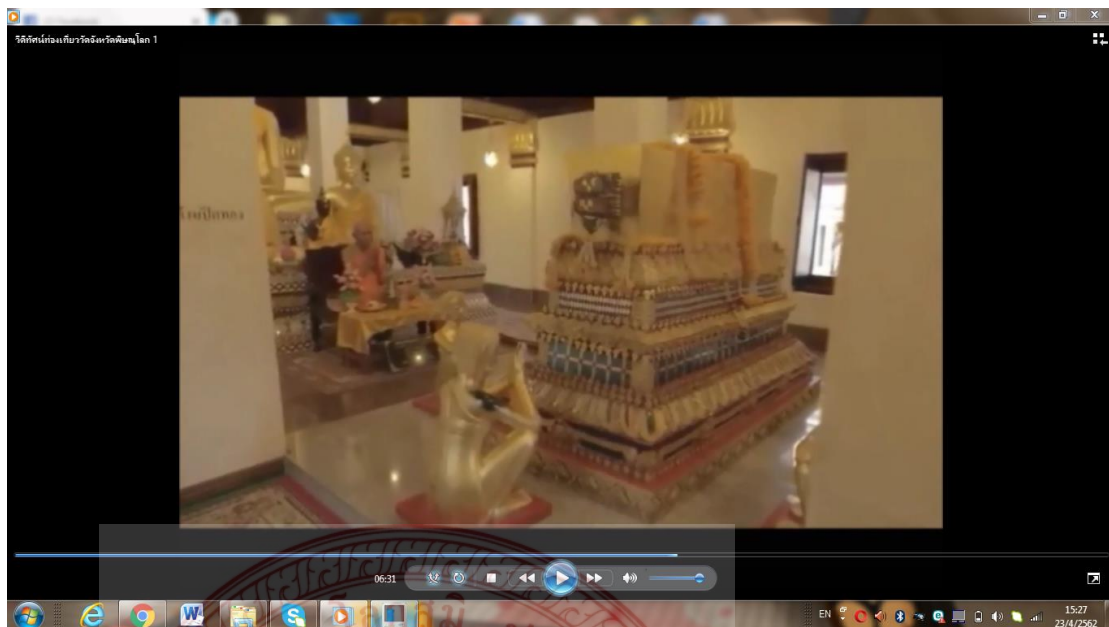
ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๕ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (ทางขึ้นพระปรางค์)

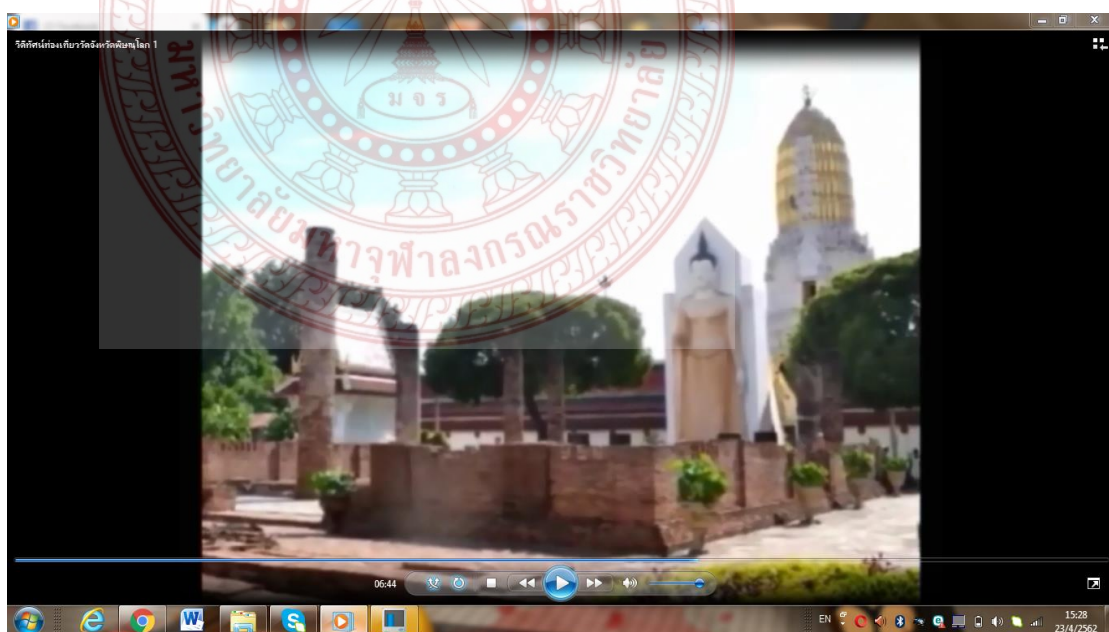
ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๖ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุภายในพระปรางค์)

ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๗ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (วิหารพระพุทธเจ้าเข้าน้ำพพาน)

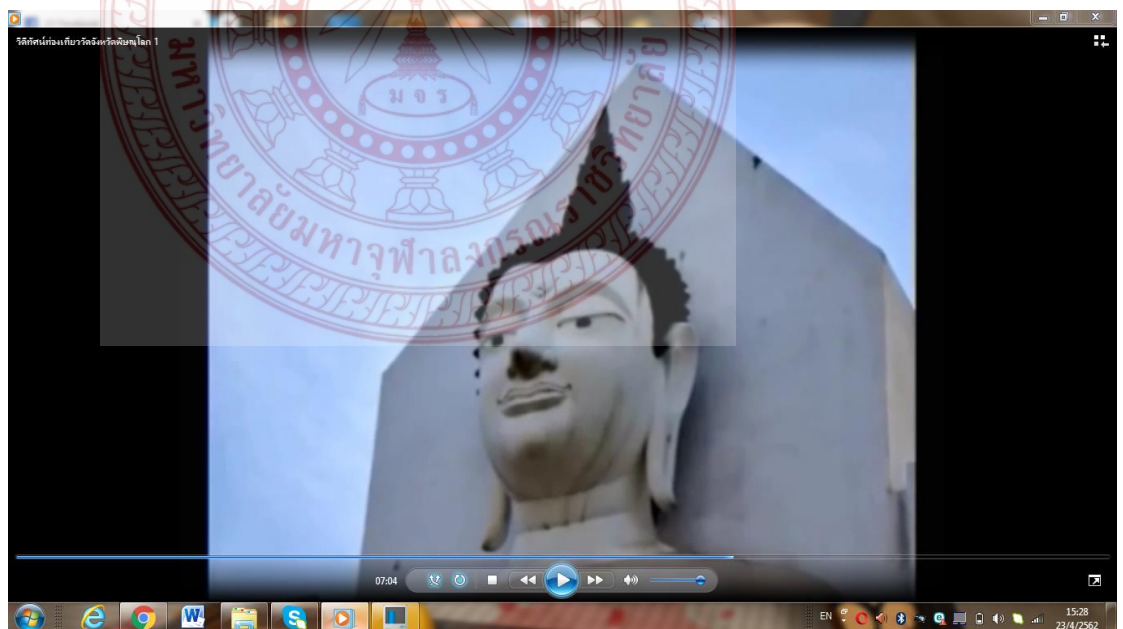
ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๘ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (ภายในวิหารพระพุทธเจ้าห้าพระองค์)

ภาพที่ ๔.๒.๑.๑๙ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (บริเวณพระอัฐารส)

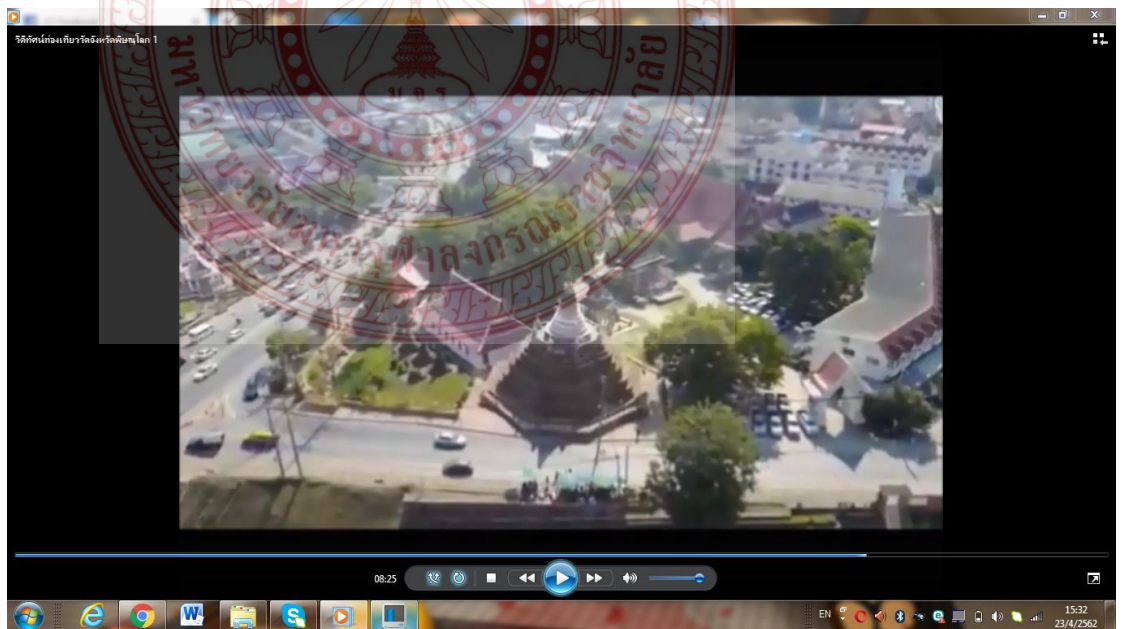
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๐ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พระอัฐฐารส)

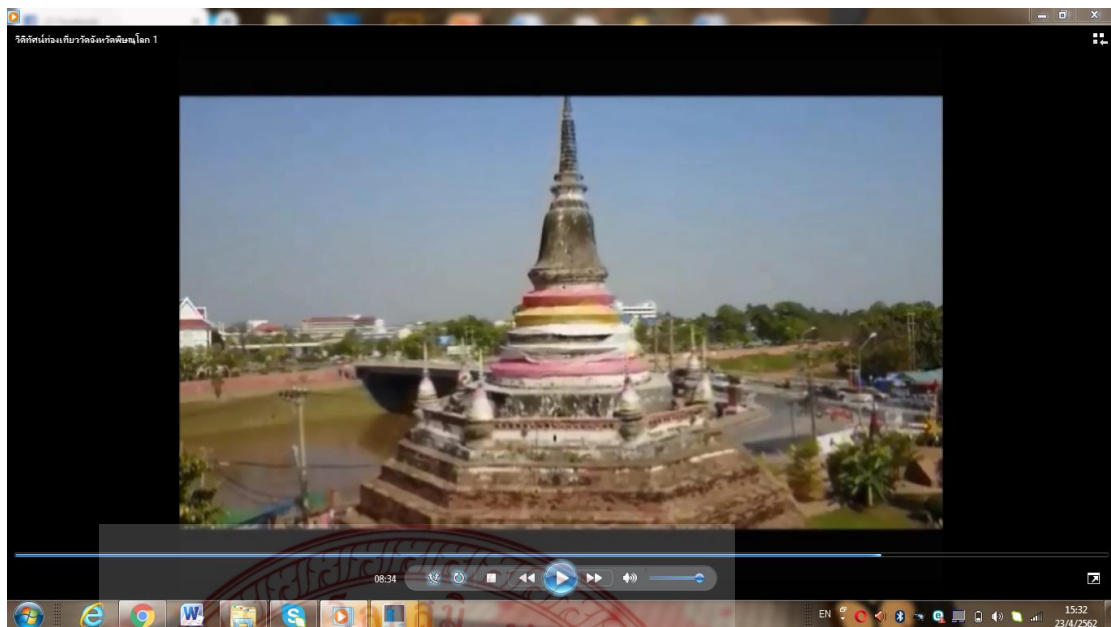
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๑ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (พระอัฐฐารส)

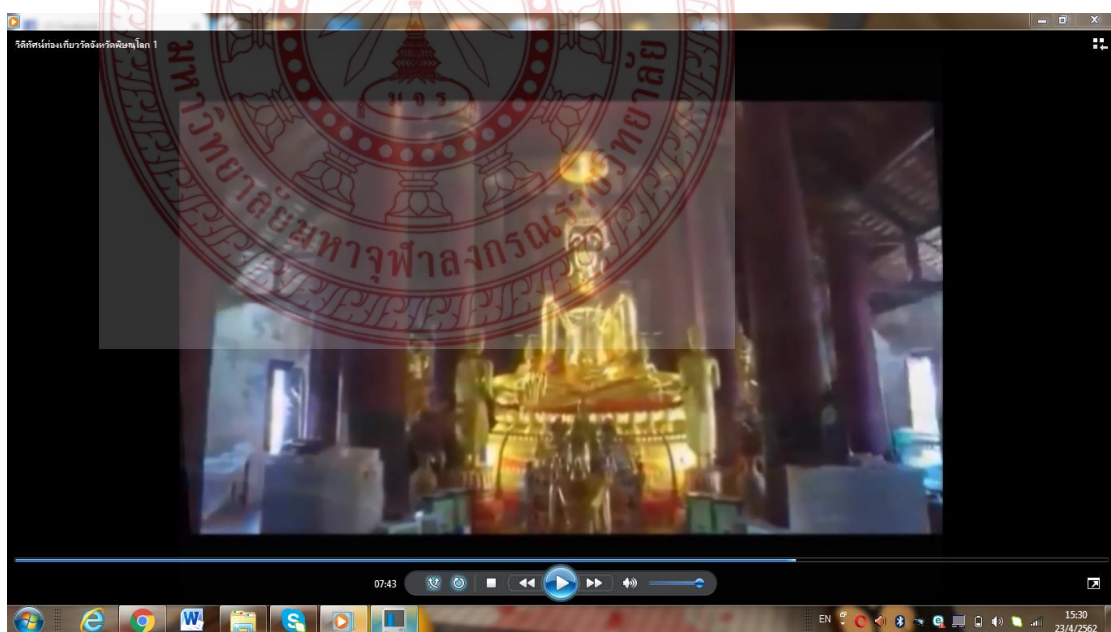
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๒ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (ภาพมุมสูงพระอัฐารส)

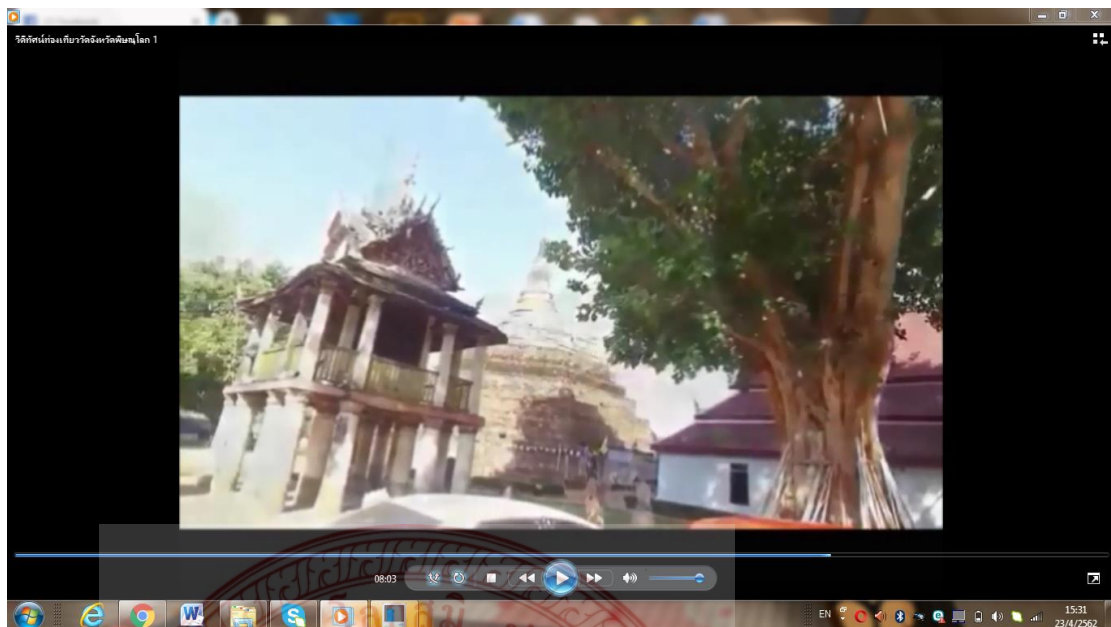
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๓ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดราชบูรณะ (ภาพมุมสูงวัดราชบูรณะ)

ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๔ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดราชบูรณะ (ภาพเจดีย์หลวงวัดราชบูรณะ)

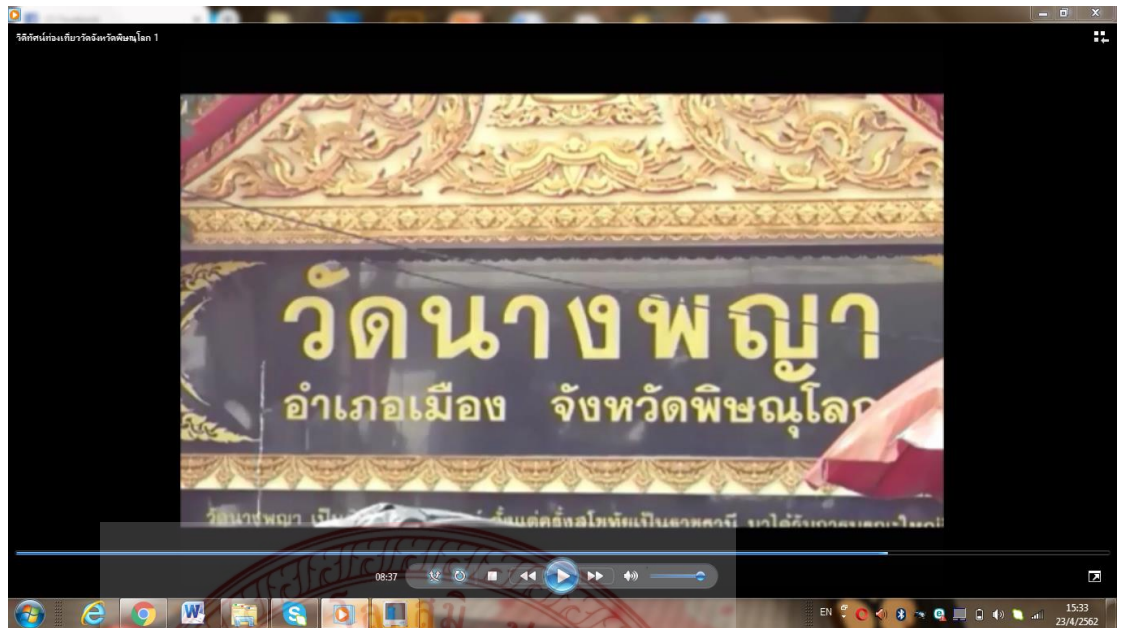
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๕ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดราชบูรณะ (พระประธานในอุโบสถวัดราชบูรณะ)

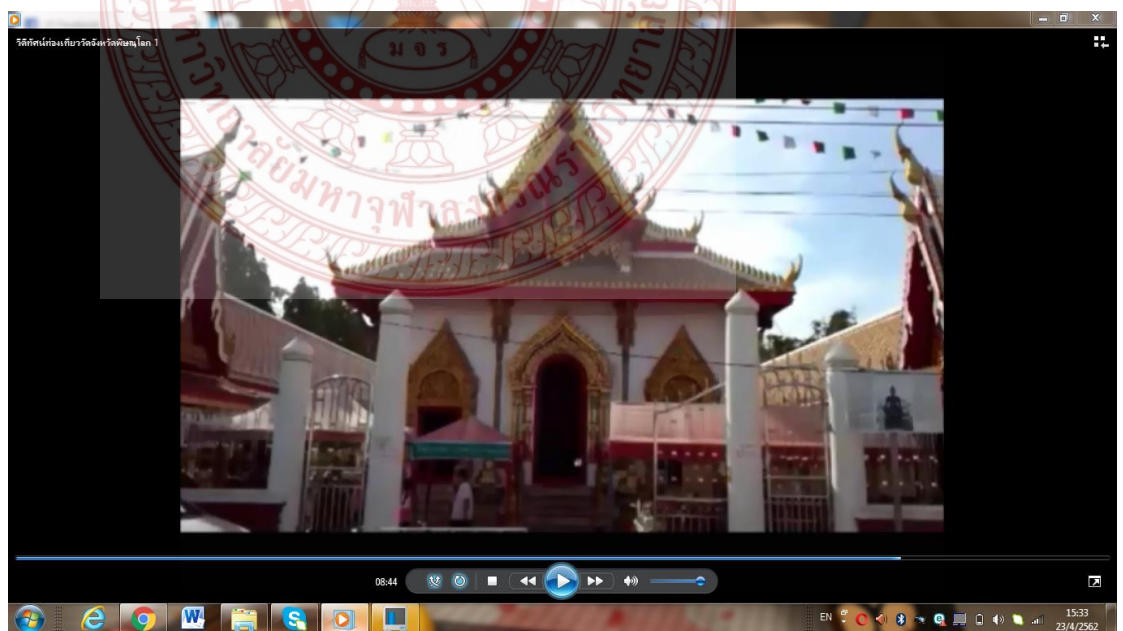
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๖ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดราชบูรณะ (หอไตรวัดราชบูรณะ)

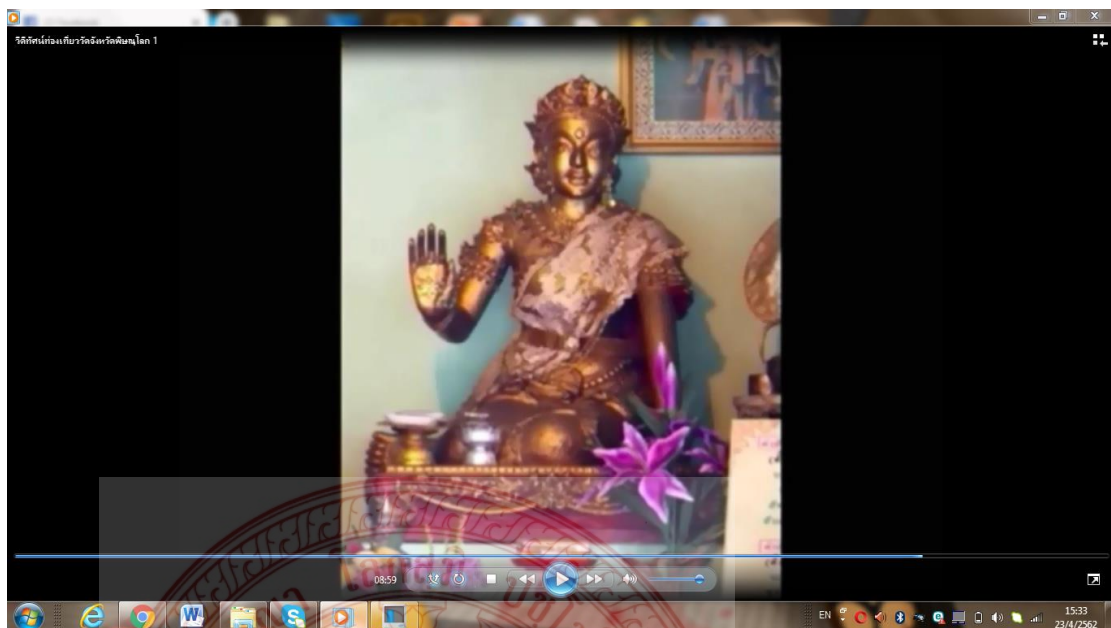
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๗ ตัวอย่างวิถีทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดราชบูรณะ (เรือพระที่นั่ง ร.๕)

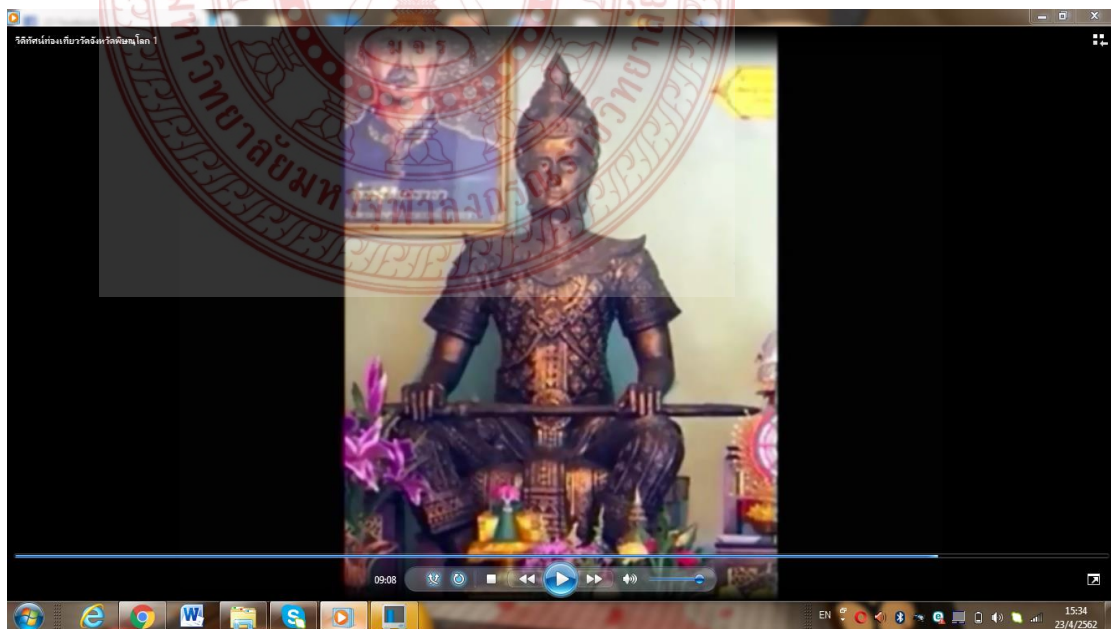
ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๘ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดนางพญา (ภาพป้ายหน้าวัดนางพญา)

ภาพที่ ๔.๒.๑.๒๙ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดนางพญา (หน้าอุโบสถวัดนางพญา)

ภาพที่ ๔.๒.๑.๓๐ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดนางพญา (พระวิสุทธิกษัตริย์)

ภาพที่ ๔.๒.๑.๓๑ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วัดนางพญา (พระมหาธรรมราชา)

ภาพที่ ๔.๒.๑.๓๒ ตัวอย่างวีดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
หน้า วดนางพญา (ภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดนางพญา)

๔.๒.๒ การประเมินคุณภาพของสื่อ

จากการดำเนินการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก เมื่อนำไปประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้วยแบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก จึงได้ผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษฯ ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามรายด้าน แสดงดังตารางที่ ๓ ถึง ตารางที่ ๗

ตารางที่ ๓ แสดงผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม

ที่	ด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑	คุณภาพเนื้อหา	๔.๕๖	๐.๕๑	มากที่สุด
๒	คุณภาพของภาพ	๔.๓๐	๐.๔๗	มาก
๓	คุณภาพของเสียง	๔.๐๐	๐.๕๘	มาก
๔	คุณภาพเทคนิคในการนำเสนอ	๔.๑๐	๐.๔๕	มาก
	รวม	๔.๒๔	๐.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๓ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๔$, S.D. = ๐.๕๕) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๖$, S.D. = ๐.๕๑) รองลงมา คือ ด้าน

คุณภาพของภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๐$, S.D. = ๐.๔๗) และด้านเทคนิคในการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๔๕) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔ แสดงผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในด้านคุณภาพของเนื้อหา

ที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑	เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสื่อภาษาอังกฤษ	๔.๘๐	๐.๔๕	มากที่สุด
๒	เนื้อหาที่มีความชัดเจน	๔.๖๐	๐.๕๕	มากที่สุด
๓	เนื้อหาที่มีความต่อเนื่อง	๔.๔๐	๐.๕๕	มาก
๔	เนื้อหาชวนติดตาม	๔.๔๐	๐.๕๕	มาก
๕	เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลาในการนำเสนอ	๔.๖๐	๐.๕๕	มากที่สุด
รวม		๔.๕๖	๐.๕๑	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในด้านคุณภาพของเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๖$, S.D. = ๐.๕๑) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสื่อภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๘๐$, S.D. = ๐.๔๕) รองลงมา คือ เนื้อหาที่มีความชัดเจน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลาในการนำเสนอ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๐$, S.D. = ๐.๕๕) และเนื้อหาที่มีความต่อเนื่อง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับเนื้อหาชวนติดตาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๕๕) ตามลำดับ

ตารางที่ ๕ แสดงผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในด้านคุณภาพของภาพ

ที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑	ความสัมพันธ์ของภาพกับคำบรรยาย	๔.๖๐	๐.๕๕	มากที่สุด
๒	ความเหมาะสมของภาพในการสื่อความหมาย	๔.๒๐	๐.๔๕	มาก
๓	ความต่อเนื่องของภาพ	๔.๐๐	๐.๐๐	มาก
๔	ความสวยงามและมุกกล้อง	๔.๔๐	๐.๕๕	มาก
รวม		๔.๓๐	๐.๔๗	มาก

จากตารางที่ ๕ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในด้านคุณภาพของภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๐$, S.D. = ๐.๔๗)

เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ความสัมพันธ์ของภาพกับคำบรรยาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ ความสวยงามและมุกตลก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) และความเหมาะสมของภาพในการสื่อความหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

ตารางที่ ๖ แสดงผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในด้านคุณภาพของเสียง

ที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑	ความน่าสนใจของเสียงบรรยาย	๓.๘๐	๐.๕๕	มาก
๒	ความชัดเจนของเสียงบรรยาย	๓.๖๐	๐.๕๕	มาก
๓	จังหวะความเร็วของเสียงบรรยาย	๔.๒๐	๐.๔๕	มาก
๔	ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบกับเสียงบรรยาย	๔.๔๐	๐.๕๕	มาก
๕	ความน่าสนใจของเสียงดนตรีประกอบ	๔.๐๐	๐.๗๑	มาก
รวม		๔.๐๐	๐.๕๘	มาก

จากตารางที่ ๖ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในด้านคุณภาพของเสียง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบกับเสียงบรรยาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ จังหวะความเร็วของเสียงบรรยาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.45) และความน่าสนใจของเสียงดนตรีประกอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

ตารางที่ ๗ แสดงผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ

ที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑	เทคนิคการลำดับภาพ	๔.๒๐	๐.๕๕	มาก
๒	เทคนิคการเลื่อนภาพ	๓.๘๐	๐.๕๕	มาก
๓	เทคนิคการตัดต่อภาพ	๔.๔๐	๐.๕๕	มาก
๔	รูปแบบการนำเสนอ	๔.๐๐	๐.๐๐	มาก
รวม		๔.๑๐	๐.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๗ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า เทคนิคการตัดต่อภาพ อยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๕๕) รองลงมา คือ เทคนิคการลำดับภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๐$, S.D. = ๐.๕๕) และรูปแบบการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๐๐) ตามลำดับ

๔.๓ ผลการนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) สามารถสรุปผลตามประเด็นการประชุมได้ดังนี้

๑. จุดเด่นของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเนื้อหาชวนติดตาม เรื่องราวดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ผู้แสดงในเรื่องพูดจาชัดเจน และฟังเข้าใจได้ง่าย ภาพมีความคมชัด เสียงมีความชัดเจน ดนตรีประกอบเหมาะสมในแต่ละฉาก ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องและอ้างอิงได้เป็นอย่างดี

๒. จุดที่ควรปรับปรุงของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิเคราะห์พบว่า ระยะเวลาบางฉากที่มีความน่าสนใจสั้นเกินไป ควรเพิ่มแนวดนตรีที่สามารถสร้างสีสันและชวนให้เกิดความเร้าใจมากกว่านี้

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิเคราะห์พบว่า ในการบันทึกเสียงควรใช้อุปกรณ์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อป้องกันลมจากปากเวลาพูด และการบันทึกภาพควรใช้กล้องในการถ่ายทำอย่างน้อย ๒ ตัว เพราะจะได้ภาพที่ลึกลับและลื่นไหลมากกว่านี้

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์ศึกษาเพื่อกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก และเพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกร และคณะกรรมการบริหารวัด ของ พระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา จำนวน ๙ รูป/คน และนิสิตวิทยาลัย สงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๑๐ รูป/คน

เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้มี ๓ ประเภท คือ ๑) แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับ กระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ๒) แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อ ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก และ ๓) แบบบันทึกประเด็นการ ประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะความเรียง และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา พบว่า กระบวนการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก มี ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑) ขั้นการวางแผน เป็นขั้นตอนของการกำหนดเนื้อหารายการและหาข้อมูล เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำ กำหนดระยะเวลาของสื่อวีดิทัศน์ วิเคราะห์ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมายว่าเป็น ใคร อายุเท่าไร หรืออยู่ในวัยใด กำหนดวัตถุประสงค์ว่าผู้ชมได้ดูรายการโทรทัศน์ไปแล้วจะได้รับความรู้อะไรบ้าง และเตรียมงบประมาณในการผลิต

๒) ขั้นเตรียมการผลิต เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบทวีดิทัศน์ บุคลากร เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ งานศิลปกรรม ฉาก สถานที่ถ่ายทำ ผู้แสดง และงานกราฟิกที่นำมาใช้ประกอบ รายการ

๓) ชั้นผลิต โดยแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน

๓.๑) ชั้นการซ้อม เป็นการเตรียมตัวให้ทุกคนมีความพร้อมก่อนถ่ายทำจริง เป็นการเตรียมตัวทุกสิ่งทุกอย่างไว้เป็นอย่างดี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเทคนิค ถ้าพบข้อบกพร่องจะได้ทำการแก้ไขก่อนการถ่ายทำจริง

๓.๒) ชั้นถ่ายทำ เป็นขั้นตอนที่จะบันทึกวีดิทัศน์ตามแผนการทำงานที่วางไว้

๓.๓) ชั้นตัดต่อ เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบท โดยใช้เครื่องช่วยตัดต่อ ตลอดจนการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย เสียงประกอบ และเทคนิคพิเศษต่างๆ ลงไป

๔) ชั้นประเมิน เป็นการประเมินผลการผลิตสื่อวีดิทัศน์ ๔ ด้าน ประกอบด้วย

๔.๑) ด้านคุณภาพของเนื้อหา

๔.๒) ด้านคุณภาพของภาพ

๔.๓) ด้านคุณภาพของเสียง

๔.๔) ด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ

๕.๑.๒ เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า

๑) ผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๔$, S.D. = ๐.๕๕) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๖$, S.D. = ๐.๕๑) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๐$, S.D. = ๐.๕๗) และด้านเทคนิคในการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๕๕) ตามลำดับ

๒) ผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในแต่ละด้าน พบว่า

ด้านเนื้อหา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๖$, S.D. = ๐.๕๑)

เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสื่อภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๘๐$, S.D. = ๐.๕๕) รองลงมา คือ เนื้อหาที่มีความชัดเจน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับเนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาในการนำเสนอ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๐$, S.D. = ๐.๕๕) และเนื้อหามีความต่อเนื่อง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับเนื้อหาชวนติดตาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๕๕) ตามลำดับ

ด้านคุณภาพของภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๐$, S.D. = ๐.๕๗)

เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ความสัมพันธ์ของภาพกับคำบรรยาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๐$, S.D. = ๐.๕๕) รองลงมา คือ ความสวยงามและมุกตลก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๕๕) และความเหมาะสมของภาพในการสื่อความหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๐$, S.D. = ๐.๕๕) ตามลำดับ

ด้านคุณภาพของเสียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๕๘) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบกับเสียงบรรยาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๕๕) รองลงมา คือ จังหวะความเร็วของเสียงบรรยาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๐$, S.D. = ๐.๔๕) และความน่าสนใจของเสียงดนตรีประกอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๗๑) ตามลำดับ

ด้านเทคนิคในการนำเสนอ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๔๕) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า เทคนิคการตัดต่อภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๕๕) รองลงมา คือ เทคนิคการลำดับภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๐$, S.D. = ๐.๔๕) และรูปแบบการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๐๐) ตามลำดับ

๕.๑.๓ เพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา พบว่า

๑. จุดเด่นของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อหาชวนติดตาม เรื่องราวดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ผู้แสดงในเรื่องพูดจาชัดเจนและฟังเข้าใจได้ง่าย ภาพมีความคมชัด เสียงมีความชัดเจน ดนตรีประกอบเหมาะสมในแต่ละฉาก ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องและอ้างอิงได้เป็นอย่างดี

๒. จุดที่ควรปรับปรุงของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ระยะเวลาบางฉากที่มีความน่าสนใจสั้นเกินไป ควรเพิ่มแนวดนตรีที่สามารถสร้างสีสันและชวนให้เกิดความร่าเริงมากกว่านี้

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิเคราะห์พบว่า ในการบันทึกเสียงควรใช้อุปกรณ์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อป้องกันลมจากปากเวลาพูด และการบันทึกภาพควรใช้กล้องในการถ่ายทำอย่างน้อย ๒ ตัว เพราะจะได้ภาพที่ลึกและลื่นไหลมากกว่านี้

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๑. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ พบว่า มี ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑) ขั้นการวางแผน เป็นขั้นตอนของการกำหนดเนื้อหารายการและหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำ กำหนดระยะเวลาของสื่อวีดิทัศน์ วิเคราะห์ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร อายุเท่าไร หรืออยู่ในวัยใด กำหนดวัตถุประสงค์ว่าผู้ชมได้ดูรายการโทรทัศน์ไปแล้วจะได้รับความรู้อะไรบ้าง และเตรียมงบประมาณในการผลิต

๒) ขั้นเตรียมการผลิต เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบทวีดิทัศน์ บุคลากร เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ งานศิลปกรรม ฉาก สถานที่ถ่ายทำ ผู้แสดง และงานกราฟิกที่นำมาใช้ประกอบรายการ

๓) ชั้นผลิต โดยแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน

๓.๑) ชั้นการซ้อม เป็นการเตรียมตัวให้ทุกคนมีความพร้อมก่อนถ่ายทำจริง เป็นการเตรียมตัวทุกสิ่งทุกอย่างไว้เป็นอย่างดี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเทคนิค ถ้าพบข้อบกพร่องจะได้ทำการแก้ไขก่อนการถ่ายทำจริง

๓.๒) ชั้นถ่ายทำ เป็นขั้นตอนที่จะบันทึกวีดิทัศน์ตามแผนการทำงานที่วางไว้

๓.๓) ชั้นตัดต่อ เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบท โดยใช้เครื่องช่วยตัดต่อ ตลอดจนการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย เสียงประกอบ และเทคนิคพิเศษต่างๆ ลงไป

๔) ชั้นประเมิน เป็นการประเมินผลการผลิตสื่อวีดิทัศน์ ๔ ด้าน ประกอบด้วย

๔.๑) ด้านคุณภาพของเนื้อหา

๔.๒) ด้านคุณภาพของภาพ

๔.๓) ด้านคุณภาพของเสียง

๔.๔) ด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ

ผลการวิจัยดังกล่าวได้มาจากการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์จากงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทำให้งานวิจัยครั้งนี้ได้กระบวนการที่มีความชัดเจนและสามารถผลิตสื่อวีดิทัศน์ที่มีคุณภาพและตรงเป้าหมายของงานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ของประทีน คล้ายนาค^{๑๖} ได้สรุปถึงการผลิตรายการโทรทัศน์ไว้ว่ามี ๕ ขั้นตอน คือ ๑) ขั้นตอนการวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนการผลิตที่ผู้ผลิตรายการมีความต้องการผลิตรายการเริ่มต้นวางแนวคิดว่าเป็นรายการเกี่ยวกับอะไร ลักษณะของรายการเป็นอย่างไรถ้าเป็นการศึกษาจะให้ประโยชน์อะไรแก่ผู้ดู บางลักษณะของรายการเป็นอย่างไร ใช้เวลาสร้างนานเท่าไร ความยาวสักกี่นาที กี่ตอนจบ จึงแยกรายละเอียดในขั้นตอนของการวางแผนว่าจะต้องมีการวิเคราะห์เนื้อหารายการ เป็นกระบวนการหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำเป็นรายการโทรทัศน์ว่ามีข้อเท็จจริงอย่างไรบ้าง ข้อมูลที่ได้อาจเป็นรายงานวิจัย รายงานของหน่วยงานราชการ เอกสารตำราหรือการไปศึกษาดูงานจากสถานที่จริง วิเคราะห์ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร อายุเท่าไร หรืออยู่ในวัยใดเพื่อการผลิตรายการออกไปให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการคาดหมายว่า ผู้ชมได้ดูรายการโทรทัศน์ไปแล้ว จะได้รับความรู้อะไรบ้าง ทำอะไรได้บ้าง มีการเขียนบทเป็นการมอบหมายให้ผู้เขียนบทได้นำเนื้อหาเรื่องราวไปจัดทำเป็นบทโทรทัศน์เพื่อเรียงลำดับภาพกับเสียงให้มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และจะต้องเตรียมงบประมาณผู้ผลิตต้องตั้งงบประมาณในการผลิตรายการ ๒) ชั้นเตรียมการ เตรียมบุคลากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่เทคนิคฝ่ายต่าง ๆ ช่างกล้อง ช่างแสง ช่างเสียง เตรียมวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ กล้องโทรทัศน์ เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ ฯลฯ เตรียมสถานที่ ถ่ายทำ เตรียมผู้แสดง เตรียมงานกราฟิกที่นำมาใช้ประกอบรายการ เตรียมฉากและอุปกรณ์ ๓) ชั้นดำเนินการผลิต แบ่งเป็น ๒ ขั้นตอน ได้แก่ การซ้อมและถ่ายทำรายการจริง ๔) ชั้นตัดต่อ หรือ Post Production

^{๑๖} ประทีน คล้ายนาค, การผลิตรายการโทรทัศน์ทางการศึกษา, ๒๕๔๕, หน้า ๗๙-๘๓.

รายการที่ถูกบันทึกไว้ในม้วนเทปวีดิทัศน์จะต้องนำไปตัดต่อจึงเป็นรายการที่สมบูรณ์ในช่วงของการตัดต่อจะนำข้อต่อต่างๆ ที่ถ่ายทำไว้และเลือกข้อต่อที่ดีที่สุด มาประกอบเข้าด้วยกัน ด้วยเครื่องตัดต่อโดยเฉพาะ หรือเครื่องที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยตัดต่อ ประโยชน์ของการตัดต่อก็คือ ผู้ตัดต่อสามารถเลือกภาพเหตุการณ์ที่ดีที่สุดดังกล่าว แล้วยังสามารถใส่งานกราฟิก เช่น ไตเติลชื่อเรื่อง ชื่อตอน ชื่อวิทยากร ใส่ภาพจากเทปวีดิทัศน์ จากฟิล์มภาพยนตร์ หรือสไลด์ และ ๕) ชั้นประเมินรายการหลังการตัดต่อแล้ว จะนำรายการวีดิทัศน์ที่สร้างขึ้นไปดูว่ามีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงหรือเพิ่มเติมให้ตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่

๒. เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกพบว่า

๑) ผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในแต่ละด้าน พบว่า ด้านคุณภาพของเนื้อหา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านคุณภาพของภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านคุณภาพของเสียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะกระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลกมีความชัดเจน เป็นลำดับขั้น และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง อีกทั้งทุกขั้นตอนถูกสร้างสรรค์ขึ้นด้วยทีมงานที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการถ่ายทำ ตัดต่อ และช่างเทคนิค ซึ่งสอดคล้องกับบุริภัทร วงไชยา^{๔๗} ที่ศึกษาการผลิตวีดิทัศน์สารคดีเรื่องวัดเจ็ดยอด เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำนุบำรุงศาสนสถานวัดเจ็ดยอดจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ผลิตวีดิทัศน์สารคดีเรื่องวัดเจ็ดยอด เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และ ๒) เพื่อศึกษาประสิทธิผลก่อนและหลังรับชมวีดิทัศน์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า วีดิทัศน์สารคดีมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และยังสอดคล้องกับ รัตนาภรณ์ พิษผล^{๔๘} ได้ศึกษาผลการพัฒนารายการวีดิทัศน์ เรื่อง “งานปั้นตุ๊กตาชาววัง” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ในโครงการศูนย์ศิลปาชีพบางไทรผลของการวิจัยพบว่า รายการวีดิทัศน์การสอนที่ทำการวิจัยและพัฒนา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ๙๐/๙๐ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และจากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบฝึกหัดและคะแนน ๗๐ เฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ย ๙๐.๐๐/๙๒.๓๓ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และสอดคล้องกับ พิเศษฐ์ กาญจนพิมาย^{๔๙} ได้ศึกษาผลการพัฒนารายการวีดิทัศน์เพื่อการอบรมการเป็นผู้ประกาศของกรมประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัย

^{๔๗} บุริภัทร วงไชยา, “การผลิตวีดิทัศน์สารคดีเรื่องวัดเจ็ดยอด เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการทำนุบำรุงศาสนสถานวัดเจ็ดยอดจังหวัดเชียงใหม่,” (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสื่อและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๗), บทคัดย่อ.

^{๔๘} รัตนาภรณ์ พิษผล. ๒๕๕๒. “การพัฒนารายการวีดิทัศน์เรื่อง ตุ๊กตาชาววัง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ในโครงการศูนย์ศิลปาชีพบางไทร.” ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

^{๔๙} พิเศษฐ์ กาญจนพิมาย. ๒๕๕๓. “การพัฒนารายการวีดิทัศน์เพื่อการอบรมการเป็นผู้ประกาศ ของกรมประชาสัมพันธ์.” ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยี การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประสิทธิภาพของรายการวีดิทัศน์จากการฝึกอบรมนักศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของรายการวีดิทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็น ๘๖/๘๖

๓. เพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา พบว่า

จุดเด่นของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยววัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อหาชวนติดตาม เรื่องราวดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ผู้แสดงในเรื่องพูดจาชัดเจนและฟังเข้าใจได้ง่าย ภาพมีความคมชัด เสียงมีความชัดเจน ดนตรีประกอบเหมาะสมในแต่ละฉาก ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องและอ้างอิงได้เป็นอย่างดี แต่ระยะเวลาบางฉากที่มีความน่าสนใจสั้นเกินไป ควรเพิ่มแนวดนตรีที่สามารถสร้างสีสันและชวนให้เกิดความเร้าใจมากกว่านี้ นอกจากนี้ในการบันทึกเสียงควรใช้อุปกรณ์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อป้องกันลมจากปากเวลาพูด และการบันทึกภาพควรใช้กล้องในการถ่ายทำอย่างน้อย ๒ ตัว เพราะจะได้ภาพที่ลึกลับและลื่นไหลมากกว่านี้ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกได้พัฒนาขึ้นตามกระบวนการที่ผ่านการสังเคราะห์ในทุกขั้นตอน แต่ในการถ่ายทำจริงอาจมีปัจจัยแทรกซ้อนที่ไม่สามารถควบคุมได้ แต่ไม่ถึงกับทำให้คุณภาพของสื่อต่ำกว่าระดับที่ตั้งไว้ และนอกจากนี้จากการนำเสนอแบบประชุมกลุ่มย่อย ทำให้ทราบว่าสื่อวีดิทัศน์สามารถทำให้ผู้ชมเกิดความต้องการที่จะไปเยี่ยมชมที่จริงๆ ที่อยู่ใต้วัดทัศน์ได้ ถ้าวีดิทัศน์นั้นมีความสมจริง ความน่าสนใจ และมีคุณภาพมากพอ ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ คล้ายสังข์^{๕๐} ที่ได้ทำการพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวตามลำน้ำ ย่านฝั่งธนบุรี เพื่อศึกษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี เพื่อพัฒนาสื่อและแผนที่แนะนำการท่องเที่ยวของพื้นที่ตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีวิธีการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ด้วยวิธีการฟังและรับรู้ข้อมูลจากการบอกเล่าของคนรู้จักมากที่สุดและยังรับรู้การรับข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวตามลำน้ำ ย่านฝั่งธนบุรีผ่านสื่อโทรทัศน์มากที่สุด และยังเห็นว่าสื่อโทรทัศน์สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดด้วยผลการสำรวจแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ตามลำน้ำ ย่านฝั่งธนบุรี และนำเสนอในรูปแบบสื่อวีดิทัศน์ ประเภท DVD โดยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ รายการสารคดีการท่องเที่ยวการพัฒนาสื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำย่านฝั่งธนบุรี รายการสารคดีแนะนำการท่องเที่ยวทางน้ำ เดินทางโดยเรือเส้นทางคลองบางกอกน้อย-คลองชักพระ-คลองด่าน -คลองบางกอกใหญ่และวีดิทัศน์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) นางสุภา เลี้ยงสอน ผู้ประดิษฐ์หัวโขนและเครื่องประดับละคร ผลการสำรวจแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว ในพื้นที่รอบเกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ได้นำเสนอในรูปแบบสื่อวีดิทัศน์ประเภท DVD รายการสารคดีแนะนำการท่องเที่ยวความยาว ๓๐ นาที จากตลาดเก่าศาลายาและคลองมหาสวัสดิ์ สถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ในอำเภอศาลายา การดำเนินวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนสิ่งคู่บ้านคู่เมือง ความเชื่อและความศรัทธาของประชาชนที่ถูกถ่ายทอดสืบต่อกันมา ผนวกกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการบันทึกภาพและกระบวนการความรู้ด้านการผลิตสื่อวีดิทัศน์ นำมาผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อนำมาผลิตเป็นสื่อวีดิทัศน์ที่ประกอบไปด้วยเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่สามารถสร้างความรักความหวงแหนในชุมชนตลาดเก่าศาลายาให้เกิดขึ้น ประชาชน

^{๕๐} สมศักดิ์ คล้ายสังข์. ๒๕๕๑. “การวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์และแผนที่การท่องเที่ยวในพื้นที่ รอบเกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร”. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนสุนันทา. กรุงเทพฯ.

ในชุมชนปฏิเสศการละทิ้งถิ่นฐาน ประกอบอาชีพในชุมชนและท้องถิ่นของตน ร่วมแรงร่วมใจพัฒนา
ตลาดเก่า

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. นำกระบวนการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญ
ในจังหวัดพิษณุโลก ไปใช้ในการสร้างสื่อวีดิทัศน์รูปแบบอื่นและสถานที่ท่องเที่ยวอื่น

๒. นำแนวทางการประเมินสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญ
ในจังหวัดพิษณุโลก ไปใช้ประเมินสื่อวีดิทัศน์รูปแบบอื่น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรเพิ่มเติมรายละเอียดของกระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ในชั้นชักซ้อม
เพื่อให้การถ่ายทำจริงมีความพร้อมมากยิ่งขึ้น

๒. ควรมีการนำผลการนำเสนอแบบประชุมกลุ่มย่อยไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้
สื่อวีดิทัศน์มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

๓. ควรนำทฤษฎีอื่นๆ เข้ามาใช้เป็นแนวทางผสมผสานกับสื่อวีดิทัศน์
ในการศึกษา จะทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑.๑ หนังสือ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ๒๕๓๖. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ๒๕๖๐. รายงานประจำปี ๒๕๖๐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.

กิดานันท์ มลิทอง. ๒๕๔๓. เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

กองการท่องเที่ยว. ๒๕๔๙. “๑๐๐ มุมมองใหม่กรุงเทพฯ”. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่บริษัทแปลนโมทิฟ จำกัด.

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. ๒๕๖๐. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔). กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงแรมองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก บัญสฤกษ์ อนุเสาวรีย์. ยล เยี่ยม เยือน หย้า : แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๘.

ประทีน คล้ายนาค. ๒๕๔๑. การผลิตรายการโทรทัศน์ทางการศึกษา. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิภา อุดมฉันท. ๒๕๓๘. การผลิตสื่อโทรทัศน์และวีดิทัศน์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรัญญา วรากุลวิทย์. ๒๕๔๖. ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. เฟื่องฟ้า พริ้นติ้ง, กรุงเทพฯ.

สันทัต ภิบาลสุข. ๒๕๒๗. การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.

๑.๒ บทความ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยวความสนใจพิเศษ, (กรุงเทพมหานคร : มปท, ๒๕๔๙)

พระมหาสุทิตย์ ออบอูน, "การท่องเที่ยวแนวพุทธ" ใน จุลสารการท่องเที่ยว ปีที่ ๑๘ เล่มที่ ๑ (ม.ค.-มี.ค. ๒๕๔๒)

ภราเดช พยัคฆ์วิเชียร. ๒๕๓๙. “พัฒนาท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน.” จุลสารการท่องเที่ยว ๑๕. (เมษายน-มิถุนายน) : ๑๓-๒๑

๑.๓ รายงานการวิจัย

กรณีชัย ฌนอมกุล. ๒๕๔๗. พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัด สกลนคร.

กรณีชัย เขมกหมอก. ๒๕๔๒. “การศึกษาผลการเรียนและเจตคติต่อวิชาพุทธศาสนาจากการเรียน ด้วย บทเรียนวีดิทัศน์แบบโปรแกรม.” ปริญญาโทปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ชนิษฐา พอนอ่วมและสาทิศ สุขส่องศรี. ๒๕๔๓. “รายงานการวิจัย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษา ชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช” . กระทรวงสาธารณสุข, กรุงเทพฯ.

ชนิศา ครูจิราวัฒน์. ๒๕๔๖. “เจตคติของผู้ประกอบการด้านที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบทใน เขตภาคกลางของประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(วิทยาการจัดการ อุตสาหกรรม) บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

พงศ์ศานต์ พิทักษ์มหาเกตุ. ๒๕๓๘. ชาวบ้านกับช่องทางประกอบธุรกิจท่องเที่ยว แนวคิดในการ จัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวแนวอนุรักษ์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ.

นงลักษณ์ อยู่เย็นดี. ๒๕๔๖. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมโฮมสเตย์

ของนักท่องเที่ยวชาวไทย.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยานและนันทนาการ) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.

พระมหาธวัช สิริมงคล (มาตรา) ๒๕๕๗. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง(พระ อารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

พิศิษฐ์ กาญจนพิมาย. ๒๕๔๓. “การพัฒนาการวิจัยเพื่อการอบรมการเป็นผู้ประกาศของ กรม

ประชาสัมพันธ์.” ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ผณิตรา ธนะเพชร. ๒๕๕๖. พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทย ในการท่องเที่ยวเชิงพุทธกรณีศึกษา วัดป่าธรรมอุทยาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.

ภัทร์สุภา ลีลานภาพรรณ, “การท่องเที่ยวเชิงพุทธ: ศึกษาเฉพาะกรณีแหล่งวัฒนธรรมใน กรุงเทพมหานคร”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัย มหามงกุฎราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑)

เมลดา พาทีเพราะ, “การพัฒนาการวิจัยกรณีศึกษาสัมพันธ์สำนักงานคนบตี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,” (การค้นคว้าอิสระ ศักดิ์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐)

รัตนารณณ์ พีชผล. ๒๕๔๒. “การพัฒนาการวิจัย เรื่อง ตึกตาขาววัง สำหรับนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ ๕ ในโครงการศูนย์ศิลปาชีพบางไทร.” ปรินุญยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ราณี อธิชัยกุล และคณะ. ๒๕๕๙ “**แนวทางการพัฒนามาตรฐานและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**

ในประเทศไทย.” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วินิจ วีรยางกูร. (๒๕๓๒). **การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิชาญ ดอนสุวรรณ. ๒๕๔๗. “**การสร้างรายการวิดิทัศน์ เรื่อง โบราณที่สำคัญของจังหวัด**

สมุทรสาคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕.” สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยี การศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.

ศุภลักษณ์ ครุฑคง. ๒๕๔๒. “**ผลการใช้วิดิทัศน์การสอนวิชาศิลปะศึกษาในเนื้อหา การรู้คุณค่าทาง**

ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕.” ปรินุญยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยี

ศิริวรรณ คำหนองคู. ๒๕๕๔. **กลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในวัดป่าสุทธาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร.**

สมศักดิ์ คล้ายสังข์. ๒๕๔๙. “**การวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม**

ย่าน **เยาวราช ศึกษากรณี : เทศกาลกินเจ**”. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ.

..... ๒๕๔๗. “**การพัฒนาบทเรียนวิดิทัศน์ด้วยตนเอง ชุด แสงเพื่อการถ่ายภาพ ระดับ**

ปริญญาตรี”. สารนิพนธ์. กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.

สุจิตรา ศรีสุโร. ๒๕๔๒. “ **การสร้างชุดการสอนวิดิทัศน์ เรื่องการส่งเสริมพัฒนาการเด็กดาวน**

ซินโดรมอายุแรกเกิด – ๑ปี.” ปรินุญยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สุรศักดิ์ ศิลาวรรณา. **การท่องเที่ยวและการเผยแพร่พระพุทธศาสนา บทบาทของวัดในเขต**

กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา วัดบวรนิเวศวิหารและวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม. วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๐.

สำราญ คงเพ็ชร์. ๒๕๔๒. “ **การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่**

๔ **จากการเรียนด้วยรายการวิดิทัศน์ที่มีการดำเนินรายการต่างกัน.**” ปรินุญยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อภิโชค เลขะกุล. ๒๕๔๗. “**เส้นทางการท่องเที่ยวแบบจับจ่ายสินค้าศิลปวัฒนธรรม.**”

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อนุพันธ์ บุญชื่น. ๒๕๔๓. “การพัฒนาและหาประสิทธิภาพรายการวีดิทัศน์ประกอบการเรียนการสอน วิชากายวิภาคศาสตร์พื้นฐาน เรื่อง ระบบกล้ามเนื้อ.” ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

๑.๔ สารนิเทศจากเวปไซด์เว็บบ (World Wide Web)

ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. ความหมายของการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕, จาก

<http://ba.bu.ac.th/ejournal/IB/IB%๒๐๑๙/IB%๒๐๑๙.htm>

จันทร์จิรา เนื่องขันธ์. ความหมายการท่องเที่ยวเชิงพุทธ. สืบค้นเมื่อ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕, จาก

<http://www.thaicivilization.com/boardtxt/view.php?No=๙>

<http://www.dhammathai.org/watthai/north/watphrasri-phitsanulok.php>,
๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘

http://www.thongteaw.com/Travel_tour_content, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘

<http://www.dooasia.com/trips/detail.php?id=๔๗๐>, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๘

http://www.thongteaw.com/Travel_tour_content, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘

<http://www.oknation.net/blog/prypilass/๒๐๑๓/๐๕/๑๗/entry-๑>, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘

<http://mahapanus.blogspot.com/๒๐๐๗/๐๙/blog-post.html>, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘

การพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก The Development of English Media to Promote Temple Tourism in Phitsanulok

จุมพต อ่อนทรวง และคณะ^๑

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ๒) พัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก และ ๓) นำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ และการประชุมกลุ่มย่อย กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ รวมทั้งสิ้น ๑๙ คน ประกอบด้วย ๑) ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกรวัด คณะกรรมการบริหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จำนวน ๓ รูป/คน ๒) ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกรวัด คณะกรรมการบริหารวัดราชบูรณะ จำนวน ๓ รูป/คน ๓) ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกรวัด คณะกรรมการบริหารวัดนางพญา จำนวน ๓ รูป/คน และ ๔) นิสิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๑๐ รูป/คน เครื่องมือในการวิจัย คือ ๑) แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร ๒) แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษฯ และ ๓) แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย พบว่า ๑. กระบวนการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ ๑) ขั้นการวางแผน เป็นการกำหนดเนื้อหารายการและหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำ กำหนดระยะเวลา วิเคราะห์ผู้ชม กำหนดวัตถุประสงค์ และเตรียมงบประมาณในการผลิต ๒) ขั้นเตรียมการผลิต เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบทวิดิทัศน์ บุคลากร เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ งานศิลปกรรม ฉาก สถานที่ถ่ายทำ ผู้แสดง และงานกราฟิก ๓) ขั้นผลิต แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นการซ้อม เป็นการเตรียมตัวให้ทุกคนมีความพร้อมก่อนถ่ายทำจริง ถ้าพบข้อบกพร่องจะได้ทำการแก้ไขก่อนการถ่ายทำจริง ขั้นถ่ายทำ เป็นการบันทึกวิดิทัศน์ตามแผนการทำงานที่วางไว้ และขั้นตัดต่อ เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบท โดยใช้เครื่องช่วยตัดต่อตลอดจนการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย เสียงประกอบ และเทคนิคพิเศษต่างๆ ลงไป และ ๔) ขั้นประเมิน เป็นการประเมินผลการผลิตสื่อวิดิทัศน์ใน ๔ ด้าน ประกอบด้วย คุณภาพของเนื้อหา คุณภาพของภาพ คุณภาพของเสียง และคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ

๒. ผลการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านคุณภาพของเนื้อหาอยู่ใน

^๑ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณะวิจัยร่วม ดำรงค้ มหนิธิวงศ์, จิรพจน์ ขวัญคง, ผศ.ดร.อภิพัทธ์ วิชาญใจงาม, สุทัศน์ อาสนาชัย

ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของภาพอยู่ในระดับมาก และด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนออยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

๓. ผลการนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย สรุปตามประเด็นดังนี้ ๑) จุดเด่นคือ มีเนื้อหาชวนติดตาม เรื่องราวดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ผู้แสดงในเรื่องพูดจาชัดเจนและฟังเข้าใจได้ง่าย ภาพมีความคมชัด เสียงมีความชัดเจน ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องและอ้างอิงได้เป็นอย่างดี ๒) จุดที่ควรปรับปรุงคือ ระยะเวลาบางฉากที่มีความน่าสนใจสั้นเกินไป ควรเพิ่มแนวดนตรีที่สามารถสร้างสีสันและชวนให้เกิดความเร้าใจมากกว่านี้ และ ๓) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ ในการบันทึกเสียงควรใช้อุปกรณ์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อป้องกันลมจากปากเวลาพูด และการบันทึกภาพควรใช้กล้องในการถ่ายทำอย่างน้อย ๒ ตัว เพราะจะได้ภาพที่ลึกและลื่นไหลมากกว่านี้

คำสำคัญ: การพัฒนาสื่อ, ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา, สื่อภาษาอังกฤษ, วัดสำคัญ

Abstract

The research on the development of English media to promote temple tourism in Phitsanulok aims to 1) study the process of media development for Buddhist tourism 2) develop English media for tourism of important temples in Phitsanulok province 3) present English media for Buddhist tourism. Collecting data were by using document analysis methods, Quality assessment by experts and Focus group. The sample group used in this study included 19 people, consisting of 1) the 3 representatives of monks, temple servants and administrative committees of Phrasriratanamahathat Woramahavihara temple 2) the 3 representatives of monks, temple servants and administrative committees of Ratchaburana temple ๓) the ๓ representatives of monks, temple servants and administrative committees of Nang phaya temple 4) the 10 students of Buddhachinaraj Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The research tools are 1) document analysis form 2) English media suitability assessment form 3) record form for focus group which analyzes qualitative data by content analysis and quantitative data analysis by using descriptive statistics to find the mean (x) and standard deviation (S.D.).

The research found that 1) the process of development English media for tourism promotion of the temple in Phitsanulok consists of 4 steps: 1) Planning is the content of the program and find information about the subject, schedule, audience analysis, set objectives and prepare budget for production 2) Production preparation

is a preparation in the field of video personnel, equipment and materials, artworks, scenes, filming locations, actors and graphic works 3) The production process is divided into 3 steps: the rehearsal process is to prepare everyone to be ready before the actual shooting. If found defects will be corrected before the actual shooting. The shooting process is a video recording according to the work plan laid down and editing is a picture to be edited into a story according to the chapter by using the cutting aid as well as recording music, audio, sound effects and special effects and 4) The evaluation process is an evaluation of the production of video media in 4 areas, consisting of quality of content, image quality, sound quality and the quality of the presentation techniques.

2. The results of development English media for tourism promotion of the temple in Phitsanulok with overall quality at a high level. When considering each side, it was found that the quality of the content is at the highest level next is the image quality at a high level and the quality of presentation techniques is at a high level.

3. The results of the presentation of English media for Buddhist tourism by using a small group meeting method summary of issues as follows: 1) the highlight is content, the story continues, the actors speak clearly and listen easily, the image is sharp, the sound is clear and the information presented is accurate and referenced as well. 2) The point that should be improved is some interesting scenes are too short. It should add a musical style that can create more color and encourage more excitement and 3) additional suggestions are to record sound, use high quality equipment to prevent wind from mouth when speaking and recording should use at least 2 cameras to shoot because it will get more deep and smooth images.

Key Words: Media Development, Buddhist Tourism Promoting, English Media, Important Temples.

๑. บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงาน การลงทุน และการกระจายรายได้สู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมถึงการพัฒนาสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ^{๕๒} ยิ่งไปกว่านั้น จากการสรุปพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของการท่องเที่ยว จะพบการเติบโตของหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวของประเทศนับตั้งแต่ทศวรรษที่ ๒๔๗๐ จนถึงปัจจุบัน อันสะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลงของธุรกิจการท่องเที่ยว และวัฒนธรรมการท่องเที่ยวอย่างเห็นได้ชัด^{๕๓} และจากภาพรวมรายได้ทางการท่องเที่ยวของประเทศตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ – ๒๕๖๐^{๕๔} จะพบว่ารายได้จากการท่องเที่ยวมีมูลค่าสูงมากและมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติที่มุ่งเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวทางเลือก เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเทศกาล และการท่องเที่ยวเชิงศาสนา เป็นต้น ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑ จึงได้จัดให้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาเป็นการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special interest Tourism) ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มความต้องการที่จะเรียนรู้ และได้ประสบการณ์ที่แตกต่างในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง สอดคล้องกับทิศทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในอนาคตที่มีเป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่ความมั่นคง (Stability) มั่งคั่ง (Prosperity) และยั่งยืน (Sustainability)^{๕๕} ทำให้การท่องเที่ยวเชิงศาสนา กลายเป็นแนวทางหนึ่งที่รัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวมาโดยตลอด เนื่องด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธนั้นมีส่วนทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศขยายตัวขึ้นทุกปี และพุทธศาสนาเองก็จัดเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศไทย^{๕๖} อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยมให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดิ่งงามลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่น มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการบริโภค และ สร้างจิตสำนึก^{๕๗} ดังนั้นในงานวิจัยนี้จะศึกษาการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในบริบทของศาสนาพุทธ ซึ่งจะใช้คำเรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธ

^{๕๒} ราณี อธิชัยกุล และคณะ, “แนวทางการพัฒนามาตรฐานและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย,” (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๙), หน้า ๑

^{๕๓} บุญยสฤกษ์ อเนกสุข, ยล เขียม เขื่อน เขย่า แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, หน้า ๑๑.

^{๕๔} การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, รายงานประจำปี ๒๕๖๐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า ๘.

^{๕๕} ฉลอง พันธุ์จันทร์, การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิปัสสนากรรมฐานเพื่อพัฒนาเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดมหาสารคาม, หน้า ๑๑๓.

^{๕๖} บุญยสฤกษ์ อเนกสุข, เรื่องเดียวกัน หน้า ๙๘.

^{๕๗} บุญยสฤกษ์ อเนกสุข, เรื่องเดียวกัน หน้า ๙๘.

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวเชิงพุทธย่อมต้องมีความสัมพันธ์กับวัด เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงพุทธนั้นถือเป็นการท่องเที่ยวเชิงศาสนาหรือการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Tourism) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับวัด ศาสนสถาน แหล่งโบราณสถาน และสถานที่ปฏิบัติธรรม ตลอดจนสถานที่ๆ มีความเกี่ยวพันกับความเชื่อหรือตำนานทางศาสนา^{๕๘} ยิ่งไปกว่านั้น เนื่องจากวัดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ซึ่งเป็นไปตามคติความเชื่อที่ถือว่าการได้มาสักการะสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ร่วมทำบุญ บริจาคทาน ปฏิบัติบูชา จะนำความเป็นสิริมงคลมาสู่ชีวิตและครอบครัวของผู้ที่ได้ไปสักการะขอพร และยังสามารถสร้างเสริมกำลังใจให้เกิดขึ้น ทำให้จิตใจผ่องใส โดยจะเห็นได้ว่า "วัด" เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรม และยังสะท้อนไปถึงร่องรอยวิถีชีวิตในอดีตที่มีลักษณะกลมกลืนระหว่างชุมชน วัด และสิ่งแวดล้อม ที่มีลักษณะการผสมกลมกลืนการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ความเชื่อของท้องถิ่น และยังเป็นแหล่งรวมข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ การศึกษา ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม รวมทั้งเชื่อมโยงความเป็นมาของวัฒนธรรมกับชุมชนและการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ที่ล้วนมีคุณค่าต่อจิตใจและมีความศักดิ์สิทธิ์ งดงาม เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของชาวไทย วัดจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้นที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นตรงที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคม รวมถึงความผูกพันทางจิตใจต่อชนรุ่นหลัง ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นจำนวนมาก กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ และมีความเป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมเฉพาะในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มุ่งหวังที่จะได้รับความเพลิดเพลินและได้บุญกุศลไปพร้อมกัน^{๕๙}

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวของไทยตลอดจนสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงพุทธดังกล่าวมา ภาครัฐจึงได้มีการจัดทำนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวออกมาในรูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลาย อาทิ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย การรณรงค์โดยใช้คำขวัญ (Campaign) และการสร้างอัตลักษณ์ให้กับท้องถิ่น โดยมีทั้งภาครัฐบริหารจัดการเองไปจนถึงการเน้นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ดังที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้กล่าวถึงความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ ๒ ว่า “การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ เป็นภารกิจของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งที่ผ่านมามีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ เป็นแผนพัฒนาฉบับแรกของประเทศ และจะสิ้นสุดในปี ๒๕๕๙ ดังนั้น เพื่อให้การท่องเที่ยวมีการบริหารและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงต้องจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เพื่อใช้เป็น

^{๕๘} บุญยสฤษฎ์ อเนกสุข, เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๕.

^{๕๙} กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม : แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี ๒๕๕๗ .๒๕๕๗

กรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๕ ปีถัดไป ประกอบกับปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาแห่งการปฏิรูป เพื่อให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยประชาชนทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูป จึงนับเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) บนพื้นฐานของหลักการดังกล่าว เพื่อเป้าหมายการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศพัฒนาแล้ว มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างยั่งยืน สอดคล้องตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)”^{๖๐}

จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย และเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์จังหวัดหนึ่งของประเทศ เพราะมีความเจริญรุ่งเรืองมาอย่างยาวนานตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย จึงทำให้จังหวัดพิษณุโลกมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นจำนวนมาก ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกที่ยังคงมีความสำคัญต่อจิตใจของคนพิษณุโลกและเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาโดยตลอดได้แก่ ๑) วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร หรือชื่อที่เรียกกันทั่วไปว่า "วัดใหญ่" เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชเป็นพระพุทธรูปสำคัญของคนไทย ๒) วัดราชบูรณะ เป็นวัดเก่าโบราณ ซึ่งอาจสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย และมีการซ่อมแซมบูรณะ ปฏิสังขรณ์ในสมัยพระยาสิทธิ และ ๓) วัดนางพญาตั้งอยู่บริเวณเดียวกับวัดราชบูรณะ ถัดไปทางทิศตะวันออกและอยู่หน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ มีลักษณะสถาปัตยกรรมสมัยเดียวกับวัดราชบูรณะ ต่างกันที่วัดนางพญาไม่มีพระอุโบสถมีแต่วิหารและวัดนี้มีชื่อเสียงมากในด้านพระเครื่อง ในส่วนของการท่องเที่ยวเชิงพุทธของจังหวัดพิษณุโลก พบว่า จากการศึกษาของกุลแก้ว คล้ายแก้ว^{๖๑} ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา : ศึกษาพระเครื่องนางพญาและพระบรมสารีริกธาตุ จังหวัดพิษณุโลก จากวัตถุประสงค์ข้อที่ ๔ เพื่อจัดทำคู่มือแนะนำเที่ยวต้นฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งมีภาพประกอบ พบว่า ได้มีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังมีขาดสื่อภาษาอังกฤษในรูปแบบวีดิทัศน์

ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ข้อที่ ๓ ที่กล่าวถึงการส่งเสริมเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่น ด้วยการสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้เป็นที่เข้าใจในเวทีโลก อาทิ การสร้างคุณค่าความเป็นไทยในสินค้าและบริการต่างๆ ผ่านสัญลักษณ์สินค้าและบริการที่คงอัตลักษณ์ความเป็นไทย การสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางสื่อต่างๆ เช่น รายการโทรทัศน์ การจัดแสดง Roadshow เป็นต้น และการส่งเสริมเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคและจังหวัด โดยการพัฒนาแบรนด์และสื่อสารความแตกต่างของภาคและจังหวัดต่างๆ ในรูปแบบการเล่าเรื่อง การสื่อสารเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางการตลาดที่เป็น

^{๖๐} คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔), หน้า คำนำ

^{๖๑} กุลแก้ว คล้ายแก้ว: การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา : ศึกษาพระเครื่องนางพญาและพระบรมสารีริกธาตุ จังหวัดพิษณุโลก.๒๕๕๓

ที่นิยมในกลุ่มเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ที่ ๒ ข้อที่ ๕ ที่กล่าวถึงการส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการใช้เทคโนโลยีในการทำการตลาด ด้วยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการทำการตลาด ได้แก่ การร่วมมือกับชุมชนในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ให้สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและสอดคล้องแบรนด์จังหวัด การส่งเสริมการตลาดร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการตลาด เช่น การสนับสนุนการพัฒนาและต่อยอดแอปพลิเคชันที่ส่งเสริมการทำการตลาดเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานที่รับผิดชอบการตลาดดิจิทัล ทั้งในด้านการดูแลบริหาร และวิเคราะห์สถิติ ข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทย^{๖๒} และเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ และยุคแห่งประชาคมอาเซียนที่มีภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร อีกทั้งเพื่อให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของจังหวัดพิษณุโลกในบริบทด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ การนำสื่อวีดิทัศน์ภาษาอังกฤษมาใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงพุทธจึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เพราะวีดิทัศน์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของชีวิตประจำวันของบุคคลทุกคน ภาพทุกภาพ เรื่องทุกเรื่องจากสื่อวีดิทัศน์มีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลทั่วไป วีดิทัศน์ เป็นสื่อที่ให้ภาพและเสียงได้สมจริง โดยใช้เครื่องรับวีดิทัศน์เป็นช่องทางสื่อสาร ภาพและการแสดงต่างๆ สามารถใช้กล้องบันทึกได้ง่ายเหมือนภาพถ่าย แต่ที่เหนือกว่าภาพถ่ายคือ การนำเสนอภาพที่บันทึกจากกล้องวีดิทัศน์นั้น มีการเคลื่อนไหวได้อย่างเป็นธรรมชาติ วีดิทัศน์ในปัจจุบัน เป็นสื่ออีกชนิดหนึ่งซึ่งถูกนำมาใช้ในวงการศึกษา เนื่องจากวีดิทัศน์เป็นอุปกรณ์ที่สามารถ บันทึกภาพและเสียงไว้ได้พร้อมกัน สามารถแก้ไขและบันทึกลงใหม่ได้ อีกทั้งสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ทันทีคุณภาพซ้ำ ภาพซ้ำเร็วได้ตามความต้องการ^{๖๓} ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมลดา พาทีเพราะ^{๖๔} (๒๕๕๐ : บทคัดย่อ) ที่ทำการพัฒนารายการวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์สำนักงานคณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพบว่า รายการวีดิทัศน์มีคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี คุณภาพด้านสื่ออยู่ในระดับดีมาก และผู้ใช้วีดิทัศน์มีความพึงพอใจมาก

จากเหตุผลดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดของจังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ และพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ตลอดจนนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ซึ่งจะใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างประเทศให้พวกเขาได้เห็นภาพที่ชัดเจน และสร้างแรงกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอยากที่จะเดินทางมาท่องเที่ยววัดใน

^{๖๒} คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒(พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔), หน้า ๘.

^{๖๓} พิสุทธา อารีราษฎร์, เอกสารประกอบหลักสูตรอบรมการสร้างสื่อวีดิทัศน์, หน้า ๑.

^{๖๔} เมลดา พาทีเพราะ, “การพัฒนารายการวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์สำนักงานคณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,” (การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ

จังหวัดพิษณุโลก เพื่อร่วมกิจกรรมทางศาสนา การปฏิบัติธรรมฯ ตลอดทั้งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม จากโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถาปัตยกรรมที่ปรากฏอยู่ในบริเวณวัดให้มากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีความสนใจ ในพระพุทธศาสนาตลอดทั้งศิลปวัฒนธรรมไทย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา
๒. เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
๓. เพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

๒. วิธีการศึกษา (Methods)

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก และเพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

๒.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยรูปแบบประยุกต์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษา โดยมีวิธีการศึกษาใน ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑. การศึกษาในเชิงเอกสาร เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงพุทธ การพัฒนาสื่อและข้อมูลวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก จากหนังสือ งานวิจัย และเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. การศึกษาภาคสนาม โดยการประชุมกลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้สื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก

๒.๒ พื้นที่การวิจัย ประชากร และกลุ่มที่ใช้การศึกษา

พื้นที่การวิจัย คือ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา

ประชากร คือ พระสงฆ์ ไวยาวัจกร และคณะกรรมการบริหารวัด ของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ตัวแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกร และคณะกรรมการบริหารวัด ของพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา จำนวน ๙ รูป/คน และนิสิตวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๑๐ รูป/คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

๒.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้มี ๓ ประเภท คือ

๑. แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

๒. แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

๓. แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

๒.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาในเชิงเอกสาร โดยใช้แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งดำเนินการดังนี้

๑.๑ ผู้วิจัยศึกษาหนังสือ งานวิจัย และเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดความหมายกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา องค์ประกอบและลักษณะกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา และข้อมูลวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

๑.๒ นำข้อมูลดังกล่าวข้างต้น มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ได้กระบวนการในการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา แล้วบันทึกลงในแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษต่อไป

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

๒.๑ นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ในขั้นที่ ๑ มากำหนดกระบวนการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

๒.๒ ดำเนินการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกตามกระบวนการพัฒนาที่สังเคราะห์ไว้

๒.๓ นำสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

๒.๔ ปรับปรุงแก้ไขบางประเด็นตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้สื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย โดยใช้แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

๓.๑ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดการสนทนากับผู้เกี่ยวข้อง โดยทำหนังสือเชิญกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อภาษาอังกฤษที่เข้าร่วมการประชุม จากนั้นชี้แจงประเด็นในการประชุม แจงวัน เวลา และสถานที่ในการประชุม เพื่อให้ได้ข้อมูลตามประเด็นที่กำหนดไว้

๓.๒ ผู้วิจัยดำเนินการประชุมกลุ่มตามที่กำหนด โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการนำอภิปรายการสนทนา และมีผู้ช่วยวิจัยในการบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกการสนทนา บันทึกภาพและเสียงการสนทนา รวมทั้งมีผู้ช่วยวิจัยในการให้การอำนวยความสะดวกตลอดการสนทนา โดยใช้เวลาในการสนทนา ๒ ชั่วโมง

๒.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ดำเนินการดังนี้

๑. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

๒. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปใน ประเด็นเกี่ยวกับจุดเด่นของสื่อภาษาอังกฤษฯ จุดที่ควรปรับปรุงของสื่อภาษาอังกฤษฯ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๓. สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา พบว่ากระบวนการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก มี ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑) ขั้นการวางแผน เป็นขั้นตอนของการกำหนดเนื้อหารายการและหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำ กำหนดระยะเวลาของสื่อวีดิทัศน์ วิเคราะห์ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นใคร อายุเท่าไร หรืออยู่ในวัยใด กำหนดวัตถุประสงค์ว่าผู้ชมได้ดูรายการโทรทัศน์ไปแล้วจะได้รับความรู้อะไรบ้าง และเตรียมงบประมาณในการผลิต

๒) ขั้นเตรียมการผลิต เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบทวีดิทัศน์ บุคลากร เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ งานศิลปกรรม ฉาก สถานที่ถ่ายทำ ผู้แสดง และงานกราฟิกที่นำมาใช้ประกอบรายการ

๓) ขั้นผลิต โดยแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน

๓.๑) ขั้นการซ้อม เป็นการเตรียมตัวให้ทุกคนมีความพร้อมก่อนถ่ายทำจริง เป็นการเตรียมตัวทุกสิ่งทุกอย่างไว้เป็นอย่างดี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเทคนิค ถ้าพบข้อบกพร่องจะได้ทำการแก้ไขก่อนการถ่ายทำจริง

๓.๒) ขั้นถ่ายทำ เป็นขั้นตอนที่จะบันทึกวีดิทัศน์ตามแผนการทำงานที่วางไว้

๓.๓) ขั้นตัดต่อ เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบท โดยใช้เครื่องช่วยตัดต่อตลอดจนการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย เสียงประกอบ และเทคนิคพิเศษต่างๆ ลงไป

๔) ขั้นประเมิน เป็นการประเมินผลการผลิตสื่อวีดิทัศน์ ๔ ด้าน ประกอบด้วย

๔.๑) ด้านคุณภาพของเนื้อหา

๔.๒) ด้านคุณภาพของภาพ

๔.๓) ด้านคุณภาพของเสียง

๔.๔) ด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ

๕.๑.๒) เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกพบว่า

๑) ผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๔$, S.D. = ๐.๕๕) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๖$, S.D. = ๐.๕๑) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๐$, S.D. = ๐.๔๗) และด้านเทคนิคในการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๔๕) ตามลำดับ

๒) ผลการประเมินคุณภาพของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในแต่ละด้าน พบว่า

ด้านเนื้อหา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๖$, S.D. = ๐.๕๑) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสื่อภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๘๐$, S.D. = ๐.๔๕) รองลงมา คือ เนื้อหาที่มีความชัดเจน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลาในการนำเสนอ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๐$, S.D. = ๐.๕๕) และเนื้อหาที่มีความต่อเนื่อง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับเนื้อหาชวนติดตาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๕๕) ตามลำดับ

ด้านคุณภาพของภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๐$, S.D. = ๐.๔๗) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ความสัมพันธ์ของภาพกับคำบรรยาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๐$, S.D. = ๐.๕๕) รองลงมา คือ ความสวยงามและมุกกล้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๕๕) และความเหมาะสมของภาพในการสื่อความหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๐$, S.D. = ๐.๔๕) ตามลำดับ

ด้านคุณภาพของเสียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๕๘) เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบกับเสียงบรรยาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๕๕) รองลงมา คือ จังหวะความเร็วของเสียงบรรยาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๐$, S.D. = ๐.๔๕) และความน่าสนใจของเสียงดนตรีประกอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๗๑) ตามลำดับ

ด้านเทคนิคในการนำเสนอ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๔๕)

เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า เทคนิคการตัดต่อภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๕๕) รองลงมา คือ เทคนิคการลำดับภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๐$, S.D. = ๐.๔๕) และรูปแบบการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๐๐) ตามลำดับ

๕.๑.๓ เพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา พบว่า

๑. จุดเด่นของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อหาชวนติดตาม เรื่องราวดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ผู้แสดงในเรื่องพูดจาชัดเจนและฟังเข้าใจได้ง่าย ภาพมีความคมชัด เสียงมีความชัดเจน ดนตรีประกอบเหมาะสมในแต่ละฉาก ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องและอ้างอิงได้เป็นอย่างดี

๒. จุดที่ควรปรับปรุงของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ระยะเวลาบางฉากที่มีความน่าสนใจสั้นเกินไป ควรเพิ่มแนวดนตรีที่สามารถสร้างสีสันและชวนให้เกิดความเร้าใจมากกว่านี้

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิเคราะห์พบว่า ในการบันทึกเสียงควรใช้อุปกรณ์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อป้องกันลมจากปากเวลาพูด และการบันทึกภาพควรใช้กล้องในการถ่ายทำอย่างน้อย ๒ ตัว เพราะจะได้ภาพที่ลึกและลื่นไหลมากกว่านี้

๔. ข้อเสนอแนะ (Suggestion)

๔.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. นำกระบวนการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ไปใช้ในการสร้างสื่อวีดิทัศน์รูปแบบอื่นและสถานที่ท่องเที่ยวอื่น

๒. นำแนวทางการประเมินสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ไปใช้ประเมินสื่อวีดิทัศน์รูปแบบอื่น

๔.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรเพิ่มเติมรายละเอียดของกระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ในขั้นซักซ้อม เพื่อให้การถ่ายทำจริงมีความพร้อมมากยิ่งขึ้น

๒. ควรมีการนำผลการนำเสนอแบบประชุมกลุ่มย่อยไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สื่อวีดิทัศน์มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

๓. ควรนำทฤษฎีอื่นๆ เข้ามาใช้เป็นแนวทางผสมผสานกับสื่อวีดิทัศน์ ในการศึกษา จะทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

๑. หนังสือ

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม : แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางศาสนา ปี ๒๕๕๗

บุญยสฤกษ์ อเนกสุข, ยล เยี่ยม เยือน เท้า แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ราณี อธิชัยกุล และคณะ, “แนวทางการพัฒนามาตรฐานและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย,” (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๙)

๒. วิจัย

กุลแก้ว คล้ายแก้ว: การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา : ศึกษาพระเครื่องนางพญาและพระบรมสารีริกธาตุ จังหวัดพิษณุโลก. ๒๕๕๓

ฉลอง พันธุ์จันทร์, การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวิปัสสนากรรมฐานเพื่อพัฒนาเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดมหาสารคาม

เมลดา พาทีเพราะ, “การพัฒนารายการวิถีทัศน์ประชาสัมพันธ์สำนักงานคณบดี คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,” (การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐)

๓. วารสาร

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, รายงานประจำปี ๒๕๖๐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

พิสุทธา อารีราษฎร์, เอกสารประกอบหลักสูตรอบรมการสร้างสื่อวิถีทัศน์

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. กิจกรรมด้านการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา

๑.๑ สามารถนำองค์ความรู้จากรายงานการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดของจังหวัดพิษณุโลก” ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยมีการบูรณาการ การเรียนการสอนในรายวิชา สถานที่สำคัญทางศาสนาในประเทศไทย ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว การฟังและการพูดภาษาอังกฤษเบื้องต้น ระดับกลาง และระดับสูง ในสาขาวิชาภาษาอังกฤษซึ่งนิสิตจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ในระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๒ สามารถนำผลการศึกษาไปสะท้อนข้อมูลเป็นกรณีศึกษา เป็นข้อมูลในการศึกษาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน มหาวิทยาลัย วัด สถาบันศึกษานอกระบบ ส่งเสริมสนับสนุนเผยแพร่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

๑.๓ อาจารย์ นักวิชาการ เยาวชน นักศึกษาจากสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยต่างๆ รวมทั้งนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สามารถนำข้อมูลการวิจัยไปใช้ศึกษาค้นคว้าอ้างอิงทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

๒. กิจกรรมด้านการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

๒.๑ สามารถนำผลการศึกษาไปวิเคราะห์ร่วมกับนักวิชาการการทางด้านการท่องเที่ยว คณะกรรมการบริหารวัด หาแนวร่วมด้านการพัฒนาสื่อ พัฒนาองค์ความรู้ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก เชื่อมโยงโดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย วัดสำคัญๆ จังหวัดภาคเหนือ (จังหวัดพิษณุโลก พิจิตร สุโขทัย กำแพงเพชร เป็นต้น)

๒.๒ สามารถพัฒนาสื่อในรูปแบบต่างๆ และต่อยอดโครงการกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ให้กับหน่วยงานของทางภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับวัด ในประเทศไทย

๒.๓ สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ ไปเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้รับรู้

๓. กิจกรรมด้านวิชาการ

๓.๑ มีการพัฒนาทักษะในการวิจัยให้กับทีมงานวิจัยและนิสิตในระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช เพื่อการเรียนรู้มิติที่หลากหลาย

๓.๒ มีการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อนำไปใช้เป็นองค์ความรู้ด้านพุทธศาสนา และเป็นคู่มือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธอย่างยั่งยืน

ภาคผนวก (ค)
ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางไว้

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	บรรลุวัตถุประสงค์	โดยทำให้
๑. ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ / ทุติยภูมิจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดความหมายกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา องค์ประกอบและลักษณะกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา และข้อมูลวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก	ทราบถึงข้อมูล แนวคิด ความหมาย องค์ประกอบและลักษณะของกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา และข้อมูลวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก เช่น วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา	ข้อที่ ๑	สามารถวิเคราะห์ข้อมูลแนวคิด ความหมาย องค์ประกอบและลักษณะของกระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา
๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก	ได้สื่อวีดิทัศน์ภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๓ วัด คือ พระศรีรัตนมหาธาตุ วรมหาวิหาร วัดราชบูรณะ และวัดนางพญา ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและการท่องเที่ยวจำนวน ๕ ท่าน	ข้อที่ ๒-๓	สามารถพัฒนาและนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ในรูปแบบวีดิทัศน์
๓. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย	ผลการวิเคราะห์ด้านเนื้อหาและคุณภาพสื่อภาษาอังกฤษในด้านต่างๆ	ข้อที่ ๑-๒-๓	ได้ข้อสรุปในการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อ

โดยใช้แบบบันทึก ประเด็นการประชุม กลุ่มย่อยเกี่ยวกับสื่อ ภาษาอังกฤษเพื่อ การท่องเที่ยวทาง พระพุทธศาสนา			ส่งเสริมการท่องเที่ยว ทางพระพุทธศาสนา
๔.ส่งรายงานการ วิจัยฉบับรายงาน ความก้าวหน้า (ฉบับ ร่างสมบูรณ์) ให้ สถาบันวิจัยพุทธ ศาสตร์	แก้ไขตามข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ ทรงคุณวุฒิ	ข้อที่ ๑-๒-๓	ทำให้ต้องปรับปรุงร่าง รายงานความก้าวหน้า งานวิจัยให้ถูกต้องตาม คำแนะนำของ ผู้ทรงคุณวุฒิ
๕.ส่งรายงานการ วิจัยฉบับสมบูรณ์	ได้รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่ สามารถตอบวัตถุประสงค์ของ โครงการวิจัย ๓ ข้อ คือ ๑ เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนา สื่อเพื่อการท่องเที่ยวทาง พระพุทธศาสนา ๒ เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อ การท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญใน จังหวัดพิษณุโลก ๓ เพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษ เพื่อการท่องเที่ยวทาง พระพุทธศาสนา	ข้อที่ ๑-๒-๓	ทำให้เกิดผลงานการวิจัย ที่มีคุณค่าสามารถตอบ วัตถุประสงค์ของการ วิจัย รู้ถึง กระบวนการพัฒนาสื่อ ภาษาอังกฤษและ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ การศึกษาและมีคุณค่า ทางสังคมในด้านการ ท่องเที่ยวอีกด้วย

๒. แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัด
พิษณุโลก

แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญ
ในจังหวัดพิษณุโลก สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัด
พิษณุโลก สำหรับผู้เชี่ยวชาญฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัด
ที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ๕ ระดับ ดังนี้

๕ หมายถึง รายการประเมินนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง รายการประเมินนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง รายการประเมินนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง รายการประเมินนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง รายการประเมินนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๒ ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ ๑ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญใน
จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่สุด เพียงคำตอบเดียว

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด(๕)	มาก(๔)	ปานกลาง(๓)	น้อย(๒)	น้อยที่สุด(๑)
๑. คุณภาพของเนื้อหา					
๑.๑ เนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสื่อภาษาอังกฤษ					
๑.๒ เนื้อหามีความชัดเจน					
๑.๓ เนื้อหามีความต่อเนื่อง					
๑.๔ เนื้อหาชวนติดตาม					
๑.๕ เนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาในการนำเสนอ					
๒. คุณภาพของภาพ					
๒.๑ ความสัมพันธ์ของภาพกับคำบรรยาย					
๒.๒ ความเหมาะสมของภาพในการสื่อความหมาย					
๒.๓ ความต่อเนื่องของภาพ					
๒.๔ ความสวยงามและมุมมอง					
๓. คุณภาพของเสียง					
๓.๑ ความน่าสนใจของเสียงบรรยาย					
๓.๒ ความชัดเจนของเสียงบรรยาย					
๓.๓ จังหวะความเร็วของเสียงบรรยาย					
๓.๔ ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบกับเสียงบรรยาย					
๓.๕ ความน่าสนใจของเสียงดนตรีประกอบ					
๔. คุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ					
๔.๑ เทคนิคการลำดับภาพ					
๔.๒ เทคนิคการเลื่อนภาพ					
๔.๓ เทคนิคการตัดต่อภาพ					
๔.๔ รูปแบบการนำเสนอ					

บทวิทัศน์ การท่องเที่ยววัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก

ลำดับที่	ภาพ	เสียงบรรยาย
๑	Title ชื่อสถาบันวิจัยและวิทยาลัย ชื่อเรื่อง	Research Institute Mahachulalongkorn rajavidyalaya University and Buddhachinaraj Buddhist college present Buddhist Attractions in Phitsanulok.
๒	พิธีกร	Welcome to Phitsanulok where the land of Buddhist attractions because there are many interesting places to visit. And I would like to take you all to the land of Buddhist. There are 3 important temples in Phitsanulok namely Wat Phrasriratanamahathat Woramahavihara, Wat Rajchaburana and Wat Nang Phaya.
๓	ภาพมุมสูงวัดใหญ่	Wat Phrasriratanamahathat Woramahaviharn located in the east bank of Nan river opposite Phitsanulok city hall.
๔	หน้าวิหารหลวงพ่อพุทธชินราช	Phra Buddha Chinnaraj is an important Buddha image of Thai people. It was known as the most beautiful Buddha image in Thailand.
๕	มุมหลังคาวิหาร มองเห็นพระ ปรางค์	Phra Buddha Chinnaraj enshrined in a large vihara on the west side of Phra Sri Rattana Mahathat temple.
๖	จิตรกรรมฝาผนังภายในพระวิหาร	There are many stories on the wall painting.
๗	จิตรกรรมพระเวสสันดร	In the right side of vihara, It is wall painting about Phra Vetsandaon.
๘	จิตรกรรมพุทธประวัติ	In left side of vihara, It is wall painting about the history of the load Buddha.
๙	ประชาชนกำลังกราบสักการะองค์ หลวงพ่อบุทธชินราชภายใน พระวิหาร	People are paying respect Phra Buddhachinaraj inside vihara..

บทวิดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก (ต่อ)

๑๐	ประชาชนกำลังปิดทององค์หลวง พ่อพระพุทธรชินราชจำลอง ด้านหน้าพระวิหาร	While some people are covering Buddha image in front of vihara.
๑๑	พระพุทธรชินราชในมุมต่าง	Phra Buddha Chinnaraj was a lap width of 5 cubits, progressing 5 inches, turning his face towards the Nan River.
๑๒	ภายในพระวิหารหลวงพ่อพระ พุทธรชินราช	History of Buddha Chinnarat There is no clear evidence of the construction in any year. But it is assumed that according to the Northern Chronicle, the legend of Buddha Chinnaraj should be built along with Phra Buddha Chinasri and Phra Sri Satsada in the reign of Maha Thammarat 1 (Li thai). Then there was a covering of gold leave for the first time in the reign of King Ekatotsarot, in the Ayutthaya period and the last restoration in the reign of King Rama IX. Phra Buddha Chinnaraj is the Sukhothai Buddha image art. The characteristics of Phra Buddha Chinaraj, the outer line, the delicate body, curved eyebrows, eyes like deer, prominent nose and all 4 fingers are always long. It was Subduring Mara style. On the left and right there were two giant gods are preserving the Buddha. There are also Mokkalala and Phra Saree Puttra as apostles, in addition, there is also a kaew facade.

บทวิดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก (ต่อ)

๑๓	พระเหลือ	Phra Sesantapatimakorn or Phra Lue was given name by king Rama IV. It enshrined at Pho Sam Sao Wat Phra Si Ratana Mahathat Woramahawihan Phitsanulok Province. It was assumed that it was built in the year 1907, in the reign of King Maha Dhamma Raja, I (Li Thai), King of Sukhothai. from the remaining bronze fragments after the casting of the Buddha Chinnaraj, Phra Buddha Chinnasri and Phra Phra Sri Satsada Along with 1 other apostle.
๑๔	พระพุทธรูปชินสีห์และพระศรีศาสดา ในมูมต่างๆ	Phra Buudhachinasri and Phra Srisatsada are also important in this temple because they was casted in the same time of Phra Buddhachinaraj. The king in the past time, he planned to take the holy Buddha image to establish in Bangkok. So, Phra Buddhachinasri and Phra Srisatsada were token to locate in Wat Bawornnivet Woramahavihara now.
๑๕	พระปราสาท	The Pagoda located in the center of vihara. It is a Sukhothai art style.
๑๖	ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ	This is the place where keep the relic of the Load Buddha.
๑๗	มูมภาพพระปราสาท	This Pagoda is very scared and holy. You should come to pay respect the relic of the Load Buddha once time in your life.
๑๘	บรรไดทางขึ้นพระปราสาท	The Pagoda will open only the annual celebration of Phra Buddhachinaraj for 7 days. And also it will open in the special day too.

บทวิดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก (ต่อ)

๑๙	วิหารพระพุทธเจ้าเข้านิพพาน	<p>The Vihara of Buddha passed away or Viharn Phra Chao kao Nipparn is a medium-sized Vihara. It located on the south side of the Phra Buddha Chinnaraj Vihara, outside the balcony area. Inside the ensemble of gold-plated chests containing the body of the Lord Buddha. It made of stone, decorated with gilded motifs, beautiful glass slit. At the end of the coffin there were both feet. And at the front there is Maha Kassapa Thera sit and worship which is considered an important antiquarian of Phra Sri Rattana Maha Worawihan. The creator considered as a model of the Buddha's pity it is expected that there is only one place in Thailand.</p>
๒๐	พระอัฐารสมุมต่างๆ	<p>Behind the Vihara of Buddha Chinnaraj, there is the Attharot Buddha image, which is a Buddha statue standing at the height of 18 cubits (about 10 meters). It was built in the same period as the Buddha Chinnaraj in 1900 B.E. It originally enshrined in a large vihara but the vihara was completely destroyed leaving only 3 to 4 large laterite pillars and some of the vihara hills, called "Noen Viharn, nine rooms".</p>

บทวิดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก (ต่อ)

๒๑	มุ่มสูงลานพระอัฐารส	At present, the Fine Arts Department has restored the archaeological excavations in the area called "Noen Viharn, nine rooms" which unearthed the original vihara base and a number of ancient Buddha images.
๒๒	พิธีกร	Next temple, I will take you to travel Wat rajaburana.
๒๓	ภาพมุ่มสูงวัดราชบูรณะ	<p>Wat Ratchaburana is currently located in the center of Phitsanulok on the east banks of the Nan River opposite Phra Sri Rattana Mahathat Woramahawihan (Wat Yai), Temple and Nang Phaya Temple. Wat Ratchaburana is an ancient temple. Presumably built in the Sukhothai period before the reign of king Lithai but it cannot found evidence. But from research the evidence found that "The original Ratchaburana temple is unidentified. It constructed for over 1,000 years before the restoration of King Lithai. Therefore, this temple is called "Wat Ratchaburana". King Lithai ordered to build Phra Buddhachinaraj, Phra Buddhachinasri and Phra Srisatsada. The remaining gold, therefore, casted Phra Lue and saw that this temple was very dilapidated. Therefore once again restored, so it named "Rajaburana"</p>

บทวิดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก (ต่อ)

๒๔	พระประธานภายในพระอุโบสถ	Phra Ubosot of Ratchaburana temple is a chapel divided into six rooms. It was the old style in Ayutthaya period and has been repaired for many generations. In the Ubosot is a wall painting the Ramayana story and the best episode is when the Ravana ordered the city on the north wall. The bottom part is about Kamthiatha which was not found anywhere before it should be written in the reign of King Rama IV. Inside Ubosot enshrined Buddha image of Subduring Mara (Luang Pho Thong Suk) which covered gold leave. Lap width 2 meters, height 3 meters of Sukhothai Arts.
๒๕	เรือพระที่นั่ง ร.๕	Royal boat of king Rama V, This boat is a royal throne of the King Rama V era, 12 meters long and 1.7 meters wide during the time of worshipping Buddha Chinnaraj Phitsanulok. He went to various places to worship religious places and visited his people. He used this boat as a royal boat instead of a royal boat from Bangkok. In 1984, soldier from Sarit Sena came to develop the Rajaburana temple and found this royal boat and renovated it. And established in the middle of the temple in front of Phra Viharn Wat Ratchaburana until present.

บทวิดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก (ต่อ)

๒๖	หอไตร	Hor Tri, round pillar is a concrete tower, 6 meters wide, 6 meters long and 11 meters high. The ground floor is the bell tower. The upper floor is a gallery of various scriptures. This tower was built when there was no evidence. But if considering the architectural style, it should be assumed that Built in the Sukhothai period.
๒๗	อุโบสถวัดนางพญา	Nang Phaya Temple is located in the west of Wat Yai temple. It is no evidence of construction but considering the architecture of Nang Phaya Temple assumed that Nang Phaya Temple should be built in the late Sukhothai period or early Ayutthaya period. But Phitsanulok people believed that Phra Wisutthikasat was the builder of Nang Phaya Temple who was the mother of Phrasupankanlaya, king Naresuan and Somdet Phra Akatosarot. In the time of King Maha Thammarajathiraj was crowned the kingdom for 21 years in Phitsanulok. It is therefore named the Nang Phaya Temple.
๒๘	พระวิสุทธิกษัตริย์	Researcher assumed that PhraWisutthikasat was the builder of this temple
๒๙	พระมหาธรรมราชา	She was the queen of Phramaha dhammaraja

บทวิดิทัศน์ การท่องเที่ยววัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก (ต่อ)

๓๐	พระประธานในพระอุโบสถ	<p>This Nang Phaya Temple, which has no Ordination Hall, has only Vihara with six rooms. It is Thai architecture, Sukhothai period art. There is a Buddha image that is the principal Buddha image, Sukhothai art. The back wall is written in the image of Tri Phum Phra Ruang whereas the front wall is portrayed the history of Buddha. Until the year 1972 Phrakhru Bovorn Chinarat who was the abbot of Nang Phaya Temple restored this vihara to become an Ordination Hall with all new construction thus unable to study the condition of the original temple. Somdet Phra Nang Phaya is an old Buddha image appeared in the time of building temple. But the evidence of building a temple and other information has not yet appeared</p>
๓๑	แผนที่	<p>For traveling to the temple, you can travel by road number 12. This temple is located next to Phra Sri Rattana Mahathat Woramahawihan temple.</p>
๓๒	พิธีกร	<p>This is the best time to visit Buddhist attraction in Phisanulok both Thai and Foreigners who like to travel religious style. Don't miss a chance to visit this city. We all are waiting for you.</p>

ภาคผนวก (จ)
ภาพประกอบการวิจัย

แบบสรุปโครงการวิจัย
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สัญญาเลขที่	ว.๐๔๒/๒๕๕๙ MCU RS ๖๑๐๗๕๙๐๔๒
ชื่อโครงการ	การพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดของจังหวัดพิษณุโลก
หัวหน้าโครงการ	นายจุมพต อ่อนทรง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โทรศัพท์.๐๘-๙๒๐๘-๖๑๔๒ E-mail : onsuang@hotmail.com
ความเป็นมาและความสำคัญ	
<p>จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศ และเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์จังหวัดหนึ่งของประเทศ เพราะมีความเจริญรุ่งเรืองมาอย่างยาวนานตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย จึงทำให้จังหวัดพิษณุโลกมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นจำนวนมาก ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลกที่ยังคงมีความสำคัญต่อจิตใจของคนพิษณุโลก และเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาโดยตลอดได้แก่ ๑) วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร หรือชื่อที่เรียกกันทั่วไปว่า "วัดใหญ่" เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชเป็นพระพุทธรูปสำคัญของคนไทย ๒) วัดราชบูรณะ เป็นวัดเก่าโบราณ ซึ่งอาจสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย และมีการซ่อมแซมบูรณะปฏิสังขรณ์ในสมัยพระยาสิทธิ และ ๓) วัดนางพญาตั้งอยู่บริเวณเดียวกับวัดราชบูรณะ ถัดไปทางทิศตะวันออกและอยู่หน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ มีลักษณะสถาปัตยกรรมสมัยเดียวกับวัดราชบูรณะ ต่างกันที่วัดนางพญาไม่มีพระอุโบสถมีแต่วิหารและวัดนี้มีชื่อเสียงมากในด้านพระเครื่อง ในส่วนของการท่องเที่ยวเชิงพุทธของจังหวัดพิษณุโลก พบว่า จากการศึกษาของกุลแก้ว คล้ายแก้ว ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเชิงพระพุทธรูปศาสนา : ศึกษาพระเครื่องนางพญาและพระบรมสารีริกธาตุ จังหวัดพิษณุโลก จากวัตถุประสงค์ข้อที่ ๔ เพื่อจัดทำคู่มือแนะนำเที่ยวต้นฉบับภาษาไทย และภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งมีภาพประกอบ พบว่า ได้มีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังมีขาดสื่อภาษาอังกฤษในรูปแบบวีดิทัศน์</p> <p>ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ข้อที่ ๓ ที่กล่าวถึงการส่งเสริมเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่น ด้วยการสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้เป็นที่เข้าใจในเวทีโลก อาทิ การสร้างคุณค่าความเป็นไทยในสินค้าและบริการต่างๆ ผ่านสัญลักษณ์สินค้าและบริการที่คงอัตลักษณ์ความเป็นไทย การสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางสื่อต่างๆ เช่น รายการโทรทัศน์ การจัดแสดง Roadshow เป็นต้น และการส่งเสริมเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคและจังหวัด โดยการพัฒนาแบรนด์และสื่อสารความแตกต่างของภาคและจังหวัดต่างๆ ในรูปแบบการเล่าเรื่อง การสื่อสารเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางการตลาดที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ที่ ๒ ข้อที่ ๕ ที่กล่าวถึงการส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการใช้</p>	

เทคโนโลยีในการทำการตลาด ด้วยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการทำการตลาด ได้แก่ การร่วมมือกับชุมชนในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ให้สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและสอดคล้องแบรนด์จังหวัด การส่งเสริมการตลาดร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการตลาด เช่น การสนับสนุนการพัฒนาและต่อยอดแอปพลิเคชันที่ส่งเสริมการทำการตลาด เพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานที่รับผิดชอบการตลาดดิจิทัล ทั้งในด้านการดูแลบริหาร และวิเคราะห์สถิติ ข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไทย และเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยแลนด์ ๔.๐ และยุคแห่งประชาคมอาเซียนที่มีภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร อีกทั้งเพื่อให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของจังหวัดพิษณุโลกในบริบทด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ การนำสื่อวีดิทัศน์ภาษาอังกฤษมาใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงพุทธจึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เพราะวีดิทัศน์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของชีวิตประจำวันของบุคคลทุกคน ภาพทุกภาพเรื่องทุกเรื่องจากสื่อวีดิทัศน์มีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลทั่วไป วีดิทัศน์เป็นสื่อที่ให้ภาพและเสียงได้สมจริง โดยใช้เครื่องรับวีดิทัศน์เป็นช่องทางสื่อสาร ภาพและการแสดงต่างๆ สามารถใช้กล้องบันทึกได้ง่ายเสมือนภาพถ่าย แต่ที่เหนือกว่าภาพถ่ายคือ การนำเสนอภาพที่บันทึกจากกล้องวีดิทัศน์นั้น มีการเคลื่อนไหวได้อย่างเป็นธรรมชาติ วีดิทัศน์ในปัจจุบัน เป็นสื่ออีกชนิดหนึ่งซึ่งถูกนำมาใช้ในวงการศึกษามาก เนื่องจากวีดิทัศน์เป็นอุปกรณ์ที่สามารถ บันทึกภาพและเสียงไว้ได้พร้อมกัน สามารถแก้ไขและบันทึกลงใหม่ได้ อีกทั้งสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ทันทีดูภาพซ้ำภาพซ้ำเร็วได้ตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมลดา พาทีเพราะ (๒๕๕๐ : บทคัดย่อ) ที่ทำการพัฒนารายการวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์สำนักงานคณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า รายการวีดิทัศน์มีคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี คุณภาพด้านสื่ออยู่ในระดับดีมาก และผู้ใช้วีดิทัศน์มีความพึงพอใจมาก

จากเหตุผลดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดของจังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ และพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก ตลอดจนนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ซึ่งจะใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างประเทศให้พวกเขาได้เห็นภาพที่ชัดเจน และสร้างแรงกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอยากที่จะเดินทางมาท่องเที่ยววัดในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อร่วมกิจกรรมทางศาสนา การปฏิบัติธรรมฯ ตลอดจนทั้งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมจากโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถาปัตยกรรมที่ปรากฏอยู่ในบริเวณวัดให้มากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีความสนใจในพระพุทธศาสนาตลอดทั้งศิลปวัฒนธรรมไทย

วัตถุประสงค์โครงการ

๑. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสื่อเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา
๒. เพื่อพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก
๓. เพื่อนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

๑. กระบวนการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของวัดจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ ๑) ขั้นการวางแผน เป็นการกำหนดเนื้อหารายการและหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการทำ กำหนดระยะเวลา วิเคราะห์ผู้ชม กำหนดวัตถุประสงค์ และเตรียมงบประมาณในการผลิต ๒) ขั้นเตรียมการผลิต เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบทวิดิทัศน์ บุคลากร เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ งานศิลปกรรม ฉาก สถานที่ถ่ายทำ ผู้แสดง และงานกราฟิก ๓) ขั้นผลิต แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นการซ้อม เป็นการเตรียมตัวให้ทุกคนมีความพร้อมก่อนถ่ายทำจริง ถ้าพบข้อบกพร่องจะได้ทำการแก้ไขก่อนการถ่ายทำจริง ขั้นถ่ายทำ เป็นการบันทึกวิดิทัศน์ตามแผนการทำงานที่วางไว้ และขั้นตัดต่อ เป็นการนำภาพมาตัดต่อให้เป็นเรื่องราวตามบท โดยใช้เครื่องช่วยตัดต่อ ตลอดจนการบันทึกเสียงดนตรี เสียงบรรยาย เสียงประกอบ และเทคนิคพิเศษต่างๆ ลงไป และ ๔) ขั้นประเมิน เป็นการประเมินผลการผลิตสื่อวิดิทัศน์ใน ๔ ด้าน ประกอบด้วย คุณภาพของเนื้อหา คุณภาพของภาพ คุณภาพของเสียง และคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนอ

๒. ผลการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของวัดที่สำคัญในจังหวัดพิษณุโลก มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านคุณภาพของเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของภาพอยู่ในระดับมาก และด้านคุณภาพของเทคนิคในการนำเสนออยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

๓. ผลการนำเสนอสื่อภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย สรุปตามประเด็นดังนี้ ๑) จุดเด่นคือ มีเนื้อหาชวนติดตาม เรื่องราวดำเนินไปได้ อย่างต่อเนื่อง ผู้แสดงในเรื่องพูดจาชัดเจนและฟังเข้าใจได้ง่าย ภาพมีความคมชัด เสียงมีความชัดเจน ข้อมูลที่นำเสนอมีความถูกต้องและอ้างอิงได้เป็นอย่างดี ๒) จุดที่ควรปรับปรุงคือ ระยะเวลาบางฉากที่มีความน่าสนใจสั้นเกินไป ควรเพิ่มแนวดนตรีที่สามารถสร้างสีสันและชวนให้เกิดความเร้าใจมากกว่านี้ และ ๓) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ ในการบันทึกเสียงควรใช้อุปกรณ์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อป้องกันลมจากปากเวลาพูด และการบันทึกภาพควรใช้กล้องในการถ่ายทำอย่างน้อย ๒ ตัว เพราะจะได้ภาพที่ลึกและสั้นไหลมากกว่านี้

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

๑. กิจกรรมด้านการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา

๑.๑ สามารถนำองค์ความรู้จากรายงานการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดของจังหวัดพิษณุโลก” ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยมีการบูรณาการ การเรียนการสอนในรายวิชา สถานที่สำคัญทางศาสนาในประเทศไทย ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว การฟังและการพูดภาษาอังกฤษเบื้องต้น ระดับกลาง และระดับสูง ในสาขาวิชาภาษาอังกฤษซึ่งนิสิตจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ในระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑.๒ สามารถนำผลการศึกษาไปสะท้อนข้อมูลเป็นกรณีศึกษา เป็นข้อมูลในการศึกษาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน มหาวิทยาลัย วัด สถาบันศึกษานอกระบบ ส่งเสริมสนับสนุน เผยแพร่ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

๑.๓ อาจารย์ นักวิชาการ เยาวชน นักศึกษาจากสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยต่างๆ รวมทั้งนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สามารถนำข้อมูลการวิจัยไปใช้ศึกษาค้นคว้าอ้างอิงทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

๒. กิจกรรมด้านการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา

๒.๑ สามารถนำผลการศึกษาไปวิเคราะห์ร่วมกับนักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว คณะกรรมการบริหารวัด หาแนวร่วมด้านการพัฒนาสื่อ พัฒนาองค์ความรู้ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววัดสำคัญในจังหวัดพิษณุโลก เชื่อมโยงโดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย วัดสำคัญๆ จังหวัดภาคเหนือ (จังหวัดพิษณุโลก พิจิตร สุโขทัย กำแพงเพชร เป็นต้น)

๒.๒ สามารถพัฒนาสื่อในรูปแบบต่างๆ และต่อยอดโครงการกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ให้กับหน่วยงานของทางภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับวัด ในประเทศไทย

๒.๓ สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ ไปเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้รับรู้

๓. กิจกรรมด้านวิชาการ

๓.๑ มีการพัฒนาทักษะในการวิจัยให้กับทีมงานวิจัยและนิสิตในระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช เพื่อการเรียนรู้มิติที่หลากหลาย

๓.๒ มีการพัฒนาสื่อภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อนำไปใช้เป็นองค์ความรู้ด้านพุทธศาสนา และเป็นคู่มือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธอย่างยั่งยืน

การประชาสัมพันธ์

๑) มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลงานวิจัยทางเว็บไซต์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย <http://mcupl.com>

๒) ได้มีการจัดทำวีดิทัศน์จากการวิจัยเผยแพร่ให้ สถานศึกษา มหาวิทยาลัย วัด และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก (ช)

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาอังกฤษ

ที่	ชื่อ - นามสกุล	สังกัด
๑	ผศ.ดร.ประดิษฐ์ นาริรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
๒	ผศ.ดร.อภิพัทธ์ วิศิษฎ์ใจงาม	วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
๓	ดร.คุณากร คงชนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
๔	นายถิรวิท ไพรมหานิยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อและเทคโนโลยี

ที่	ชื่อ - นามสกุล	สังกัด
๑	พระปลัดดำรงค์ ภาทมนูณี	วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
๒	ดร.วรพล วรสุวรรณโรจน์	วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
๓	นายโสภณ คงแสง	วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

รายนามผู้ให้ข้อมูล วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	พระครูปลัดเถรานุวัตร (สุเทพ)	ผู้ช่วยเจ้าอาวาส
๒	พระมหาธนศักดิ์ จินตกวี	เลขานุการวัด
๓	พันเอกเทพ นันตา	ไวยาวัจกร

รายนามผู้ให้ข้อมูล วัดราชบูรณะ

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	พระศรีสุวรรณรงค์ อมรธมโม	รองเจ้าอาวาส
๒	พระปรีชาวุฒิศาสตร์ วุฒิเมธี	เลขานุการวัด
๓	ดร.ทองหล่อ บำรุงไทย	ไวยาวัจกร

รายนามผู้ให้ข้อมูล วัดนางพญา

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
๑	พระครูสุจิตธรรมวิมล	เจ้าอาวาส
๒	พระมหาชัชชินทร์ ชุตินุธโร	เลขานุการวัด
๓	นางบังอร ศรีลัมภ์	ไวยาวัจกร

ประวัติผู้วิจัยและคณะ

๑. หัวหน้าโครงการวิจัย

- ชื่อ : นายชุมพต อ่อนทรวง
: Mr.Chumphot Onsuang
- การศึกษา : นธ.เอก, ปริญญาตรี (๒๕๔๙), พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.)
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปริญญาโท (๒๕๕๑), M.A. (English) University of Pune, India
- ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยสงฆ์พุทธ
ชินราช
- ที่ติดต่อสถานที่ทำงาน : วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ ๒๑๗ หมู่ ๖ ตำบลบึงพระ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก รหัสไปรษณีย์ ๖๕๐๐๐
โทรศัพท์.๐๘-๙๒๐๘-๖๑๔๒
E-mail : onsuang@hotmail.com

ประวัติผู้วิจัยและคณะ

๑. ผู้ร่วมโครงการวิจัย

- ชื่อ : นายดำรงค์ มหนิธิวงศ์
: Mr.Damrong Mahanithiwong
- การศึกษา : ปริญญาตรี(๒๕๑๔), (ก.ศบ.) ภาษาอังกฤษ วิทยาลัยการศึกษา
พิษณุโลก
ปริญญาโท(๒๕๒๑), (ศศ.ม.) ภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยสงฆ์พุทธ
ชินราช
- ที่ติดต่อสถานที่ทำงาน : วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ ๒๑๗ หมู่ ๖ ตำบลบึงพระ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก รหัสไปรษณีย์ ๖๕๐๐๐
โทรศัพท์.๐๘-๙๒๐๘-๖๑๔๒
E-mail : mahanithi@hotmail.com

ประวัติผู้วิจัยและคณะ

๑. ผู้ร่วมโครงการวิจัย

- ชื่อ : นายจิรพจน์ ขวัญคง
: Mr.Chiraphot Khwankong
- การศึกษา : นธ.เอก, ปริญญาตรี (๒๕๔๘), พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.)
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปริญญาโท (๒๕๕๐), (ศศ.ม.) ภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยสงฆ์พุทธ
ชินราช
- ที่ติดต่อสถานที่ทำงาน : วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ ๒๑๗ หมู่ ๖ ตำบลบึงพระ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก รหัสไปรษณีย์ ๖๕๐๐๐
โทรศัพท์.๐๘-๘๑๖๖-๘๖๘๒
E-mail : Chiraphot๒@gmail.com

ประวัติผู้วิจัยและคณะ

๑. ผู้ร่วมโครงการวิจัย

- ชื่อ : ผศ.ดร.อภิพัทธ์ วิศิษฎ์ใจงาม
: Asst.Pro.Dr.Abhiphat Wisitchai-ngam
- การศึกษา : นธ.เอก, เปรียญธรรม ๔ ประโยค
Ph.D. (Linguistics) University Of Nagpur ๒๕๔๐
M.A. (Linguistics) University Of Nagpur ๒๕๓๑
พธ.บ. (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒๕๒๖
- ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยสงฆ์พุทธ
ชินราช
- ที่ติดต่อสถานที่ทำงาน : วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ ๒๑๗ หมู่ ๖ ตำบลบึงพระ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก รหัสไปรษณีย์ ๖๕๐๐๐
โทรศัพท์ : ๐๙-๑๐๒๙-๙๗๐๙
E-mail : wisitchai@hotmail.com

ประวัติผู้วิจัยและคณะ

๑. ผู้ร่วมโครงการวิจัย

- ชื่อ : นายสุทัศน์ อาสนาชัย
: Mr.Suthas Arsanachai
- การศึกษา : นธ.เอก, เปรียญธรรม ๔ ประโยค
M.A. (Linguistics) University Of Mysore, India
พธ.บ. (การสอนสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
- ที่ติดต่อสถานที่ทำงาน : วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ ๒๑๗ หมู่ ๖ ตำบลบึงพระ อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก รหัสไปรษณีย์ ๖๕๐๐๐
โทรศัพท์.๐๘-๖๒๐๒-๔๗๑๕
E-mail : sutas๒๐๑๖@gmail.com